

Thulaganyo ya go Ruta

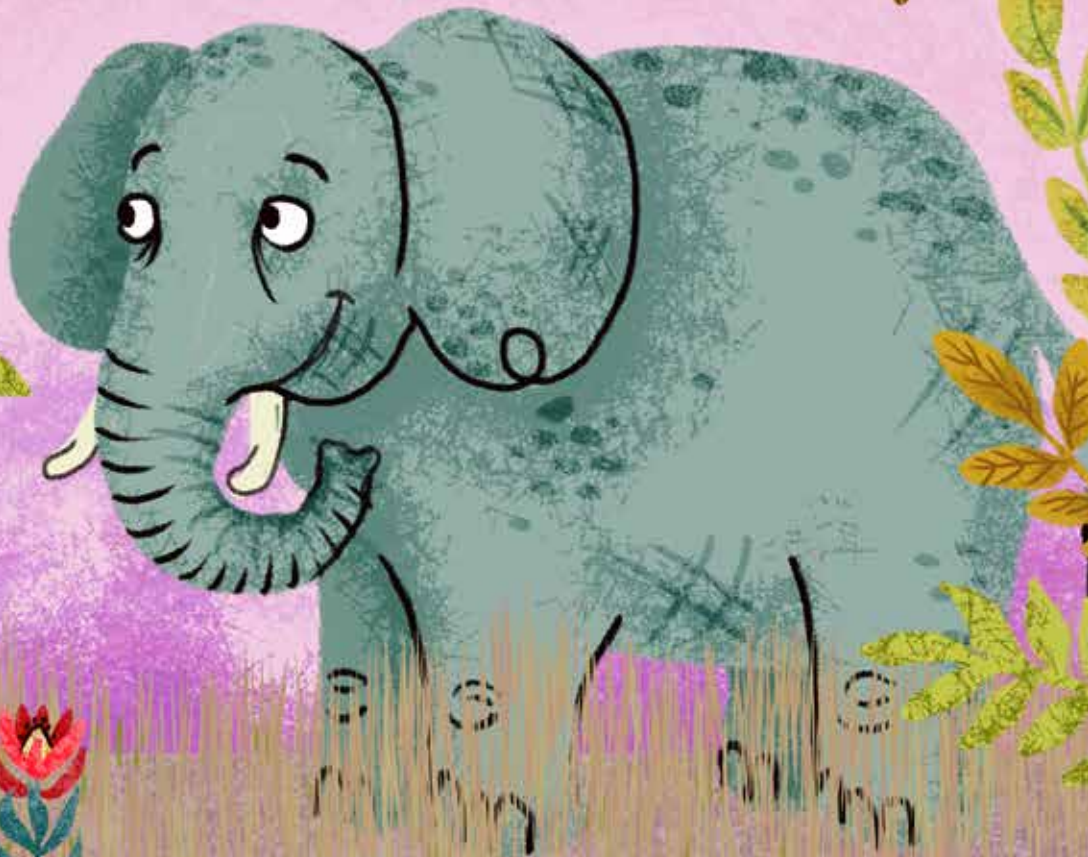
SEPEDI
LELEME LA GAE

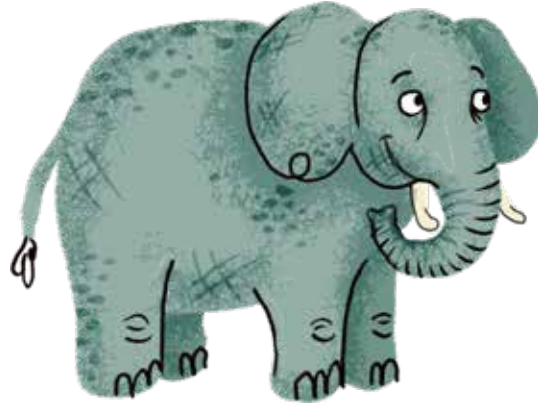
KOTARA YA 3

MPHATO WA

1

Thulaganyo ya Go Ruta

MPHATO WA 1 | KOTARA YA 3

SEPEDI

Copyright © 2026 National Educational
Collaboration Trust (NECT)

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0
International License (CC BY-NC-ND 4.0).

Additional permissions beyond the scope of this license
may be available. For further information, please
contact the publisher at **materials@nect.org.za**.

First edition, 2026

KOTARA YA 3 THULAGANYO YA GO RUTA

Go Theeletša le go Bolela: Tsebiša Tabakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Diswantšho
le dilo tša
nnete tša
go bontšha
tabakgolo
Puku ya
Motheo

1. **Bontšha tabakgolo ye e beakantšwego: Diaparo tša rena**
2. **Botšiša dipotšišo tša boleta go tsošološa tsebo ya barutwana ya bo ka morago.**
  - Naa ke seaparo sefe seo o se ratang?
  - Naa ke ka lebaka la eng o rata diaparo tšeo?
  - Ge nkabe o ka ba le seaparo le ge e le sefe goba dieta le ge e le dife tšeo o di ratago, e ka ba eng?
3. **Thala mmepe wa monagano o šomiša dipotšišo le dikarabo tša barutwana.**
4. **Ngwala dikarabo tša gago moo mmepeng wa monagano go oketša tsebo ya barutwana.**
5. **Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 2.**
6. **Botša barutwana gore ba tsepelele polelotlaleletšo ya morero.**
  - a. Balela polelotlaleletšo godimo.
  - b. Laela barutwana go bala le wena goba go boeletša ka morago ga gago: Naka tša go rwešwa ga di kgomarelele hlogo.
7. **Ahlaahla polelotlaleletšo le barutwana.**
  - a. Botšiša: Naa o ka mpotša gore se se ra go reng? / Naa o ka kgona go bona Karabo?
  - b. Hlohleletša barutwana go abelana dikgopolo tša bona.
  - c. Hlalosa tlhaloso goba o fe karabo ka tsela ye e latelago: Seema se hlatholla go itira seo o sego sona. Ge o leka go phela bophelo bja ikgantšha ka dilo tšeo e sego tša gago, di ka se go fe seriti ka ge beng ba tšona ba ka di lata neng kapa neng. Maemo ao a sego a gago a ka se go šomele.

Ditumatlhaka: Boeletša medumo ka moka yeo e rutilwego ka kotara ya 2

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kotara ya 2
Ditumatlhaka
le medumo
Cards

Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana khapeteng goba lebatong ka pele ga gago.**
  - a. Botša barutwana gore ba theeletše leina la bona.
  - b. Ge o bitša leina la morutwana, ba swanetše go bala modumo mo karateng ya medumo yeo o e emišetšago godimo.
  - c. Bitša leina la morutwana yo mongwe. Morutwana yo o swanetše go bolela lentšu leo le thomago ka modumo woo goba le šomišago modumo woo.
  - d. Dira se ka lebelo. Dira gore e kwagale bjalo ka papadi ya go thabiša eupša ela hloko barutwana bao ba thatafalelwago.
  - e. Ge morutwana a dira phošo, 'theeletša ka kelohloko' gomme o bolele modumo gape.
2. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Mošupologo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 4.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Boeletša ditlhaka ka moka tse di rutilwego ka Kotara ya 2

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Tekolo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go itiriša okare re raloka piano.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša mokgwa wa go bopa ditlhaka tse di nnyane tse di rutilwego ka Kotara ya 2.**
  - a. Ngwala tlhaka ye nngwe le ye nngwe ya ditlhaka tše nnyane letlapeng.
  - b. Ge o ngwala, hlalosa ntlha ya mathomo, tlhahlo le ntlha ya go feleletša tlhaka.
  - c. Botša barutwana go thala motholadi wa tlhaka ye nngwe le ye nngwe ka dipukung tša bona tša go ngwalela, ba tlogele sekgoba sa monwana magareng ga tlhaka ye nngwe le ye nngwe.
  - d. Botša barutwana go netefatša gore ba kgona go bopa tlhaka ye nngwe le ye nngwe ka go nepagala.
3. **Lekola sebopego sa ditlhaka tše nnyane tša barutwana.**
  - a. Ge barutwana ba ngwala, sepelasepela o lekole sebopego sa bona sa ditlhaka.
  - b. Efa thekgo ge go nyakega.
  - c. Ela hloko barutwana bao ba sa kgonego go bopa ditlhaka ka nepagalo.

Go Bala ka go Abelana: Tsebiša kanegelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
Letlakala la
matseno 1

1. Tsebiša kanegelo.

- Bolela o re: Beke ye re tlo bala kanegelo ya hlogo ye, *Paki ye, ke ya ka.*
- Bolela o re: *Kanegelo ye e mabapi le Matshepo. Mesong e mengwe ya go tonya ya marega, o tsoga a thabile gore o tlo apara paki yeo a e ratago kudu. Ge a eya khapotong go yo e tšea, ga e sa le gona! Matshepo o thoma go befelwa ge a bona kgaetšedi ya gagwe ye nnyane, Felleng a e apere. Ka bogale o nagana gore Felleng o utswitše paki ya gagwe. Ke moka Matshepo o phuruphutša ka gare ga dikhapote tša Felleng gomme o hwetša bontši bja diaparo tša gagwe tša kgale. O leka go di apara, eupša ka moka ke tše nnyane kudu. Matshepo o kwa a galefile e le ka kgonthe gore Felleng o tšere diaparo tša gagwe ka moka. Na Matshepo o tla dula a galefile, goba mmagwe o tla mo thuša go utolla semaka se se makatšago mabapi le go gola?*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?
- Ka boripana laetša barutwana diswantšho ka kanegelong.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- Abelana le go hlaloša Tshedimošo ya Bokamorago ya kanegelo.
- Laetša barutwana moo kanegelo e diragetšego o šomiša mmepe wa Kgoboketšo ya Dikanegelo.
- Botšiša: Naa o na le potšišo mabapi le kanegelo?

3. Hlalosa leano la kwešišo.

- Bolela o re, beke ye re tlile go ithuta ka ga: Go hlama ponokakanyo.
- Hlalosetša barutwana leano leo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 1&2

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 4.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 1 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 1 ditsekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 2.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya Dikanegolo le Dipuku tša Dikanegolo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegolo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Go ruta tlotlontšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. **Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 2.
  - b. Bala goba o boeletše polelotlaleletšo gape.
  - c. Laetša barutwana lenaneo la tlotlontšu la tabakgolo.
  - d. Hlalosa gore mantšu a a tla re thuša go kwešiša le gona go bolela mabapi le tabakgolo.
  - e. Ba balele lenaneo leo la mantšu.
2. **Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu**
  - a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
    - *go thothomela: Go thothomela ka gobane o ekwa phefo goba o tšhogile.*
    - *ya boyana: E boleta kudu ebile e borutho.*
    - *go feta selo: Go ba o mogolo go selo gomme ga se sa go lekana.*
3. **Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe:**

Š: Šupa seswantšho goba selo
D: Diragatša lentšu leo
H: Botša barutwana tlhaloso ya lentšu leo
B: Bolela lentšu leo lefokong

Ditumatlhaka: Boeletša medumo ka moka yeo e rutilwego ka kotara ya 2

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kotara ya 2
Ditumatlhaka
le medumo

Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana khapeteng goba lebatong ka pele ga gago.**
  - a. Botša barutwana gore ba theeletše leina la bona.
  - b. Ge o bitša leina la morutwana, ba swanetše go bala modumo mo karateng ya medumo yeo o e emišetšago godimo.
  - c. Bitša leina la morutwana yo mongwe. Morutwana yo o swanetše go bolela lentšu leo le thomago ka modumo woo goba le šomišago modumo woo.
  - d. Dira se ka lebelo. Dira gore e kwagale bjalo ka papadi ya go thabiša eupša ela hloko barutwana bao ba thatafalelwago.
  - e. Ge morutwana a dira phošo, 'theeletša ka kelohloko' gomme o bolele modumo gape.
2. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labobedi.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 5.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Boeletša ditlhaka ka moka tse di rutilwego ka Kotara ya 2

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Tekolo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ka gare ga diatla re balela ka bo 5, ka morago re khutše.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Model the formation of all upper-case letters taught in Kotara ya 2.**
  - a. Ngwala tlhaka ye nngwe le ye nngwe ya ditlhaka tše kgolo letlapeng.
  - b. Ge o ngwala, hlalosa ntlha ya mathomo, tlhahlo le ntlha ya go feletetša tlhaka.
  - c. Botša barutwana go thala motholadi wa tlhaka ye nngwe le ye nngwe ka dipukung tša bona tša go ngwalela, ba tlogele sekgoa sa monwana magareng ga tlhaka ye nngwe le ye nngwe.
  - d. Botša barutwana go netefatša gore ba kgona go bopa tlhaka ye nngwe le ye nngwe ka go nepagala.
3. **Lekola sebopego sa ditlhaka tše kgolo tša barutwana.**
  - a. Ge barutwana ba ngwala, sepelesepela o lekole sebopego sa bona sa ditlhaka.
  - b. Efa thekgo ge go nyakega.
  - c. Ela hloko barutwana bao ba sa kgonego go bopa ditlhaka ka nepagalo.

Go Bala ka go Abelana: Dira Pele ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 3

1. **Lokiša barutwana go mošomo wa Pele wa go Bala.**
  - a. Bitša barutwana ba dule mmeteng goba lebatong.
  - b. Dula ka pele ga barutwana o swere Kgoboketšo ya Dikanegelo.
  - c. Netefatša gore barutwana ka moka ba kgona go bona puku yeo.
  - d. Gopotša barutwana ka maitshwaro ao o a nyakago ka nako ya Go Bala ka go Abelana bjk. go dula ka go fera seseka; matsogo a lena a dule diropeng; theeletšang ka hlokomelo; le kwe ge le bitšwa; le emiše matsogo ge le botšiša.
2. **Dira Pele ga go Bala ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bolela hlogo ya kanegelo: *Paki ye, ke ya ka.*
  - b. Hlalosa mabokgoni a go akanya. Bolela o re: Ge re akanya re šomiša hlogo le diswantšho go leka go bona gore a e kaba kanegelo e mabapi le eng.
  - c. Laetša barutwana diswantšho letlakaleng le lengwe le le lengwe.
  - d. Botšiša: Naa e kaba go direga eng mo?
  - e. Botšiša: Ke eng seo se go naganantšhago gore diswantšho tše di ka ba di sepelelana?

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 3&4

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 5.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 3 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 3 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 4.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ruta tlotlontšu o ahlaahle seswantšho sa morero

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu

- a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
  - *diaparo: Seo se aparwago ke batho.*
  - *bogolo: Ka moo selo e lego se segolo goba se senyenyane ka gona.*
  - *go iketla: Diaparo tšeo o iketlago ge o di apere.*
- b. Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorado.

- a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 6.
- b. Botša barutwana ditaba tše di latelago mabapi le seswantšho:
  - *Lebaka le lengwe leo ka lona re aparago diaparo ke bakeng sa tšhireletšo. Diaparo tša rena di re šireletša boemong bja leratadima, go longwa ke dikhunkhwane le gona gore re se gobale ge re dira dilo tše di fapanego go swana le go raloka kgwele ya maoto.*
  - *Boemong bja leratadima bjo bo tonyago, re swanetše go apara diaparo tšeo di khupetšago mebele ya rena e bile di swara phišo ya mmele wa rena. Re lahlegelwa ke phišo ye ntši ya mmele ka dihlogo tša rena, diatla le maoto. Se se ra gore ge go tonya kudu, re swanetše go apara masokisi a borutho, diatlana le mongatse.*
  - *Boemong bja leratadima bjo bo fišago, re swanetše go apara diaparo tšeo di re šireletšago letšatšing le phišo. Mongatse wa go rungwa ka go phatlalala o re šireletša go fišeng ke letšatši le gona go swa kudu. Re swanetše gape go apara diaparo tše bofefo tša go re khupetša letlalo.*

3. Ahlaahlang seswantšho seo.

- a. Šomiša dipotšišo tše di latelago go ahlaahla seswantšho ka tsela ye e latelago:
  - Botšiša potšišo ya pele.
  - Laela barutwana go ahlaahla dipotšišo le bagwera ba bona.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
  - Aga tsebo ya barutwana ya morago ka go phošolla go se kwešišege le gona go abelana ditaba tša malebana le thutokgolo.
  - Boeletša tshepedišo ye ka dipotšišo ka moka.

4. Dipotšišo:

- a. *Ke diaparo dife tšeo o di bonago seswantšhong?*
- b. *Ke mang yo a go thušago go kgetha diaparo tša gago mesong?*
- c. *Na o na le diaparo tša go swana le tše ka gae?*

Raloka thaloko ya kwalakwatšo ya difoneme: Modumo ke... Ke nyaka...

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana go tšea šedi ya bona.**
2. **Diragatša thaloko ka tsela ye:**
  - a. Moetapele wa papadi o re: Modumo ke 'P'. Ke nyaka MAINA A BASETSANA.
  - b. Barutwana ba emiša matsogo a bona ge e ba ba gopola ka leina la mosetsana leo le thomago ka 'P'.
  - c. Moetapele wa papadi o šupa motho yo mongwe le yo mongwe gomme o mo dumelela go bolela leina la gagwe. Ba ka no se boeletše leina leo le boletšwego.
  - d. Motho wa bohlano yo a bolelago leina ka nepo o a raloka.
  - e. Moetapele o moswa wa papadi o re: Modumo ke 'M'. Ke nyaka MEHUTA YA DIJO.
  - f. Thaloko e tšwela pele ka yona tsela yeo.
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Laboraro.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 7.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Kopolla mantšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Tekolo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go dukološa diatla tša rena ka go la ngele le la go ja.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Ngwala mantšu a a latelago letlapeng: ela, bala, naba**
  - a. Laela barutwana go kopolla mantšu ka dipukung tša bona tša go ngwalela.
  - b. Ba swanetše go kopolla ka bothakga le ka nepagalo ka mo go kgonegago.
3. **Lekola bokgoni bja barutwana bja go kopolla mantšu.**
  - a. Ge barutwana ba ngwala, sepelasepela gomme o ele hloko barutwana bao ba thatafalelwago ke:
    - Go kopolla mantšu ka nepagalo
    - Go bopa ditlhaka le mantšu ka nepagalo le ka bothakga
    - Go fetša mantšu ka nako ye e abetšwego

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Mathomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 3

1. Lokišetša barutwana go Bala la Mathomo.

- Dudiša barutwana mmeteng.
- Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Paki ye, ke ya ka ya go tonya ya marega, o tsoga a thabile gore o tlo apara paki yeo a e ratago kudu. Ge a eya khapotong go yo e tšea, ga e sa le gona! Matshepo o thoma go befelwa ge a bona kgaetšedi ya gagwe ye nnyane, Felleng a e apere. Ka bogale o nagana gore Felleng o utswitše paki ya gagwe. Ke moka Matshepo o phuruphutša ka gare ga dikhapote tša Felleng gomme o hwetša bontši bja diaparo tša gagwe tša kgale. O leka go di apara, eupša ka moka ke tše nnyane kudu. Matshepo o kwa a galefile e le ka kgonthe gore Felleng o tšere diaparo tša gagwe ka moka. Na Matshepo o tla dula a galefile, goba mmagwe o tla mo thuša go utolla semaka se se makatšago mabapi le go gola?.*

2. Dira Go Bala la Mathomo ka tsela ye e latelago:

- Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo, o kwagale.
- Laetša barutwana diswantšho.
- Moo go nyakegago, ema o be o hlalose tše barutwana.
- Šupa tlotlontšu ya mantšu bjalo ka ge a tšwelela.
- Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 1 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: *Go hlama ponokakanyo.*
  - Kgopela barutwana: *Tswalela mahlo a gago gomme o leke go bona selo se sengwe ka leihlo la kgopolo kanegelong yeo. Naa o bona eng?*

Go Ngwala: Laetša DMP le mošomo

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ge go tonya
ke apara...

Ge go fiša ke
apara...

Ke rata go
apara...

1. **Tsebiša nepišo ya DMP (Diboego le Melawana ya tšhomišo ya Polelo).**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla nepiša: Go šomiša fegelwana go bontšha go khutša lefokong.
  - b. Ngwala lefoko letlapeng: *Lebo, etla o dule godimo ga mmeme.*
  - c. Šupa DMP: Fegelwana e dirišwa lefokong go bontšha mo o swanetšego go khutša.
2. **Tsebiša mošomo wa go ngwala.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla ba re: Thala seswantšho gomme o ngwale mafoko a mararo.
  - b. Bolela o re: Re tla ba re thala ebile re ngwala mabapi le: *Diaparo tša boemo bja leratadima bjo bo fapanego*
3. **Hlalosa karabo ya gago ka go bolela pele ba ka ngwala.**
  - a. Bolela o re: *Ge go tonya ke apara... gore ke dule ke ipshina ebile ke ruthetše.*
4. **Laetša mošomo letlapeng.**
  - a. Thala ka pejana seswantšho sa go laetša: *Wena ka noši ka letšatši le le tonyago.*
  - b. Laetša barutwana ka fao o feleletšago foreime ya go ngwala.
  - c. Šupa DMP: Fegelwana e dirišwa polelong go bontšha mo o swanetšego go khutša

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 5&6

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 7.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 5 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 5 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 6.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Raloka thaloko ya kwalakwatšo ya difoneme: Modumo ke... Ke nyaka...

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana go tšea šedi ya bona.**
2. **Diragatša thaloko ka tsela ye:**
  - a. Moetapele wa papadi o re: Modumo ke 'P'. Ke nyaka MAINA A BASETSANA.
  - b. Barutwana ba emiša matsogo a bona ge e ba ba gopola ka leina la mosetsana leo le thomago ka 'P'.
  - c. Moetapele wa papadi o šupa motho yo mongwe le yo mongwe gomme o mo dumelela go bolela leina la gagwe. Ba ka no se boeletše leina leo le boletšwego.
  - d. Motho wa bohlano yo a bolelago leina ka nepo o a raloka.
  - e. Moetapele o moswa wa papadi o re: Modumo ke 'M'. Ke nyaka MEHUTA YA DIJO.
  - f. Thaloko e tšwela pele ka yona tsela yeo.
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labone.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 8.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Kopolla mantšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Tekolo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ya rena ka ntle le ka gare.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Ngwala mantšu a a latelago letlapeng: pula, fala, koko**
  - a. Laela barutwana go kopolla mantšu ka dipukung tša bona tša go ngwalela.
  - b. Ba swanetše go kopolla ka bothakga le ka nepagalo ka mo go kgonegago.
3. **Lekola bokgoni bja barutwana bja go kopolla mantšu.**
  - a. Ge barutwana ba ngwala, sepelasepela gomme o ele hloko barutwana bao ba thatafalelwago ke:
    - Go kopolla mantšu ka nepagalo
    - Go bopa ditlhaka le mantšu ka nepagalo le ka bothakga
    - Go fetša mantšu ka nako ye e abetšwego

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Bobedi

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 3

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Bobedi.**
  - a. Dudiša barutwana mmeteng.
  - b. Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
  - c. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Paki ye, ke ya ka*
  - d. Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: *Go hlama ponokakanyo*
    - E re, gopola, re boletše ka se maabane, ge ke go botšiša: *Tswalela mahlo a gago gomme o leke go bona selo se sengwe ka leihlo la kgopolo kanegelong yeo. Naa o bona eng?*
2. **Dira Go Bala la Bobedi ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
  - b. Bontšha barutwana seswantšho.
  - c. Šomiša mehlala yeo e lego letlakaleng la matseno go bontšha ka mohlala leano la kwešišo.
  - d. Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 2 ka tsela ye e latelago:
    - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
    - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
    - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.

Go Ngwala: Rulaganya o dire sengwalwakakanywa

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ge go tonya
ke apara...

Ge go fiša ke
apara...

Ke rata go
apara...

1. **Tsebiša mošomo wa mongwalo gape.**
  - a. Bolela o re: Gopolang gore beke ye re tla thala ra ba ra ngwala ka ga:
Diaparo tša boemo bja leratadima bjo bo fapanego
2. **Laela barutwana go gopola ka ga mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Tswalelang maahlo gomme o gopole ka moo o tlogo araba foreime ya go ngwala.
  - b. Bolela o re: Abelanang dikgopolo tša lena le mogwera.
  - c. Fanang ka dikgopolo tše diswa mabapi le mošomo gomme o be o ngwale mantšu ao letlapeng, mohl. Mongatse, jesi, sekhafo, kefa ya letšatši, borokgo bjo bokopana, sekipa
3. **Laela barutwana go thoma go ngwala ka dipukung tša bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo thala o be o ngwale dikgopolo tša gago.
  - b. Gopotša barutwana ka DMP: Fegelwana e dirišwa lefokong go bontšha mo o swanetšego go khutša
4. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Kgopela barutwana go bolela dikgopolo tša bona.
  - b. Thuša barutwana bao ba palelwago go thoma mošomo wa go ngwala.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 7&8

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 8.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 7 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 7 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 8.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ahlaahla kanegelo ya go abelana go bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ahlaahla
foreime:

Kanegelo e be
e le mabapi
le...

Ke e rata ge
e...

Ke ithutile
gore...

1. **Lokiša barutwana ka hlahlo ya sehlopha.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Efa sehlopha se sengwe le se sengwe 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
  - c. Bolela o re: O tlo bolela fela ge o swere 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
2. **Dirang dipotšišo tša hlatlho.**
  - a. Gopotša barutwana ka go abelana ka dikanegelo tša go bala tša beke yeo.
  - b. Ngwala foreime ya hlatlho letlapeng.
  - c. Bala o be o hlalose potšišo ye ngwe le ye ngwe (lefoko le le thomago karabo).
  - d. Botša barutwana gore sehlopha se sengwe le se sengwe se tla fiwa moleko gomme o mongwe le o mongwe wa sehlopha o swanetše go fiwa sebaka sa go araba potšišo.
  - e. Ba hlohleletše go nagana ka dikarabo tše di fapanego.
3. **Laela barutwana go thoma ka dikahlatlho tša bona.**
  - a. Laela barutwana bao ba swerego 'mahlaka a go bolela/maswika' go thoma.
  - b. Sepelasepela moo phapošing gomme o ba fe thekgo moo e nyakegago.
  - c. Ka metsotswana e se kae ya go šala, bitša sehlopha go tla go abelana dikarabo tša bona.
4. **Boitokišo bja barutwana**
  - a. Hlaola barutwana ba 3–4 go dira Mošomo wa bomolomo ka Mošupologo.
  - b. Botša barutwana bao seo ba swanetšego go se lokiša ka Mošupologo. (Bona Lenaneothuto la GTB la Mošupologo)

Ditumatlhaka: Taelo ya go ngwala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana ka dipuku tša bona tša go ngwalela, dipene le dirula.**
  - a. Botša barutwana gore ba ngwale hlogo ye, 'Taelo ya go ngwala' gomme ba ngwale dinomoro 1–6 ka thoko ga letlakala.
  - b. Bitša mantšu a a tshela gore barutwana ba a ngwale kgauswi le dinomoro 1–6: *rema, oma, dula, tuku, bula*
2. **Botša barutwana gore ba šomiše phentshele ya mmala go phošolla mošomo wa bona.**
  - a. Ngwala mantšu ao a tshela letlapeng.
  - b. Ge o ngwala bolela lentšu le lengwe le lengwe ka modumo.
  - c. Botša barutwana go dira sediko go diphošo tša bona ka phentshele ya mmala.
  - d. Botša barutwana go ngwalolla mantšu ao ka tshwanelo.
3. **Ela hloko mathata le kgatelopele ya barutwana.**
4. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labohlano.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 9.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Go Bala ka go Abelana: Dira ka Morago ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 3

1. **Lokišetša barutwana ka Morago ga go Bala.**

- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Paki ye, ke ya ka*
- Hlalosa mošomo. Bolela o re: *Lehono re ya go diragatša kanegelo ka dihlopha.*

2. **Laetša mošomo ka tsela ye:**

- Bolela o re: Ge re diragatša kanegelo re swanetše go leka go:
  - Gopola seo moanegwa wa rena a se dirago goba go se bolela
  - Bolela le go diragatša bjalo ka baanegwa ba rena
  - Šomiša mantšu a go swana le a baanegwa
- Ka boripana, bontšha barutwana ka moo o ka diragatšago bjalo ka o mongwe wa baanegwa.
- Leka go se kgethe moanegwathwadi bjalo ka mohlala.

3. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**

- Balela gore o nale baanegwa ba bakae ka moo kanegelong.
- Arola barutwana go ya ka dihlopha tša palo yeo. Mohlala, Ge go nale baanegwa ba bahlano (5) ka kanegelong, gona arola barutwana ka dihlophana tša tlhano (5).
- Morutwana o mongwe le o mongwe a fiwe karolo ya go ba moanegwa ka moo dihlopheng.
- Barutwana a ba tšwele ntle goba lefelong la kgakala.
- Botša barutwana go diragatša kanegelo. Ba swanetše go:
  - Gopola seo ba swanetšego go se dira le go se bolela bjalo ka baanegwa
  - Bolele le go diragatša bjalo ka moanegwa go ya ka karolo yeo ba e filwego
  - Šomiša mantšu ao a swanago le a moanegwa
- Bjalo ka ge barutwana ba diragatša kanegelo, sepelasepela o be o fe thekgo moo e nyakagago.

4. **Dumelela barutwana go abelana mešomo ya bona.**

- Efa dihlopha metsotswana go laetša mešomo ya tšona
- go bagwera ba tšona.
- Bitša dihlopha go abelana mešomo ya tšona le phapoši.

Go Ngwala: Dira sengwalwakakanywa o be o phošolle

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ge go tonya
ke apara...

Ge go fiša ke
apara...

Ke rata go
apara...

1. **Gopotša barutwana ka mošomo wa mongwalo.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tlile go feleletša mošomo wa go ngwala.
2. **Tsebiša mokgwa wa kgethologanyo.**
  - a. Sepelasepela ka moo phapošing go thuša barutwana bao ba palelwago.
  - b. Efa barutwana bao ba lego pele mošomo wa bonakwanana: *Ngwala lefoko le lengwe go mongwalo wa gago.*
3. **Laela barutwana go bala le go phošolla mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo ke nako ya go bala le go phošolla mongwalo wa lena.
  - b. Bolela o re, gopola go hlokomela seo: Fegelwana e dirišwa polelong go bontšha mo o swanetšego go khutša
4. **Ge nako e dumela, kgopela barutwana go abelana mongwalo wa bona barutwana ba ka abelana.**
  - a. Barutwana ba ka abelana mongwalo wa bona le mogwera.
  - b. Barutwana ba se bakae ba ka abelana mongwalo wa bona le phapoši.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 9&10

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 9.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 9 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 9 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 10.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Bomolomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgetha
barutwana
bao ba ka
tlogo le
selo goba
seswantšho
go tla go
'Laetša le go
Bolela'

1. **Dudiša barutwana go lebelela bao ba tsenago le bona ka phapošing ge ba tšweletša ditlhagišo tša bomolomo.**
2. **Gopotša barutwana ka mošomo wo o latelago: Go laetša le go bolela**
  - a. Emišetša godimo seswantšho goba selo so o se tlišitšego go tla go re bontšha.
  - b. Re botše ka seswantšho goba selo. Bolela o re:
    - Lehono ke tlile go le botša ka...
    - Ke... (bogolo, mmala, boima, sebopego, le tše dingwe)
    - E šomišwa go...
    - Ke se rata ka lebaka la gore...
  - c. Ke moka botšiša barutwana: Naa go sa na le dipotšišo?
  - d. Ge e ba o mongwe o na le potšišo leka ka bokgoni bja gago go e araba.
3. **Gopotša barutwana ka mabokgoni a go fa polelo:**
  - a. Ge o ba hlahla, gopola go:
    - Swara seswantšho goba selo ka tsela yeo e tlogo bonwa ke bohle
    - Bolela mafoko a gago go ya ka tatelano ya maleba
    - Bolela dilo gatee fela – se ipoeletše
    - Bolelela godimo ka lentšu la go tlhaka
4. **Bitša barutwana ba o ba kgethilego go tla go fa polelo ka go šielana.**
  - a. Aga tshepo ya barutwana ka go ba leboga nako le nako ge ba seno fa polelo le gona go ba fa dipolelo tša maleba.
  - b. Mafelelong a thuto, efa sehlopha ditshwaotshwao tše dingwe tša kakaretšo go kaonafatša ditlhagišo tša bona. Mohlala: Ke ile ka katana le go kwa ba bangwe ba lena. Ke kgopela le bolele ka mantšu a kwagalago – re nyaka go kwa seo le lekago go se bolela.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: *h*

Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: *h***
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: hema
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: h-e-m-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: huma
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Mošupologo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 10.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go šikinya diatla
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: h**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: h
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: h**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: h**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Tsebiša kanegelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
Letlakala la
matseno 15

1. Tsebiša kanegelo.

- Bolela o re: Beke ye re tlo bala kanegelo ya hlogo ye, *Borokgo bjo bo ntshwanelago.*
- Bolela o re: *Kanegelo ye e mabapi le Moreti. O rata marokgo a gagwe a kgale ao a mo lekanetšego gabotse le go mo dira gore a ikwe a phuthologile eupša bjale o a fetile ka bogolo. Ge e le nako ya go ya lebenkeleng go nyaka marokgo a maswa, Moreti ga se a thabe. Ga a rate tsela yeo diaparo tše diswa di mo swarago ka gona. Ge ba le lebenkeleng, o leka diaparo tše fapafapanego tša marokgo, eupša ga a hwetše le ge e le bjo botee bjo bo mo lekanago gabotse. Kanegelong ye re hwetša ka fao Moreti a feleletšago a kgethile selo sa go mo lekana gabotse, se se direga ge a bula monagano wa gagwe go kgopolo ye mpsha.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?
- Ka boripana laetša barutwana diswantšho ka kanegelong.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- Abelana le go hlaloša Tshedimošo ya Bokamorago ya kanegelo.
- Laetša barutwana moo kanegelo e diragetšego o šomiša mmepe wa Kgoboketšo ya Dikanegelo.
- Botšiša: Naa o na le potšišo mabapi le kanegelo?

3. Hlalosa leano la kwešišo.

- Bolela o re, beke ye re tlile go ithuta ka ga: Dira dikgokagano.
- Hlalosetša barutwana leano leo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 1&2

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 10.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 1 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 1 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 2.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Go ruta tlotlontšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. **Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 2.
  - b. Bala goba o boeletše polelotlaleletšo gape.
  - c. Laetša barutwana lenaneo la tlotlontšu la tabakgolo.
  - d. Hlalosa gore mantšu a a tla re thuša go kwešiša le gona go bolela mabapi le tabakgolo.
  - e. Ba balele lenaneo leo la mantšu.
2. **Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu**
  - a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
    - *lešela: Sedirišwa sa go dira diaparo*
    - *bothata: Ga se boleta, se bothata go kobega.*
    - *ye kgolwana: Ya go ba ye kgolwana ebile e sa go sware mmeleng.*
3. **Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe:**

Š: Šupa seswantšho goba selo
D: Diragatša lentšu leo
H: Botša barutwana tlhaloso ya lentšu leo
B: Bolela lentšu leo lefokong

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: hw**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: hw
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohloko gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: h-w-i-l-e
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: ehwa
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labobedi.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 11.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go šikinya diatla
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: H**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: H
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: H**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: H**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Pele ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 17

1. **Lokiša barutwana go mošomo wa Pele wa go Bala.**
  - a. Bitša barutwana ba dule mmeteng goba lebatong.
  - b. Dula ka pele ga barutwana o swere Kgoboketšo ya Dikanegelo.
  - c. Netefatša gore barutwana ka moka ba kgona go bona puku yeo.
  - d. Gopotša barutwana ka maitshwaro ao o a nyakago ka nako ya Go Bala ka go Abelane bj. go dula ka go fera seseka; matsogo a lena a dule diropeng; theeletšang ka hlokomelo; le kwe ge le bitšwa; le emiše matsogo ge le botšiša.
2. **Dira Pele ga go Bala ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bolela hlogo ya kanegelo: *Borokgo bjo bo ntshwanelago*
  - b. Hlalosa mabokgoni a go akanya. Bolela o re: Ge re akanya re šomiša hlogo le diswantšho go leka go bona gore a e kaba kanegelo e mabapi le eng.
  - c. Laetša barutwana diswantšho letlakaleng le lengwe le le lengwe.
  - d. Botšiša: Naa e kaba go direga eng mo?
  - e. Botšiša: Ke eng seo se go naganantšhago gore diswantšho tše di ka ba di sepelelana?

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 3&4

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le dipentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 11.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 3 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tiišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 3 ditsekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 4.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Dikanegelo tša Boitlhamelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Lokiša barutwana go anega dikanegelo tša boitlhamelo.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Botša barutwana go bula Dipuku tša motheo tša go Bala letlakala 12.
2. **Laela barutwana go lebelela seswantšho.**
  - a. Botšiša: Naa o bona eng mo seswantšhong?
3. **Botša barutwana gore yo mongwe le yo mongwe o swanetše go hlama kanegelokopana ka ga seswantšho.**
4. **Botša barutwana ka fao ba ka beakanyago kanegelo ya bona. Bolela o re:**
  - a. Efa moanegwa o mongwe le o mongwe kanegelong ya gago leina.
  - b. Bolela gore kanegelo e direga kae.
  - c. Kanegelo ya gago e swanetše go ba le mathomo, bogare le mafelelo.
  - d. Seswantšho se se bontšha fela karolo ya kanegelo ya gago.
    - Seswantšho se ka laetša mathomo a kanegelo ya gago.
    - Seswantšho se ka laetša bogare bja kanegelo ya gago.
    - Seswantšhose ka laetša mafelelo a kanegelo ya gago.
  - e. O ka thoma kanegelo ya gago ka gore:
    - Ka letšatši le lengwe, ____ o be a itokišetša go...
    - Ge ____ a sa kgone go hwetša...
5. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go nagana ka kanegelo ya bona ka setu.
  - b. Go tloga moo, laela barutwana go šiedišana ka go anegela sehlopha sa bona kanegelo. O ka rata go šomiša 'lehlaka la go bolela/leswika' ge ba dira seo.
  - c. Ge barutwana ba bolela, sepelasepela gomme o theeletše.
6. **Ruma thuto ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bitša morutwana o tee go abelananegelo ya gagwe le phapoši goba o botšiše barutwana ba 1–2 dipotšišo ka ga dikanegelo tša sehlopha sa bona.
    - Botšiša: Naa kanegelo ya X e be e le mabapi le eng?
    - Botšiša: Naa ke eng seo o se ratilego mabapi le kanegelo ya X?
  - b. Efa phapoši ditshwaotshwao tše dingwe tša kakaretšo go kaonafatša dikanegelo tša bona.
 Mohlala: Gantši mathomong a kanegelo re bolela gore kanegelo e direga kae, le gore baanegwa ke bomang. Nakong ye e tlogo, leka go akaretša tshedimošo ye dikanegelong tša lena.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: t

Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: t**
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: tau
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: t-a-u
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: tema
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Laboraro.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 13.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go dukološa diatla tša rena ka go la ngele le la go ja.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: t**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: t
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: t**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: t**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Mathomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 17

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Mathomo.**

- Dudiša barutwana mmeteng.
- Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Borokgo bjo bo ntshwanelago*
- Bolela o re: *Kanegelo ye e mabapi le Moreti. O rata marokgo a gagwe a kgale ao a mo lekanetšego gabotse le go mo dira gore a ikwe a phuthologile eupša bjale o a fetile ka bogolo. Ge e le nako ya go ya lebenkeleng go nyaka marokgo a maswa, Moreti ga se a thabe. Ga a rate tsela yeo diaparo tše diswa di mo swarago ka gona. Ge ba le lebenkeleng, o leka diaparo tše fapafapanego tša marokgo, eupša ga a hwetše le ge e le bjo botee bjo bo mo lekanago gabotse. Kanegelong ye re hwetša ka fao Moreti a feleletšago a kgethile selo sa go mo lekana gabotse, se se direga ge a bula monagano wa gagwe go kgopolo ye mpsha.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?

2. **Dira Go Bala la Mathomo ka tsela ye e latelago:**

- Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
- Laetša barutwana diswantšho.
- Moo go nyakegago, ema o be o hlalose tše barutwana.
- Šupa tlotlontšu ya mantšu bjalo ka ge a tšwelela.
- Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 1 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: Dira dikgokagano.
  - Kgopela barutwana: Naa o ka dira dikamano ka kanegelo ye? A e ka ba selo sa go swana le se se kile sa go diragalela goba o mongwe o mo tsebago?

Go Ngwala: Laetša DMP le mošomo

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
54

Foreime ya go
ngwala:

Sekhipa sa
ka se seswa
se na le
seswantšho
sa...

Ke rata
sekipa sa ka
se seswa ka
gobane...

Na o rata
sekipa... sa
ka?

1. **Tsebiša nepišo ya DMP (Diboego le Melawana ya tšhomišo ya Polelo).**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla nepiša goš: Go šomiša leswao la potšišo mafelelong a potšišo.
  - b. Ngwala lefoko letlapeng: O rata sekipa sa ka sa nkwe?
  - c. Šupa DMP: Potšišo e felela ka leswao la potšišo.
2. **Tsebiša mošomo wa go ngwala.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla ba re: Thala seswantšho gomme o ngwale mafoko a mararo.
  - b. Bolela o re: Re tla ba re thala ebile re ngwala mabapi le: Thala phoofolo yeo o e ratago godimo ga sekipa. Ngwala ka ga sekipa sa gago se seswa.
3. **Hlalosa karabo ya gago ka go bolela pele ba ka ngwala.**
  - a. Bolela o re: Sekhipa sa ka se seswa se na le seswantšho sa... ka gobane yeo ke phoofolo ye ke e ratago kudu.
4. **Laetša mošomo letlapeng.**
  - a. Thala ka pejana seswantšho sa go laetša: Sekhipa seo se nago le phoofolo yeo o e ratago kudu godimo ga sona.
  - b. Laetša barutwana ka fao o feleletšago foreime ya go ngwala.
  - c. Šupa DMP: Potšišo e felela ka leswao la potšišo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 5&6

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 13.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 5 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 5 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 6.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: nt**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: ntoma
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: n-t-o-m-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: ntim
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labone.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 14.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ya rena ka ntle le ka gare.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: T**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: T
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: T**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: T**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Bobedi

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 17

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Bobedi.**
  - a. Dudiša barutwana mmeteng.
  - b. Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
  - c. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Borokgo bjo bo ntshwanelago*
  - d. Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: Dira dikgokagano
    - E re, gopola, re boletše ka se maabane, ge ke go botšiša: Naa o ka dira dikamano ka kanegelo ye? A e ka ba selo sa go swana le se se kile sa go diragalela goba o mongwe o mo tsebago?
2. **Dira Go Bala la Bobedi ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
  - b. Bontšha barutwana seswantšho.
  - c. Šomiša mehlala yeo e lego letlakaleng la matseno go bontšha ka mohlala leano la kwešišo.
  - d. Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 2 ka tsela ye e latelago:
    - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
    - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
    - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.

Go Ngwala: Rulaganya o dire sengwalwakakanywa

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
54

Foreime ya go
ngwala:

Sekhipa sa
ka se seswa
se na le
seswantšho
sa...

Ke rata
sekhpa sa ka
se seswa ka
gobane...

Na o rata
sekhpa... sa
ka?

1. **Tsebiša mošomo wa mongwalo gape.**
  - a. Bolela o re: Gopolang gore beke ye re tla thala ra ba ra ngwala ka ga: 2.
2. **Laela barutwana go gopola ka ga mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Tswalelang maahlo gomme o gopole ka moo o tlogo araba foreime ya go ngwala.
  - b. Bolela o re: Abelanang dikgopolo tša lena le mogwera.
  - c. Fanang ka dikgopolo tše diswa mabapi le mošomo gomme o be o ngwale mantšu ao letlapeng, mohl. tau, tlou, pitsi, mpša, pudi, pere
3. **Laela barutwana go bula letlakala le le nepagetšego ka pukung ya bona ya DBE.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo thala o be o ngwale dikgopolo tša gago.
  - b. Gopotša barutwana ka DMP: Potšišo e felela ka leswao la potšišo.
4. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Kgopela barutwana go bolela dikgopolo tša bona.
  - b. Thuša barutwana bao ba palelwago go thoma mošomo wa go ngwala.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 7&8

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 14.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 7 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 7 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 8.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ahlaahla kanegelo ya go abelana go bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ahlaahla
foreime:

Kanegelo e be
e le mabapi
le...

Ke ratile
baanegwa...
ka lebaka la
gore...

Ke ithutile
gore...

1. **Lokiša barutwana ka hlahlo ya sehlopha.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Efa sehlopha se sengwe le se sengwe 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
  - c. Bolela o re: O tlo bolela fela ge o swere 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
2. **Dirang dipotšišo tša hlatlho.**
  - a. Gopotša barutwana ka go abelana ka dikanegelo tša go bala tša beke yeo.
  - b. Ngwala foreime ya hlatlho letlapeng.
  - c. Bala o be o hlalose potšišo ye ngwe le ye ngwe (lefoko le le thomago karabo).
  - d. Botša barutwana gore sehlopha se sengwe le se sengwe se tla fiwa moleko gomme o mongwe le o mongwe wa sehlopha o swanetše go fiwa sebaka sa go araba potšišo.
  - e. Ba hlohleletše go nagana ka dikarabo tše di fapanego.
3. **Laela barutwana go thoma ka dikahlatlho tša bona.**
  - a. Laela barutwana bao ba swerego 'mahlaka a go bolela/maswika' go thoma.
  - b. Sepelasepela moo phapošing gomme o ba fe thekgo moo e nyakegago.
  - c. Ka metsotswana e se kae ya go šala, bitša sehlopha go tla go abelana dikarabo tša bona.
4. **Boitokišo bja barutwana**
  - a. Hlaola barutwana ba 3–4 go dira Mošomo wa bomolomo ka Mošupologo.
  - b. Botša barutwana bao seo ba swanetšego go se lokiša ka Mošupologo. (Bona Lenaneothuto la GTB la Mošupologo)

Ditumatlhaka: Taelo ya go ngwala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana ka dipuku tša bona tša go ngwalela, dipene le dirula.**
  - a. Botša barutwana gore ba ngwale hlogo ye, 'Taelo ya go ngwala' gomme ba ngwale dinomoro 1–6 ka thoko ga letlakala.
  - b. Bitša mantšu a a tshela gore barutwana ba a ngwale kgauswi le dinomoro 1–6: *heke, taba, lehwana, ntoga, toro*
2. **Botša barutwana gore ba šomiše phentshele ya mmala go phošolla mošomo wa bona.**
  - a. Ngwala mantšu ao a tshela letlapeng.
  - b. Ge o ngwala bolela lentšu le lengwe le lengwe ka modumo.
  - c. Botša barutwana go dira sediko go diphošo tša bona ka phentshele ya mmala.
  - d. Botša barutwana go ngwalolla mantšu ao ka tshwanelo.
3. **Ela hloko mathata le kgatelopele ya barutwana.**
4. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labohlano.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 15.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Go Bala ka go Abelana: Dira ka Morago ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 17

1. **Lokišetša barutwana ka Morago ga go Bala.**
  - a. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Borokgo bjo bo ntshwanelago*
  - b. Hlalosa mošomo. Bolela o re: Lehono re ya go dira phetho tša rena tša go fapana tša kanegelo.
2. **Laetša mošomo ka tsela ye:**
  - a. Tswalela mahlo gomme o itire eka o a nagana.
  - b. Bula mahlo a gago gomme o re: Hmm, ke naganne ka phetho ye e fapanego le tše dingwe ya kanegelo.
  - c. Botša barutwana ka kgopolo yeo ya phetho ye e fapanago le tše dingwe.
  - d. Leka go nagana ka phetho ye e sa tlwaelwago – se sengwe seo barutwana ba ka se naganego ka sona.
3. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Bolela o re: Tswalela mahlo gomme o nagane ka ga phetho yeo e fapanego ya kanegelo. O se ekiše kgopolo ya ka diriša kgopolo ya gago hle.
  - b. Bolela o re: Bula mahlo gomme o abelane phetho ya gago le mogwera wa gago.
  - c. Bjalo ka ge barutwana ba bolela ka dikgopolo tša bona, sepelasepela ka moo phaphošing gomme o ba fe thekgo moo go nyakegago.
  - d. Mafelelong a a thuto, bitša barutwana ba se bakae go abelana diphetho tša bona le ba bangwe.
4. **Dumelela barutwana go abelana mešomo ya bona.**
  - a. Efa barutwana metsotswana go laetša mešomo ya bona go bagwera ba bona.
  - b. Bitša barutwana go abelana mešomo ya bona le phapoši.

Go Ngwala: Dira sengwalwakakanywa o be o phošolle

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
54

Foreime ya go
ngwala:

Sekhipa sa
ka se seswa
se na le
seswantšho
sa...

Ke rata
sekhpa sa ka
se seswa ka
gobane...

Na o rata
sekhpa... sa
ka?

1. **Gopotša barutwana ka mošomo wa mongwalo.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tlile go feleletša mošomo wa go ngwala.
2. **Tsebiša mokgwa wa kgethologanyo.**
  - a. Sepelasepela ka moo phapošing go thuša barutwana bao ba palelwago.
  - b. Efa barutwana bao ba lego pele mošomo wa bonakwanana: Oketša dintlha go sethalwa sa gago.
3. **Laela barutwana go bala le go phošolla mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo ke nako ya go bala le go phošolla mongwalo wa lena.
  - b. Bolela o re, gopola go hlokomela seo: Potšišo e felela ka leswao la potšišo.
4. **Ge nako e dumela, kgopela barutwana go abelana mongwalo wa bona barutwana ba ka abelana.**
  - a. Barutwana ba ka abelana mongwalo wa bona le mogwera.
  - b. Barutwana ba se bakae ba ka abelana mongwalo wa bona le phapoši.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 9&10

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 15.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 9 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 9 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 10.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Tsebiša Tabakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Diswantšho
le dilo tša
nnete tša
go bontšha
tabakgolo

Puku ya
Motheo

1. **Bontšha tabakgolo ye e beakantšwego:** *Bokoko ba rena*
2. **Botšiša dipotšišo tša boleta go tsošološa tsebo ya barutwana ya bo ka morago.**
  - *Ke eng seo se dirago gore bokoko ba lena e be ba ba kgethegilego?*
  - *Naa ke eng dilo tšeo bokoko ba lena ba le direlago tšona*
  - *Naa le ithutile eng go tšwa go bokoko ba lena? Ke dilo dife tšeo ba le rutilego?*
3. **Thala mmepe wa monagano o šomiša dipotšišo le dikarabo tša barutwana.**
4. **Ngwala dikarabo tša gago moo mmepeng wa monagano go oketša tsebo ya barutwana.**
5. **Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 16.**
6. **Botša barutwana gore ba tsepelele polelotlaleletšo ya morero.**
  - a. Balela polelotlaleletšo godimo.
  - b. Laela barutwana go bala le wena goba go boeletša ka morago ga gago: Koko o hlagolela tšhemo ka thoka.
7. **Ahlaahla polelotlaleletšo le barutwana.**
  - a. Botšiša: Naa o ka mpotša gore se se ra go reng? / Naa o ka kgona go bona Karabo?
  - b. Hlohleletša barutwana go abelana dikgopolo tša bona.
  - c. Hlalosa tlhaloso goba o fe karabo ka tsela ye e latelago: Seka se se laetša gore, ge e dira selo ka hlokomelo le ka go iketla go tliša mafelelo a mabotse go phala ge o dira selo ka lebelo.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: y
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: y**
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: yena
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: y-e-n-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: yola
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Mošupologo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 18.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go šikinya diatla
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: y**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: y
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: y**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: y**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Tsebiša kanegelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
Letlakala la
matseno 29

1. Tsebiša kanegelo.

- Bolela o re: Beke ye re tlo bala kanegelo ya hlogo ye, *Kanegelo ya koko.*
- Bolela o re: *Lerato o nagana gore Koko wa gagwe o bohlale kudu! Ka kua serapaneng, Koko o kgona go tšea mobu o mohwibedu o tlwaelegilego, a o kopanya go ba letsopa gomme a bopa dipitša tše dibotse kudu ka diatla tša gagwe, Lerato ke la mathomo a di bona. Lerato le yena o nyaka go ithuta go dira se. Koko o ile a abelana sephiri se se segišago go tšwa ge e be e sa le ngwanenyana wa mengwaga ye seswai a ithuta go dira pitša ya gagwe ya mathomo - le ka fao ledimo la pula la tšhoganetšo le e sentšego ka botlalo! Lerato le Koko ba fetša letšatši ka moka ba thabile ba dira dipitša. Dipitša ge di oma letšatšing, maru a maso a kgobokana leratadimeng. Go tla direga eng ka dipitša tše dibotse tša Lerato.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?
- Ka boripana laetša barutwana diswantšho ka kanegelong.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- Abelana le go hlaloša Tshedimošo ya Bokamorago ya kanegelo.
- Laetša barutwana moo kanegelo e diragetšego o šomiša mmepe wa Kgoboketšo ya Dikanegelo.
- Botšiša: Naa o na le potšišo mabapi le kanegelo?

3. Hlalosa leano la kwešišo.

- Bolela o re, beke ye re tlile go ithuta ka ga: Go hlahloba kwešišo
- Hlalosetša barutwana leano leo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 1&2

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 18.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 1 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tiišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 1 ditiesekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 2.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Go ruta tlotlontšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. **Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 16.
  - b. Bala goba o boeletše polelotlaleletšo gape.
  - c. Laetša barutwana lenaneo la tlotlontšu la tabakgolo.
  - d. Hlalosa gore mantšu a a tla re thuša go kwešiša le gona go bolela mabapi le tabakgolo.
  - e. Ba balele lenaneo leo la mantšu.
2. **Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu**
  - a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
    - *letsopa: Mohuta wa mmu wo boleta wo o ka bopšago go ba dipitša le dilo tše dingwe.*
    - *bopilwe: E bopile selo go ba sebopego se se itšego.*
    - *senyegile: E senyegile kudu moo e lego gore ga e sa kgona go dirišwa gabotse.*
3. **Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe:**

Š: Šupa seswantšho goba selo
D: Diragatša lentšu leo
H: Botša barutwana tlhaloso ya lentšu leo
B: Bolela lentšu leo lefokong

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: *my***
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: myemyela
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: m-y-e-m-y-e-m-e-l-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: myemyelo
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labobedi.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 19.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ya rena ka ntle le ka gare.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: Y**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: Y
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgotšša ka go dira: Y**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tsekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgotšša go ngwala: Y**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Pele ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 31

1. **Lokiša barutwana go mošomo wa Pele wa go Bala.**
  - a. Bitša barutwana ba dule mmeteng goba lebatong.
  - b. Dula ka pele ga barutwana o swere Kgoboketšo ya Dikanegelo.
  - c. Netefatša gore barutwana ka moka ba kgona go bona puku yeo.
  - d. Gopotša barutwana ka maitshwaro ao o a nyakago ka nako ya Go Bala ka go Abelane bjk. go dula ka go fera seseka; matsogo a lena a dule diropeng; theeletšang ka hlokomelo; le kwe ge le bitšwa; le emiše matsogo ge le botšiša.
2. **Dira Pele ga go Bala ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bolela hlogo ya kanegelo: *Kanegelo ya koko.*
  - b. Hlaloša mabokgoni a go akanya. Bolela o re: Ge re akanya re šomiša hlogo le diswantšho go leka go bona gore a e kaba kanegelo e mabapi le eng.
  - c. Laetša barutwana diswantšho letlakaleng le lengwe le le lengwe.
  - d. Botšiša: Naa e kaba go direga eng mo?
  - e. Botšiša: Ke eng seo se go naganantšhago gore diswantšho tše di ka ba di sepelelana?

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 3&4

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 19.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 3 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 3 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 4.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ruta tlotlontšu o ahlaahle seswantšho sa morero

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu

- a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
  - koko: Ke mmago bommago goba bopapago.
  - leloko: Motho wa leloko la geno
  - Setšo: Seo batho ba se dirago ka mehla nako ye telele.
- b. Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 20.
- b. Botša barutwana ditaba tše di latelago mabapi le seswantšho:
  - Re ka ithuta dilo tše dintši tše di nago le mohola le tše bohlokwa go bokoko ba rena. Ba ka fetišetša diresipi molokong wo o latelago, ba ka re ruta seo re swanetšego go se dira ge re gobetše goba re lwala, gomme ba ka re ruta bokgoni bja go swana le go dira goba go lokiša dilo
  - Bokoko ke dipuku tša histori tša malapa a rena. Ba kgona go re laodišetša ka moo bophelo bo bego bo le ka gona ge ba sa gola. Ba ka re botša gape le ka dikanegelo tša mabapi le batswadi ba rena gammogo le bokokokhukhu ba rena. Ba ka re botša gape ka moo bophelo bo fetogilego ka gona go ya ka mengwagangwaga.
  - Boramahlale ba ithutile ka mabjoko a bokoko gomme ba utolotše selo se sengwe se se makatšago. Maikutlo a bokoko a amana le maikutlo a ditlogolo tša bona. Ge ditlogolo di thabile, bokoko le bona ba a thaba. Ge ditlogolo di nyamile, bokoko le bona ba a nyama.

3. Ahlaahlang seswantšho seo.

- a. Šomiša dipotšišo tše di latelago go ahlaahla seswantšho ka tsela ye e latelago:
  - Botšiša potšišo ya pele.
  - Laela barutwana go ahlaahla dipotšišo le bagwera ba bona.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
  - Aga tsebo ya barutwana ya morago ka go phošolla go se kwešišege le gona go abelana ditaba tša malebana le thutokgolo.
  - Boeletša tshepedišo ye ka dipotšišo ka moka.

4. Dipotšišo:

- a. Naa o ikwa bjang ge o na le bokoko ba gago?
- b. Ke ka lebaka la eng o nagana gore bana ba bantši ba ipshina ka go dula le bakgekolo?
- c. Na o kile wa bona koko wa gago a dira ye nngwe ya mediro ye?

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: f
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: f**
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: fula
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: f-u-l-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: feta
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Laboraro.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 21.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatsšeng menwana ya rena ka go dukološa diatla tša rena ka go la ngele le la go ja.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: f**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: f
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: f**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: f**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Mathomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 31

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Mathomo.**

- Dudiša barutwana mmeteng.
- Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Kanegelo ya koko.*
- Bolela o re: *Lerato o nagana gore Koko wa gagwe o bohlale kudu! Ka kua serapaneng, Koko o kgona go tšea mobu o mohwibedu o tlwaelegilego, a o kopanya go ba letsopa gomme a bopa dipitša tše dibotse kudu ka diatla tša gagwe, Lerato ke la mathomo a di bona. Lerato le yena o nyaka go ithuta go dira se. Koko o ile a abelana sephiri se se segišago go tšwa ge e be e sa le ngwanenyana wa mengwaga ye seswai a ithuta go dira pitša ya gagwe ya mathomo - le ka fao ledimo la pula la tšhoganetšo le e sentšego ka botlalo! Lerato le Koko ba fetša letšatši ka moka ba thabile ba dira dipitša. Dipitša ge di oma letšatšing, maru a maso a kgobokana leratadimeng. Go tla direga eng ka dipitša tše dibotse tša Lerato.*

2. **Dira Go Bala la Mathomo ka tsela ye e latelago:**

- Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
- Laetša barutwana diswantšho.
- Moo go nyakegago, ema o be o hlalose tše barutwana.
- Šupa tlotlontšu ya mantšu bjalo ka ge a tšwelela.
- Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 1 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: Go hlahloba kwešišo
  - Kgopela barutwana: Naa o kile wa ikwa o lahlegile ge re bala kanegelo ka gobane o lahlegetše e bile o sa latele seo se be go se direga? Se se go dirile gore o ikwe bjang?

Go Ngwala: Laetša DMP le mošomo

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:
Koko wa ka o
bitšwa...
O kgona go...
Ke mo rata ka
gobane...

1. **Tsebiša nepišo ya DMP (Dibopego le Melawana ya tšhomišo ya Polelo).**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla nepiša goš: Go šomiša tlhakakgolo mathomong a leina la motho yo mongwe.
  - b. Ngwala lefoko letlapeng: Koko wa ka Naledi, o rata go lema serapeng.
  - c. Šupa DMP: Tlhaka ya mathomo ya leina ke tlhakakgolo.
2. **Tsebiša mošomo wa go ngwala.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla ba re: Ngwala mafoko a mararo.
  - b. Bolela o re: Re tla ba re thala ebile re ngwala mabapi le: Koko wa ka
3. **Hlalosa karabo ya gago ka go bolela pele ba ka ngwala.**
  - a. Bolela o re: Koko wa ka o bitšwa... O (o be a) kgona go...
4. **Laetša mošomo letlapeng.**
  - a. Thala ka pejana seswantšho sa go laetša: Seswantšho sa koko wa gago, a dira selo seo a nago le bokgoni go sona.
  - b. Laetša barutwana ka fao o feleletšago foreime ya go ngwala.
  - c. Šupa DMP: Tlhaka ya mathomo ya leina ke tlhakakgolo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 5&6

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 21.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 5 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tiišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 5 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 6.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: fs**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: bafsa
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: b-a-f-s-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: fsiela
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labone.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 22.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ya rena ka ntle le ka gare.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: F**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: F
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: F**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: F**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Bobedi

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 31

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Bobedi.**
  - a. Dudiša barutwana mmeteng.
  - b. Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
  - c. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Kanegelo ya koko*
  - d. Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: Go hlahloba kwešišo
    - E re, gopola, re boletše ka se maabane, ge ke go botšiša: Naa o kile wa ikwa o lahlegile ge re bala kanegelo ka gobane o lahlegetše e bile o sa latele seo se be go se direga? Se se go dirile gore o ikwe bjang?
2. **Dira Go Bala la Bobedi ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
  - b. Bontšha barutwana seswantšho.
  - c. Šomiša mehlala yeo e lego letlakaleng la matseno go bontšha ka mohlala leano la kwešišo.
  - d. Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 2 ka tsela ye e latelago:
    - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
    - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
    - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.

Go Ngwala: Rulaganya o dire sengwalwakakanywa

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Koko wa ka o
bitšwa...

O kgona go...

Ke mo rata ka
gobane...

1. **Tsebiša mošomo wa mongwalo gape.**
  - a. Bolela o re: Gopolang gore beke ye re tla thala ra ba ra ngwala ka ga: Koko wa ka
2. **Laela barutwana go gopola ka ga mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Tswalelang maahlo gomme o gopole ka moo o tlogo araba foreime ya go ngwala.
  - b. Bolela o re: Abelanang dikgopolo tša lena le mogwera.
  - c. Fanang ka dikgopolo tše diswa mabapi le mošomo gomme o be o ngwale mantšu ao letlapeng, mohl. go apea, go bapala, go lema serapeng, go bala, go theeletša
3. **Laela barutwana go thoma go ngwala ka dipukung tša bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo thala o be o ngwale dikgopolo tša gago.
  - b. Gopotša barutwana ka DMP: Tlhaka ya mathomo ya leina ke tlhakakgolo.
4. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Kgopela barutwana go bolela dikgopolo tša bona.
  - b. Thuša barutwana bao ba palelwago go thoma mošomo wa go ngwala.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 7&8

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 22.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 7 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 7 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 8.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ahlaahla kanegelo ya go abelana go bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ahlaahla
foreime:
Kanegelo e be
e le mabapi
le...
Ke e rata ge
e...
Ke ithutile
gore...

1. **Lokiša barutwana ka hlahlo ya sehlopha.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Efa sehlopha se sengwe le se sengwe 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
  - c. Bolela o re: O tlo bolela fela ge o swere 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
2. **Dirang dipotšišo tša hlatlho.**
  - a. Gopotša barutwana ka go abelana ka dikanegelo tša go bala tša beke yeo.
  - b. Ngwala foreime ya hlatlho letlapeng.
  - c. Bala o be o hlalose potšišo ye ngwe le ye ngwe (lefoko le le thomago karabo).
  - d. Botša barutwana gore sehlopha se sengwe le se sengwe se tla fiwa moleko gomme o mongwe le o mongwe wa sehlopha o swanetše go fiwa sebaka sa go araba potšišo.
  - e. Ba hlohleletše go nagana ka dikarabo tše di fapanego.
3. **Laela barutwana go thoma ka dikahlatlho tša bona.**
  - a. Laela barutwana bao ba swerego 'mahlaka a go bolela/maswika' go thoma.
  - b. Sepelasepela moo phapošing gomme o ba fe thekgo moo e nyakegago.
  - c. Ka metsotswana e se kae ya go šala, bitša sehlopha go tla go abelana dikarabo tša bona.
4. **Boitokišo bja barutwana**
  - a. Hlaola barutwana ba 3–4 go dira Mošomo wa bomolomo ka Mošupologo.
  - b. Botša barutwana bao seo ba swanetšego go se lokiša ka Mošupologo. (Bona Lenaneothuto la GTB la Mošupologo)

Ditumatlhaka: Taelo ya go ngwala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana ka dipuku tša bona tša go ngwalela, dipene le dirula.**
  - a. Botša barutwana gore ba ngwale hlogo ye, 'Taelo ya go ngwala' gomme ba ngwale dinomoro 1–6 ka thoko ga letlakala.
  - b. Bitša mantšu a a tshela gore barutwana ba a ngwale kgauswi le dinomoro 1–6: *yona, lefsa, lefsielo, myemyela, yoo*
2. **Botša barutwana gore ba šomiše phentshele ya mmala go phošolla mošomo wa bona.**
  - a. Ngwala mantšu ao a tshela letlapeng.
  - b. Ge o ngwala bolela lentšu le lengwe le lengwe ka modumo.
  - c. Botša barutwana go dira sediko go diphošo tša bona ka phentshele ya mmala.
  - d. Botša barutwana go ngwalolla mantšu ao ka tshwanelo.
3. **Ela hloko mathata le kgatelopele ya barutwana.**
4. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labohlano.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 23.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Go Bala ka go Abelana: Dira ka Morago ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 31

1. **Lokišetša barutwana ka Morago ga go Bala.**
  - a. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Kanegelo ya koko*
  - b. Hlalosa mošomo. Bolela o re: Lehono re ya go dira kakaretšo ya kanegelo.
2. **Laetša mošomo ka tsela ye:**
  - a. Bolela o re: Ge re akaretša kanegelo re swanetše go bolela ka:
    - Seo kanegelo e bego e le ka ga sona
    - Seo ke se ratilego mabapi le kanegelo
    - Seo ke ithutilego sona go tšwa kanegelong
  - b. Ka boripana, abelana dikarabo tša dipotšišo tšeo.
  - c. Leka go se kgethe dikarabo tšeo di lego molaleng mehlaleng ya gago.
3. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Botša barutwana gore ba nagane ka dikakaretšo tša bona, efela ba seke ba ekiša mehlala ya gago.
  - b. Botša barutwana go thoma dikarabo tša bona ka tsela ye:
    - Kanegelo e mabapi le...
    - Ke ratile...
    - Ke ithutile...
  - c. Se se latelago laela barutwana go abelana dikakaretšo tša bona le mogwera.
  - d. Ge barutwana ba dutše ba abelana dikakaretšo tša bona, sepelasepela ka phaphošing go ba fa thekgo ye e nyakegago.
  - e. Mafelelong a thuto bitša barutwana ba 1–2 go abelana dikakaretšo tša bona.
4. **Dumelela barutwana go abelana mešomo ya bona.**
  - a. Efa barutwana metsotswana go laetša mešomo ya bona go bagwera ba bona.
  - b. Bitša barutwana go abelana mešomo ya bona le phapoši.

Go Ngwala: Dira sengwalwakakanywa o be o phošolle

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Koko wa ka o
bitšwa...

O kgona go...

Ke mo rata ka
gobane...

1. **Gopotša barutwana ka mošomo wa mongwalo.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tlile go feleletša mošomo wa go ngwala.
2. **Tsebiša mokgwa wa kgethologanyo.**
  - a. Sepelasepela ka moo phapošing go thuša barutwana bao ba palelwago.
  - b. Efa barutwana bao ba lego pele mošomo wa bonakwanana: Ngwala lefoko le lengwe go mongwalo wa gago.
3. **Laela barutwana go bala le go phošolla mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo ke nako ya go bala le go phošolla mongwalo wa lena.
  - b. Bolela o re, gopola go hlokomela seo: Tlhaka ya mathomo ya leina ke tlhakakgolo.
4. **Ge nako e dumela, kgopela barutwana go abelana mongwalo wa bona barutwana ba ka abelana.**
  - a. Barutwana ba ka abelana mongwalo wa bona le mogwera.
  - b. Barutwana ba se bakae ba ka abelana mongwalo wa bona le phapoši.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 9&10

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:

Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 23.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 9 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tiišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 9 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 10.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Bomolomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. **Dudiša barutwana go lebelela bao ba tsenago le bona ka phapošing ge ba tšweletša ditlhagišo tša bomolomo.**
2. **Gopotša barutwana ka mošomo wo o latelago: Go abelana ditaba tša gago**
  - a. Re botše gore ditaba tša gago di mabapi le eng. Bolela o re:
  - b. Lehono ke tlile go le botša ka...
  - c. Ke moka, bolela ditaba tša gago.
  - d. Re botše ka seo se diregilego ka tatelano ya maleba.
  - e. Re botše ka dintlhakgolo tša ditaba tša gago.
  - f. Feleletša ka go re botša ka fao o ikwago ka ditaba tša gago.
3. **Gopotša barutwana ka mabokgoni a go fa polelo:**
  - a. Ge o abelana ditaba tša gago, gopola go:
    - Re botše gore ditaba tša gago di mabapi le eng
    - Re botše gore di diregile neng
    - Re botše gore naa di diragetše mang
    - Bolela mafoko a gago go ya ka tatelano ya maleba
    - Bolela dilo gatee fela – se ipoeletše
    - Bolelela godimo ka lentšu la go tlhaka
4. **Bitša barutwana ba o ba kgethilego go tla go fa polelo ka go šielana.**
  - a. Aga tshepo ya barutwana ka go ba leboga nako le nako ge ba seno fa polelo le gona go ba fa dipolelo tša maleba.
  - b. Mafelelong a thuto, efa sehlopha ditshwaotshwao tše dingwe tša kakaretšo go kaonafatša ditlhagišo tša bona. Mohlala: Ke ile ka katana le go kwa ba bangwe ba lena. Ke kgopela le bolele ka mantšu a kwagalago – re nyaka go kwa seo le lekago go se bolela.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: kg
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: kg**
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: kgogo
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: kg-o-g-o
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: kgaka
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Mošupologo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 24.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatsšeng menwana ya rena ka go itiriša o kare re raloka piano.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: kg**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: kg
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: kg**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tsekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: kg**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Tsebiša kanegelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
Letlakala la
matseno 37

1. Tsebiša kanegelo.

- Bolela o re: Beke ye re tlo bala kanegelo ya hlogo ye, *Sopo ya koko ya maswika.*
- Bolela o re: *Kanegelong ye, Tselane le koko wa gagwe ba swerwe ke tlala kudu ka ge pula e se ya na ebile go na le dijo tše nnyane kudu mo motseng. Koko o bohlale kudu gomme o tla ka leano. Le ge a se na dijo, o thoma go dira 'sopo ya maswika' a šomiša meetse, mollo, pitša le maswika. Ge badudi ba motse ba ekwa ka sopo yeo, ba rata go tseba gomme yo mongwe le yo mongwe a tliša setswaki seo a tlogo e oketša. Mmogo, ba dira dijo tše di bose tše bohle ba ka di abelanago. Ka leano le bohlale la Koko, badudi ba motse ba šoma mmogo go direla bohle dijo tše bose.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?
- Ka boripana laetša barutwana diswantšho ka kanegelong.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- Abelana le go hlaloša Tshedimošo ya Bokamorago ya kanegelo.
- Laetša barutwana moo kanegelo e diragetšego o šomiša mmepe wa Kgoboketšo ya Dikanegelo.
- Botšiša: Naa o na le potšišo mabapi le kanegelo?

3. Hlalosa leano la kwešišo.

- Bolela o re, beke ye re tliile go ithuta ka ga: Dira ditshekatseko
- Hlalosetša barutwana leano leo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 1&2

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 24.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 1 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 1 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 2.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Go ruta tlotlontšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. **Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 16.
  - b. Bala goba o boeletše polelotlaleletšo gape.
  - c. Laetša barutwana lenaneo la tlotlontšu la tabakgolo.
  - d. Hlalosa gore mantšu a a tla re thuša go kwešiša le gona go bolela mabapi le tabakgolo.
  - e. Ba balele lenaneo leo la mantšu.
2. **Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu**
  - a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
    - *komelelo: Nako ye telele ntle le pula goba go hloka pula.*
    - *motswako: E nngwe ya dijo tšeo di dirišetšwago go dira dijo.*
    - *moletlo: Dijo tše dintši tše di kgethegilego tša go abelanwa le batho.*
3. **Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe:**

Š: Šupa seswantšho goba selo
D: Diragatša lentšu leo
H: Botša barutwana tlhaloso ya lentšu leo
B: Bolela lentšu leo lefokong

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: kgw**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: kgwara
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohloko gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: kg-w-a-r-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: kgwale
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labobedi.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 25.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go šikinya diatla
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: Kg**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: Kg
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: Kg**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: Kg**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Pele ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 39

1. **Lokiša barutwana go mošomo wa Pele wa go Bala.**
  - a. Bitša barutwana ba dule mmeteng goba lebatong.
  - b. Dula ka pele ga barutwana o swere Kgoboketšo ya Dikanegelo.
  - c. Netefatša gore barutwana ka moka ba kgona go bona puku yeo.
  - d. Gopotša barutwana ka maitshwaro ao o a nyakago ka nako ya Go Bala ka go Abelane bj. go dula ka go fera seseka; matsogo a lena a dule diropeng; theeletšang ka hlokomelo; le kwe ge le bitšwa; le emiše matsogo ge le botšiša.
2. **Dira Pele ga go Bala ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bolela hlogo ya kanegelo: *Sopo ya koko ya maswika*
  - b. Hlalosa mabokgoni a go akanya. Bolela o re: Ge re akanya re šomiša hlogo le diswantšho go leka go bona gore a e kaba kanegelo e mabapi le eng.
  - c. Laetša barutwana diswantšho letlakaleng le lengwe le le lengwe.
  - d. Botšiša: Naa e kaba go direga eng mo?
  - e. Botšiša: Ke eng seo se go naganantšhago gore diswantšho tše di ka ba di sepelelana?

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 3&4

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le dipentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 25.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 3 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tiišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 3 ditsekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 4.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Dikanegelo tša Boitlhamelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Lokiša barutwana go anega dikanegelo tša boitlhamelo.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Botša barutwana go bula Dipuku tša motheo tša go Bala letlakala 26.
2. **Laela barutwana go lebelela seswantšho.**
  - a. Botšiša: Naa o bona eng mo seswantšhong?
3. **Botša barutwana gore yo mongwe le yo mongwe o swanetše go hlama kanegelokopana ka ga seswantšho.**
4. **Botša barutwana ka fao ba ka beakanyago kanegelo ya bona. Bolela o re:**
  - a. Efa moanegwa o mongwe le o mongwe kanegelong ya gago leina.
  - b. Bolela gore kanegelo e direga kae.
  - c. Kanegelo ya gago e swanetše go ba le mathomo, bogare le mafelelo.
  - d. Seswantšho se se bontšha fela karolo ya kanegelo ya gago.
    - Seswantšho se ka laetša mathomo a kanegelo ya gago.
    - Seswantšho se ka laetša bogare bja kanegelo ya gago.
    - Seswantšhose ka laetša mafelelo a kanegelo ya gago.
  - e. O ka thoma kanegelo ya gago ka gore:
    - Koko ____ o be a rata go rorola ka ditlhako tša go thelela go ya...
    - Letšatši le lengwe le le lengwe, Koko ____ o ile a ya...
5. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go nagana ka kanegelo ya bona ka setu.
  - b. Go tloga moo, laela barutwana go šiedišana ka go anegela sehlopha sa bona kanegelo. O ka rata go šomiša 'lehlaka la go bolela/leswika' ge ba dira seo.
  - c. Ge barutwana ba bolela, sepelasepela gomme o theeletše.
6. **Ruma thuto ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bitša morutwana o tee go abelananegelo ya gagwe le phapoši goba o botšiše barutwana ba 1–2 dipotšišo ka ga dikanegelo tša sehlopha sa bona.
    - Botšiša: Naa kanegelo ya X e be e le mabapi le eng?
    - Botšiša: Naa ke eng seo o se ratilego mabapi le kanegelo ya X?
  - b. Efa phapoši ditshwaotshwao tše dingwe tša kakaretšo go kaonafatša dikanegelo tša bona.
Mohlala: Gantši mathomong a kanegelo re bolela gore kanegelo e direga kae, le gore baanegwa ke bomang. Nakong ye e tlogo, leka go akaretša tshedimošo ye dikanegelong tša lena.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: *ng*
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: *ng***
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: ngaka
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: *ng-a-k-a*
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: ngala
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Laboraro.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 27.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatsšeng menwana ya rena ka go dukološa diatla tša rena ka go la ngele le la go ja.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: ng**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: ng
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: ng**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: ng**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Mathomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 39

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Mathomo.**

- Dudiša barutwana mmeteng.
- Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Sopo ya koko ya maswika*
- Bolela o re: *Kanegelong ye, Tselane le koko wa gagwe ba swerwe ke tlala kudu ka ge pula e se ya na ebile go na le dijo tše nnyane kudu mo motseng. Koko o bohlale kudu gomme o tla ka leano. Le ge a se na dijo, o thoma go dira 'sopo ya maswika' a šomiša meetse, mollo, pitša le maswika. Ge badudi ba motse ba ekwa ka sopo yeo, ba rata go tseba gomme yo mongwe le yo mongwe a tliša setswaki seo a tlogo e oketša. Mmogo, ba dira dijo tše di bose tše bohle ba ka di abelanago. Ka leano le bohlale la Koko, badudi ba motse ba šoma mmogo go direla bohle dijo tše bose.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?

2. **Dira Go Bala la Mathomo ka tsela ye e latelago:**

- Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
- Laetša barutwana diswantšho.
- Moo go nyakegago, ema o be o hlalose tše barutwana.
- Šupa tlotlontšu ya mantšu bjalo ka ge a tšwelela.
- Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 1 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: Dira ditshekatseko
  - Kgopela barutwana: Gantši re ithuta se sengwe go tšwa kanegelong. Ka dinako tše dingwe, re swanetše go dira phetho ya ge e ba selo se sengwe se be se nepagetše goba se fošagetše. Ka dinako tše dingwe, re swanetše go dira phetho ya ge e ba selo se ke se sebotse goba se sempe. O ithutile eng go tšwa kanegelong ye?

Go Ngwala: Laetša DMP le mošomo

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
23

Foreime ya go
ngwala:

Nka hwetša
koko...??

O tla e rata
ka gobane...

O tlo ikwa a...

1. **Tsebiša nepišo ya DMP (Diboego le Melawana ya tšhomišo ya Polelo).**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla nepiša goš: Go šomiša leswao la potšišo mafelelong a potšišo.
  - b. Ngwala lefoko letlapeng: Koko wa gago o rata go dira eng?
  - c. Šupa DMP: Potšišo e felela ka leswao la potšišo.
2. **Tsebiša mošomo wa go ngwala.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla ba re: Thala seswantšho gomme o ngwale mafoko a mararo.
  - b. Bolela o re: Re tla ba re thala ebile re ngwala mabapi le: Mpho ya koko
3. **Hlalosa karabo ya gago ka go bolela pele ba ka ngwala.**
  - a. Bolela o re: Nka hwetša koko...? O tla e rata ka gobane...
4. **Laetša mošomo letlapeng.**
  - a. Thala ka pejana seswantšho sa go laetša: Wena o swere mpho ya koko wa gago
  - b. Laetša barutwana ka fao o feleletšago foreime ya go ngwala.
  - c. Šupa DMP: Potšišo e felela ka leswao la potšišo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 5&6

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 27.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 5 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 5 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 6.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: ngw**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: ngwako
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: ng-w-a-k-o
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: ngwana
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labone.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 28.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ya rena ka ntle le ka gare.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: Ng**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: Ng
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: Ng**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: Ng**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Bobedi

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 39

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Bobedi.**
  - a. Dudiša barutwana mmeteng.
  - b. Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
  - c. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Sopo ya koko ya maswika*
  - d. Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: Dira ditshekatseko
    - E re, gopola, re boletše ka se maabane, ge ke go botšiša: Gantši re ithuta se sengwe go tšwa kanegelong. Ka dinako tše dingwe, re swanetše go dira phetho ya ge e ba selo se sengwe se be se nepagetše goba se fošagetše. Ka dinako tše dingwe, re swanetše go dira phetho ya ge e ba selo se ke se sebotse goba se sempe. O ithutile eng go tšwa kanegelong ye?
2. **Dira Go Bala la Bobedi ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
  - b. Bontšha barutwana seswantšho.
  - c. Šomiša mehlala yeo e lego letlakaleng la matseno go bontšha ka mohlala leano la kwešišo.
  - d. Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 2 ka tsela ye e latelago:
    - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
    - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
    - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.

Go Ngwala: Rulaganya o dire sengwalwakakanywa

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
23

Foreime ya go
ngwala:

Nka hwetša
koko...??

O tla e rata
ka gobane...

O tlo ikwa a...

1. **Tsebiša mošomo wa mongwalo gape.**
  - a. Bolela o re: Gopolang gore beke ye re tla thala ra ba ra ngwala ka ga: Mpho ya koko.
2. **Laela barutwana go gopola ka ga mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Tswalelang maahlo gomme o gopole ka moo o tlogo araba foreime ya go ngwala.
  - b. Bolela o re: Abelanang dikgopolo tša lena le mogwera.
  - c. Fanang ka dikgopolo tše diswa mabapi le mošomo gomme o be o ngwale mantšu ao letlapeng, mohl. malekere, ditšhipisi, dibeeri, yongati, jusi, teye
3. **Laela barutwana go bula letlakala le le nepagetšego ka pukung ya bona ya DBE.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo thala o be o ngwale dikgopolo tša gago.
  - b. Gopotša barutwana ka DMP: Potšišo e felela ka leswao la potšišo.
4. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Kgopela barutwana go bolela dikgopolo tša bona.
  - b. Thuša barutwana bao ba palelwago go thoma mošomo wa go ngwala.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 7&8

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 28.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 7 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 7 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 8.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ahlaahla kanegelo ya go abelana go bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ahlaahla
foreime:

Kanegelo e be
e le mabapi
le...

Ke e rata ge
e...

Ke ithutile
gore...

1. **Lokiša barutwana ka hlahlo ya sehlopha.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Efa sehlopha se sengwe le se sengwe 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
  - c. Bolela o re: O tlo bolela fela ge o swere 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
2. **Dirang dipotšišo tša hlatlho.**
  - a. Gopotša barutwana ka go abelana ka dikanegelo tša go bala tša beke yeo.
  - b. Ngwala foreime ya hlatlho letlapeng.
  - c. Bala o be o hlalose potšišo ye ngwe le ye ngwe (lefoko le le thomago karabo).
  - d. Botša barutwana gore sehlopha se sengwe le se sengwe se tla fiwa moleko gomme o mongwe le o mongwe wa sehlopha o swanetše go fiwa sebaka sa go araba potšišo.
  - e. Ba hlohleletše go nagana ka dikarabo tše di fapanego.
3. **Laela barutwana go thoma ka dikahlatlho tša bona.**
  - a. Laela barutwana bao ba swerego 'mahlaka a go bolela/maswika' go thoma.
  - b. Sepelasepela moo phapošing gomme o ba fe thekgo moo e nyakegago.
  - c. Ka metsotswana e se kae ya go šala, bitša sehlopha go tla go abelana dikarabo tša bona.
4. **Boitokišo bja barutwana**
  - a. Hlaola barutwana ba 3–4 go dira Mošomo wa bomolomo ka Mošupologo.
  - b. Botša barutwana bao seo ba swanetšego go se lokiša ka Mošupologo. (Bona Lenaneothuto la GTB la Mošupologo)

Ditumatlhaka: Taelo ya go ngwala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana ka dipuku tša bona tša go ngwalela, dipene le dirula.**
  - a. Botša barutwana gore ba ngwale hlogo ye, 'Taelo ya go ngwala' gomme ba ngwale dinomoro 1–6 ka thoko ga letlakala.
  - b. Bitša mantšu a a tshela gore barutwana ba a ngwale kgauswi le dinomoro 1–6: *kgama, kgwele, ngata, ngwala, lengwalo*
2. **Botša barutwana gore ba šomiše phentshele ya mmala go phošolla mošomo wa bona.**
  - a. Ngwala mantšu ao a tshela letlapeng.
  - b. Ge o ngwala bolela lentšu le lengwe le lengwe ka modumo.
  - c. Botša barutwana go dira sediko go diphošo tša bona ka phentshele ya mmala.
  - d. Botša barutwana go ngwalolla mantšu ao ka tshwanelo.
3. **Ela hloko mathata le kgatelopele ya barutwana.**
4. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labohlano.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 29.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Go Bala ka go Abelana: Dira ka Morago ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 39

1. **Lokišetša barutwana ka Morago ga go Bala.**

- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Sopo ya koko ya maswika*
- Hlalosa mošomo. Bolela o re: Lehono re ya go diragatša kanegelo ka dihlopha.

2. **Laetša mošomo ka tsela ye:**

- Bolela o re: Ge re diragatša kanegelo re swanetše go leka go:
  - Gopola seo moanegwa wa rena a se dirago goba go se bolela
  - Bolela le go diragatša bjalo ka baanegwa ba rena
  - Šomiša mantšu a go swana le a baanegwa
- Ka boripana, bontšha barutwana ka moo o ka diragatšago bjalo ka o mongwe wa baanegwa.
- Leka go se kgethe moanegwathwadi bjalo ka mohlala.

3. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**

- Balela gore o nale baanegwa ba bakae ka moo kanegelong.
- Arola barutwana go ya ka dihlopha tša palo yeo. Mohlala, Ge go nale baanegwa ba bahlano (5) ka kanegelong, gona arola barutwana ka dihlophana tša tlhano (5).
- Morutwana o mongwe le o mongwe a fiwe karolo ya go ba moanegwa ka moo dihlopheng.
- Barutwana a ba tšwele ntle goba lefelong la kgakala.
- Botša barutwana go diragatša kanegelo. Ba swanetše go:
  - Gopola seo ba swanetšego go se dira le go se bolela bjalo ka baanegwa
  - Bolele le go diragatša bjalo ka moanegwa go ya ka karolo yeo ba e filwego
  - Šomiša mantšu ao a swanago le a moanegwa
- Bjalo ka ge barutwana ba diragatša kanegelo, sepelasepela o be o fe thekgo moo e nyakagago.

4. **Dumelela barutwana go abelana mešomo ya bona.**

- Efa barutwana metsotswana go laetša mešomo ya bona go bagwera ba bona.
- Bitša barutwana go abelana mešomo ya bona le phapoši.

Go Ngwala: Dira sengwalwakakanywa o be o phošolle

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
23

Foreime ya go
ngwala:

Nka hwetša
koko...??

O tla e rata
ka gobane...

O tlo ikwa a...

1. **Gopotša barutwana ka mošomo wa mongwalo.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tlile go feleletša mošomo wa go ngwala.
2. **Tsebiša mokgwa wa kgethologanyo.**
  - a. Sepelasepela ka moo phapošing go thuša barutwana bao ba palelwago.
  - b. Efa barutwana bao ba lego pele mošomo wa bonakwanana: Ngwala lefoko le lengwe go mongwalo wa gago.
3. **Laela barutwana go bala le go phošolla mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo ke nako ya go bala le go phošolla mongwalo wa lena.
  - b. Bolela o re, gopola go hlokomela seo: Potšišo e felela ka leswao la potšišo.
4. **Ge nako e dumela, kgopela barutwana go abelana mongwalo wa bona barutwana ba ka abelana.**
  - a. Barutwana ba ka abelana mongwalo wa bona le mogwera.
  - b. Barutwana ba se bakae ba ka abelana mongwalo wa bona le phapoši.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 9&10

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 29.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 9 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 9 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 10.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Tsebiša Tabakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Diswantšho
le dilo tša
nnete tša
go bontšha
tabakgolo

Puku ya
Motheo

1. **Bontšha tabakgolo ye e beakantšwego:** *Re raloka ka ntle*
2. **Botšiša dipotšišo tša boleta go tsošološa tsebo ya barutwana ya bo ka morago.**
  - *Naa ke thaloko goba dipapadi dife tšeo o ka di ralokago ka ntle?*
  - *Naa o kile wa itirela papadi yeo o ka e ralokago ka ntle?*
  - *Naa ke eng seo o se ratago mabapi le go raloka ka ntle?*
3. **Thala mmepe wa monagano o šomiša dipotšišo le dikarabo tša barutwana.**
4. **Ngwala dikarabo tša gago moo mmepeng wa monagano go oketša tsebo ya barutwana.**
5. **Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 30.**
6. **Botša barutwana gore ba tsepelele polelotlaleletšo ya morero.**
  - a. Balela polelotlaleletšo godimo.
  - b. Laela barutwana go bala le wena goba go boeletša ka morago ga gago:
Moedi: (Moetapele): Mantheledi!
Bafeti: A tsela!
Moedi: Mantheledi!
Bafeti: A tsela!
Moedi: Thantšha tsela re fete!
Bafeti: Thantšha tsela re fete!
Moedi: Re ya gae ga bo Mphato!
Bafeti! Re ya gae ga bo Mphato!
Moedi: Khurumolla o bee fase!
Bafeti: Khurumolla o bee fase!
7. **Ahlaahla polelotlaleletšo le barutwana.**
  - a. Botšiša: Naa o ka mpotša gore se se ra go reng? / Naa o ka kgona go bona Karabo?
  - b. Hlohleletša barutwana go abelana dikgopolo tša bona.
  - c. Hlalosa tlhaloso goba o fe karabo ka tsela ye e latelago:
Ke papadi ya bana yeo ba e bapalago ka go swarana magetla ba kiba fase le go thelela ba latela moetapele wa bona. Papadi e ruta bana go tshepana le go šoma mmogo ka sehlopha.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: *kh*

Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: *kh***
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: khuta
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: *kh-u-t-a*
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: khuru
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Mošupologo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 32.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go huna menwana ka gare ga diatla re balela ka bo 5, ka morago re khutše.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: *kh***
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: *kh*
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: *kh***
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: *kh***
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Tsebiša kanegelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
Letlakala la
matseno 51

1. Tsebiša kanegelo.

- Bolela o re: Beke ye re tlo bala kanegelo ya hlogo ye, *A re bapaleng Dibeke.*
- Bolela o re: *Bana ba bararo ba etela malapa a bobona kua Soweto ka matšatši a maikhutšo a Keresemose. Malapa a ka moka ba dula tikologong e tee gomme bana ba ba bararo ke bagwera. Ka letšatši le lengwe ba be ba tšwafa, ka gona ba tšea sephetho sa go bapala papadi mmogo. Potlako o nyaka go bapala papadi yeo e bitšwago Toti. Mohlahli o nyaka go bapala papadi yeo e bitšwago Dibeke Dikemelo o nyaka go bapala papadi yeo e bitšwago Chicago. Ba hwetša gore ka moka ba nyaka mokgobo wa dithini le kgwele gore ba bapale papadi ya bona. Ke moka, ba lemoga selo se sengwe ka dipapadi tšeo tše tharo. E ka ba eng?.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?
- Ka boripana laetša barutwana diswantšho ka kanegelong.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- Abelana le go hlaloša Tshedimošo ya Bokamorago ya kanegelo.
- Laetša barutwana moo kanegelo e diragetšego o šomiša mmepe wa Kgoboketšo ya Dikanegelo.
- Botšiša: Naa o na le potšišo mabapi le kanegelo?

3. Hlalosa leano la kwešišo.

- Bolela o re, beke ye re tlile go ithuta ka ga: go kamaka
- Hlalosetša barutwana leano leo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 1&2

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 32.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 1 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 1 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 2.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Go ruta tlotlontšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. **Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 30.
  - b. Bala goba o boeletše polelotlaleletšo gape.
  - c. Laetša barutwana lenaneo la tlotlontšu la tabakgolo.
  - d. Hlalosa gore mantšu a a tla re thuša go kwešiša le gona go bolela mabapi le tabakgolo.
  - e. Ba balele lenaneo leo la mantšu.
2. **Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu**
  - a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
    - *go kgopša: Go wa goba go kgopa ke se sengwe.*
    - *go thibela: Go swara, go emiša goba go lahlela kgwele go thibela sehlopha se sengwe go swara dintlha.*
    - *go se kwešišane: Ge batho ba nagana dilo tše di fapanego ka ge ba sa kwešišane gabotse.*
3. **Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe:**

Š: Šupa seswantšho goba selo
D: Diragatša lentšu leo
H: Botša barutwana tlhaloso ya lentšu leo
B: Bolela lentšu leo lefokong

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: *nkh***
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopantšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: nkhutela
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: n-kh-u-t-e-l-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: nkhušiša
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labobedi.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 33.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go itiriša o kare re raloka piano.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: Kh**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: Kh
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgotšša ka go dira: Kh**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tsekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgotšša go ngwala: Kh**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Pele ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 53

1. **Lokiša barutwana go mošomo wa Pele wa go Bala.**
  - a. Bitša barutwana ba dule mmeteng goba lebatong.
  - b. Dula ka pele ga barutwana o swere Kgoboketšo ya Dikanegelo.
  - c. Netefatša gore barutwana ka moka ba kgona go bona puku yeo.
  - d. Gopotša barutwana ka maitshwaro ao o a nyakago ka nako ya Go Bala ka go Abelane bjk. go dula ka go fera seseka; matsogo a lena a dule diropeng; theeletšang ka hlokomelo; le kwe ge le bitšwa; le emiše matsogo ge le botšiša.
2. **Dira Pele ga go Bala ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bolela hlogo ya kanegelo: *A re bapaleng Dibeke.*
  - b. Hlaloša mabokgoni a go akanya. Bolela o re: Ge re akanya re šomiša hlogo le diswantšho go leka go bona gore a e kaba kanegelo e mabapi le eng.
  - c. Laetša barutwana diswantšho letlakaleng le lengwe le le lengwe.
  - d. Botšiša: Naa e kaba go direga eng mo?
  - e. Botšiša: Ke eng seo se go naganantšhago gore diswantšho tše di ka ba di sepelelana?

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 3&4

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 33.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 3 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 3 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 4.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ruta tlotlontšu o ahlaahle seswantšho sa morero

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu

- a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
  - *modirišani wa sehlopha: Motho yo a lego sehlopheng sa gago.*
  - *gopotša: Go thuša motho go gopola selo sengwe*
  - *go foretša: Leano goba bofora bjo motho a bo dirago go mongwe bakeng sa boithabišo.*
- b. Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 34.
- b. Botša barutwana ditaba tše di latelago mabapi le seswantšho:
  - *Go raloka ka ntle go re fa nakwana ya go kopana le bagwera. Dithaloko tše dintši tša ka ntle di loketše batho ba go feta o tee gomme seo se re fa nako ya go bolela le ba bangwe, go rarolla mathata a rena le gona go iketla mmogo.*
  - *Go raloka ka ntle go loketše kudu tlhabollo ya rena. Ge re kitima, re fofa, re namela, re fofafofa, re lekalekanya, re swara le gona go phoša, re ithuta go šomiša le go laola mešifa mebeleng ya rena.*
  - *Ge re ka kgona go laola mešifa e megolo mebeleng ya rena, e tlo re thuša go kgona go laola mešifana yeo e lego mebeleng ya rena. Se se ra gore go raloka ka ntle go re thuša go itokišetša dilo tša go swana le go thala, go ngwala, go sega le go raloka thaloko tša khomphutha.*

3. Ahlaahlang seswantšho seo.

- a. Šomiša dipotšišo tše di latelago go ahlaahla seswantšho ka tsela ye e latelago:
  - Botšiša potšišo ya pele.
  - Laela barutwana go ahlaahla dipotšišo le bagwera ba bona.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
  - Aga tsebo ya barutwana ya morago ka go phošolla go se kwešišege le gona go abelana ditaba tša malebana le thutokgolo.
  - Boeletša tshepedišo ye ka dipotšišo ka moka.

4. Dipotšišo:

- a. *Ke thaloko dife fao seswantšhong tše o kilego wa bona di ralokwa motseng wa geno?*
- b. *Ke efe ya dipapadi tše di lego seswantšhong se yeo o e bonego setšhabeng sa geno?*
- c. *Ke efe ya dipapadi tše yeo e bonagalago e kgahliša kudu? Ka lebaka la eng?*

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: *ph*
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: *ph***
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: phaka
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohloko gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: *ph-a-k-a*
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: phula
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Laboraro.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 35.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go dukološa diatla tša rena ka go la ngele le la go ja.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: *ph***
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: *ph*
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: *ph***
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: *ph***
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Mathomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 53

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Mathomo.**

- Dudiša barutwana mmeteng.
- Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *A re bapaleng Dibeke*
- Bolela o re: *Bana ba bararo ba etela malapa a bobona kua Soweto ka matšatši a maikhutšo a Keresemose. Malapa a ka moka ba dula tikologong e tee gomme bana ba ba bararo ke bagwera. Ka letšatši le lengwe ba be ba tšwafa, ka gona ba tšea sephetho sa go bapala papadi mmogo. Potlako o nyaka go bapala papadi yeo e bitšwago Toti. Mohlahli o nyaka go bapala papadi yeo e bitšwago Dibeke Dikemelo o nyaka go bapala papadi yeo e bitšwago Chicago. Ba hwetša gore ka moka ba nyaka mokgobo wa dithini le kgwele gore ba bapale papadi ya bona. Ke moka, ba lemoga selo se sengwe ka dipapadi tšeo tše tharo. E ka ba eng.*

2. **Dira Go Bala la Mathomo ka tsela ye e latelago:**

- Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
- Laetša barutwana diswantšho.
- Moo go nyakegago, ema o be o hlalose tše barutwana.
- Šupa tlotlontšu ya mantšu bjalo ka ge a tšwelela.
- Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 1 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: go kamaka
  - Kgopela barutwana: Ke phopholetšo efe ye botse yeo re ka e dirago ka se yeo mongwadi a sego a re botša yona? O ka phopholetša eng ka dikgopolo / maikutlo a moanegwa?

Go Ngwala: Laetša DMP le mošomo

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ke be ke rata
go bapala ka
ntle le...

Re be re rata
go...

Ge re bapala,
re...

1. **Tsebiša nepišo ya DMP (Diboego le Melawana ya tšhomišo ya Polelo).**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla nepiša goš: Go šomiša tlhakakgolo mathomong a leina la motho yo mongwe.
  - b. Ngwala lefoko letlapeng: Ke rata go ya phakeng le mogwera wa ka, Thato
  - c. Šupa DMP: Tlhaka ya mathomo ya leina ke tlhakakgolo.
2. **Tsebiša mošomo wa go ngwala.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla ba re: Thala seswantšho gomme o ngwale mafoko a mararo.
  - b. Bolela o re: Re tla ba re thala ebile re ngwala mabapi le: Go bapala ka ntle le bagwera.
3. **Hlalosa karabo ya gago ka go bolela pele ba ka ngwala.**
  - a. Bolela o re: Ge ke be ke sa le yo moswa, ke be ke rata go bapala ka ntle le... Re be re rata go...
4. **Laetša mošomo letlapeng.**
  - a. Thala ka pejana seswantšho sa go laetša: Wena o sa le ngwana, o bapala le mogwera wa gago.
  - b. Laetša barutwana ka fao o feleletšago foreime ya go ngwala.
  - c. Šupa DMP: Tlhaka ya mathomo ya leina ke tlhakakgolo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 5&6

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 35.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 5 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 5 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 6.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: *mph***
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: *mphile*
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: *m-ph-i-l-e*
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: *mphala*
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labone.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 36.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ya rena ka ntle le ka gare.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: Ph**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: Ph
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: Ph**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: Ph**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Bobedi

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 53

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Bobedi.**

- a. Dudiša barutwana mmeteng.
- b. Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- c. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *A re bapaleng Dibeke*
- d. Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: go kamaka
  - E re, gopola, re boletše ka se maabane, ge ke go botšiša: Ke phopholetšo efe ye botse yeo re ka e dirago ka se yeo mongwadi a sego a re botša yona? O ka phopholetša eng ka dikgopolo / maikutlo a moanegwa?

2. **Dira Go Bala la Bobedi ka tsela ye e latelago:**

- a. Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
- b. Bontšha barutwana seswantšho.
- c. Šomiša mehlala yeo e lego letlakaleng la matseno go bontšha ka mohlala leano la kwešišo.
- d. Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 2 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.

Go Ngwala: Rulaganya o dire sengwalwakakanywa

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ke be ke rata
go bapala ka
ntle le...

Re be re rata
go...

Ge re bapala,
re...

1. **Tsebiša mošomo wa mongwalo gape.**
  - a. Bolela o re: Gopolang gore beke ye re tla thala ra ba ra ngwala ka ga:
Go bapala ka ntle le bagwera.
2. **Laela barutwana go gopola ka ga mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Tswalelang maahlo gomme o gopole ka moo o tlogo araba foreime ya go ngwala.
  - b. Bolela o re: Abelanang dikgopolo tša lena le mogwera.
  - c. Fanang ka dikgopolo tše diswa mabapi le mošomo gomme o be o ngwale mantšu ao letlapeng, mohl. kitima, namela mehlare, go bapala papadi ya go khutelana, go bapala kgwele ya maoto
3. **Laela barutwana go thoma go ngwala ka dipukung tša bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo thala o be o ngwale dikgopolo tša gago.
  - b. Gopotša barutwana ka DMP: Tlhaka ya mathomo ya leina ke tlhakakgolo.
4. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Kgopela barutwana go bolela dikgopolo tša bona.
  - b. Thuša barutwana bao ba palelwago go thoma mošomo wa go ngwala.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 7&8

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 36.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 7 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 7 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 8.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ahlaahla kanegelo ya go abelana go bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ahlaahla
foreime:

Kanegelo e be
e le mabapi
le...

Ke ratile
baanegwa...
ka lebaka la
gore...

Ke ithutile
gore...

1. **Lokiša barutwana ka hlahlo ya sehlopha.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Efa sehlopha se sengwe le se sengwe 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
  - c. Bolela o re: O tlo bolela fela ge o swere 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
2. **Dirang dipotšišo tša hlatlho.**
  - a. Gopotša barutwana ka go abelana ka dikanegelo tša go bala tša beke yeo.
  - b. Ngwala foreime ya hlatlho letlapeng.
  - c. Bala o be o hlalose potšišo ye ngwe le ye ngwe (lefoko le le thomago karabo).
  - d. Botša barutwana gore sehlopha se sengwe le se sengwe se tla fiwa moleko gomme o mongwe le o mongwe wa sehlopha o swanetše go fiwa sebaka sa go araba potšišo.
  - e. Ba hlohleletše go nagana ka dikarabo tše di fapanego.
3. **Laela barutwana go thoma ka dikahlatlho tša bona.**
  - a. Laela barutwana bao ba swerego 'mahlaka a go bolela/maswika' go thoma.
  - b. Sepelasepela moo phapošing gomme o ba fe thekgo moo e nyakegago.
  - c. Ka metsotswana e se kae ya go šala, bitša sehlopha go tla go abelana dikarabo tša bona.
4. **Boitokišo bja barutwana**
  - a. Hlaola barutwana ba 3–4 go dira Mošomo wa bomolomo ka Mošupologo.
  - b. Botša barutwana bao seo ba swanetšego go se lokiša ka Mošupologo. (Bona Lenaneothuto la GTB la Mošupologo)

Ditumatlhaka: Taelo ya go ngwala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana ka dipuku tša bona tša go ngwalela, dipene le dirula.**
  - a. Botša barutwana gore ba ngwale hlogo ye, 'Taelo ya go ngwala' gomme ba ngwale dinomoro 1–6 ka thoko ga letlakala.
  - b. Bitša mantšu a a tshela gore barutwana ba a ngwale kgauswi le dinomoro 1–6: *mpa, phela, khuna, dinkhu, khutile*
2. **Botša barutwana gore ba šomiše phentshele ya mmala go phošolla mošomo wa bona.**
  - a. Ngwala mantšu ao a tshela letlapeng.
  - b. Ge o ngwala bolela lentšu le lengwe le lengwe ka modumo.
  - c. Botša barutwana go dira sediko go diphošo tša bona ka phentshele ya mmala.
  - d. Botša barutwana go ngwalolla mantšu ao ka tshwanelo.
3. **Ela hloko mathata le kgatelopele ya barutwana.**
4. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labohlano.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 37.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Go Bala ka go Abelana: Dira ka Morago ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 53

1. **Lokišetša barutwana ka Morago ga go Bala.**
  - a. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *A re bapaleng Dibeke*
  - b. Hlalosa mošomo. Bolela o re: Lehono re ya go thala le go dira ditšhupetšo karolong yeo re e ratago kudu ya kanegelo.
2. **Laetša mošomo ka tsela ye:**
  - a. Tswalela mahlo gomme o itire eka o a nagana.
  - b. Bula maahlo a gago gomme o re: Karolo ya ka ye ke e ratago ya kanegelo ke ge...
  - c. Leka gore o se kgethe karolo ya kanegelo ye e lego molaleng moo mohlaleng wa gago.
  - d. Thala seswantšho letlapeng ka bonakwana. Ge o dutše o se thala, hlalosa gore ke eng seo o se thalago.
  - e. Ngwala 1-2 ya dišupo.
3. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Botša barutwana go tswalela mahlo a bona gomme ba nagane ka karolo ya kanegelo yeo ba e ratago kudu.
  - b. Bolela o re: Nagana ka kgopolo ya gago, o se kopiše mošomo wa ka.
  - c. Sa go latela, botša barutwana go bula mahlo a bona gomme ba ahlaahle dikarabo le bagwera ba bona.
  - d. Ka morago ga moo, laela barutwana go thala karolo yeo ya kanegelo ka dipukung tša bona.
  - e. Thuša barutwana go oketša 1-2 ya dišupo moo dithalweng tša bona.
4. **Dumelela barutwana go abelana mešomo ya bona.**
  - a. Efa barutwana metsotswana go laetša mešomo ya bona go bagwera ba bona.
  - b. Bitša barutwana go abelana mešomo ya bona le phapoši.

Go Ngwala: Dira sengwalwakakanywa o be o phošolle

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ke be ke rata
go bapala ka
ntle le...

Re be re rata
go...

Ge re bapala,
re...

1. **Gopotša barutwana ka mošomo wa mongwalo.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tlile go feleletša mošomo wa go ngwala.
2. **Tsebiša mokgwa wa kgethologanyo.**
  - a. Sepelasepela ka moo phapošing go thuša barutwana bao ba palelwago.
  - b. Efa barutwana bao ba lego pele mošomo wa bonakwanana: Ngwala lefoko le lengwe go mongwalo wa gago.
3. **Laela barutwana go bala le go phošolla mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo ke nako ya go bala le go phošolla mongwalo wa lena.
  - b. Bolela o re, gopola go hlokomela seo: Tlhaka ya mathomo ya leina ke tlhakakgolo.
4. **Ge nako e dumela, kgopela barutwana go abelana mongwalo wa bona barutwana ba ka abelana.**
  - a. Barutwana ba ka abelana mongwalo wa bona le mogwera.
  - b. Barutwana ba se bakae ba ka abelana mongwalo wa bona le phapoši.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 9&10

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 37.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 9 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 9 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 10.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Bomolomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgetha
barutwana
bao ba ka
tlogo le
selo goba
seswantšho
go tla go
'Laetša le go
Bolela'

1. **Dudiša barutwana go lebelela bao ba tsenago le bona ka phapošing ge ba tšweletša ditlhagišo tša bomolomo.**
2. **Gopotša barutwana ka mošomo wo o latelago: Go laetša le go bolela**
  - a. Emišetša godimo seswantšho goba selo so o se tlišitšego go tla go re bontšha.
  - b. Re botše ka seswantšho goba selo. Bolela o re:
    - Lehono ke tlile go le botša ka...
    - Ke... (bogolo, mmala, boima, sebopego, le tše dingwe)
    - E šomišwa go...
    - Ke se rata ka lebaka la gore...
  - c. Ke moka botšiša barutwana: Naa go sa na le dipotšišo?
  - d. Ge e ba o mongwe o na le potšišo leka ka bokgoni bja gago go e araba.
3. **Gopotša barutwana ka mabokgoni a go fa polelo:**
  - a. Ge o ba hlahla, gopola go:
    - Swara seswantšho goba selo ka tsela yeo e tlogo bonwa ke bohle
    - Bolela mafoko a gago go ya ka tatelano ya maleba
    - Bolela dilo gatee fela – se ipoeletše
    - Bolelela godimo ka lentšu la go tlhaka
4. **Bitša barutwana ba o ba kgethilego go tla go fa polelo ka go šielana.**
  - a. Aga tshepo ya barutwana ka go ba leboga nako le nako ge ba seno fa polelo le gona go ba fa dipolelo tša maleba.
  - b. Mafelelong a thuto, efa sehlopha ditshwaotshwao tše dingwe tša kakaretšo go kaonafatša ditlhagišo tša bona. Mohlala: Ke ile ka katana le go kwa ba bangwe ba lena. Ke kgopela le bolele ka mantšu a kwagalago – re nyaka go kwa seo le lekago go se bolela.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: *th*

Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: *th***
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: thuba
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: *th-u-b-a*
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: thuto
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Mošupologo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 38.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go šobagantšha pampiri gomme ra boa ra e phutholla
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: *th***
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: *th*
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: *th***
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: *th***
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Tsebiša kanegelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
Letlakala la
matseno 63

1. Tsebiša kanegelo.

- Bolela o re: Beke ye re tlo bala kanegelo ya hlogo ye, *Thaloko ya Marothodi a Letšatši la Seruthwane*.
- Bolela o re: *Kanegelo ye e mabapi le Letšatši la Seruthwane Afrika Borwa, e lego letšatši la pele la Lewedi. Bonolo le Mašoto ke bagwera bao ba sepedišanago mmogo ge ba e ya sekolong. Letšatši le lengwe ba lemoga gore moya o thomile go fiša gannyane, gomme ba bona dinonyane le matšoba a thoma go tšwelela. Mašoto o ile a lemoga gore ke Letšatši la Seruthwane. O lemoša Bonolo gore ba swanetše go kitimela gae ka morago ga sekolo ka gobane ngwanabo le bagwera ba gagwe ba rata go bapala batho metlae ka Letšatši la Seruthwane. Ka morago ga sekolo, basetsana ba lebala ka Letšatši la Seruthwane go fihlela morutiši a ba gopotša. Ba ile ba kitima ka lebelo le legolo eupša ge ba fihla gae, ba bona ngwanabo Mašoto! Naa ke motlae ofe wo a tlogo go go bapala ka Letšatši leo la Seruthwane.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?
- Ka boripana laetša barutwana diswantšho ka kanegelong.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- Abelana le go hlaloša Tshedimošo ya Bokamorago ya kanegelo.
- Laetša barutwana moo kanegelo e diragetšego o šomiša mmepe wa Kgoboketšo ya Dikanegelo.
- Botšiša: Naa o na le potšišo mabapi le kanegelo?

3. Hlalosa leano la kwešišo.

- Bolela o re, beke ye re tlile go ithuta ka ga: Go hlama ponokakanyo
- Hlalosetša barutwana leano leo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 1&2

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 38.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 1 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 1 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 2.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Go ruta tlotlontšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. **Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 30.
  - b. Bala goba o boeletše polelotlaleletšo gape.
  - c. Laetša barutwana lenaneo la tlotlontšu la tabakgolo.
  - d. Hlalosa gore mantšu a a tla re thuša go kwešiša le gona go bolela mabapi le tabakgolo.
  - e. Ba balele lenaneo leo la mantšu.
2. **Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu**
  - a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
    - *sehla: Karolo ya ngwaga bjalo ka Selemo, Lehlabula, Marega goba Seruthwane.*
    - *sehlaga: Legae leo nonyana e le agelago mae le bana ba yona.*
    - *go thapa kudu: Go thapa kudukudu.*
3. **Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe:**

Š: Šupa seswantšho goba selo
D: Diragatša lentšu leo
H: Botša barutwana tlhaloso ya lentšu leo
B: Bolela lentšu leo lefokong

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: thw**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: thwala
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: th-w-a-l-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: mothwana
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labobedi.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 39.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go šikinya diatla
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: Th**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: Th
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: Th**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: Th**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Pele ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 65

1. **Lokiša barutwana go mošomo wa Pele wa go Bala.**
  - a. Bitša barutwana ba dule mmeteng goba lebatong.
  - b. Dula ka pele ga barutwana o swere Kgoboketšo ya Dikanegelo.
  - c. Netefatša gore barutwana ka moka ba kgona go bona puku yeo.
  - d. Gopotša barutwana ka maitshwaro ao o a nyakago ka nako ya Go Bala ka go Abelane bj. go dula ka go fera seseka; matsogo a lena a dule diropeng; theeletšang ka hlokomelo; le kwe ge le bitšwa; le emiše matsogo ge le botšiša.
2. **Dira Pele ga go Bala ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bolela hlogo ya kanegelo: *Thaloko ya Marothodi a Letšatši la Seruthwane*.
  - b. Hlalosa mabokgoni a go akanya. Bolela o re: Ge re akanya re šomiša hlogo le diswantšho go leka go bona gore a e kaba kanegelo e mabapi le eng.
  - c. Laetša barutwana diswantšho letlakaleng le lengwe le le lengwe.
  - d. Botšiša: Naa e kaba go direga eng mo?
  - e. Botšiša: Ke eng seo se go naganantšhago gore diswantšho tše di ka ba di sepelelana?

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 3&4

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 39.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 3 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 3 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 4.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Dikanegelo tša Boitlhamelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Lokiša barutwana go anega dikanegelo tša boitlhamelo.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Botša barutwana go bula Dipuku tša motheo tša go Bala letlakala 40.
2. **Laela barutwana go lebelela seswantšho.**
  - a. Botšiša: Naa o bona eng mo seswantšhong?
3. **Botša barutwana gore yo mongwe le yo mongwe o swanetše go hlama kanegelokopana ka ga seswantšho.**
4. **Botša barutwana ka fao ba ka beakanyago kanegelo ya bona. Bolela o re:**
  - a. Efa moanegwa o mongwe le o mongwe kanegelong ya gago leina.
  - b. Bolela gore kanegelo e direga kae.
  - c. Kanegelo ya gago e swanetše go ba le mathomo, bogare le mafelelo.
  - d. Seswantšho se se bontšha fela karolo ya kanegelo ya gago.
    - Seswantšho se ka laetša mathomo a kanegelo ya gago.
    - Seswantšho se ka laetša bogare bja kanegelo ya gago.
    - Seswantšhose ka laetša mafelelo a kanegelo ya gago.
  - e. O ka thoma kanegelo ya gago ka gore:
    - Bana ba be ba eya gae ge ba bona...
    - Go e na le go ya gae, bana ba ile ba tšea sephetho sa go...
5. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go nagana ka kanegelo ya bona ka setu.
  - b. Go tloga moo, laela barutwana go šiedišana ka go anegela sehlopha sa bona kanegelo. O ka rata go šomiša 'lehlaka la go bolela/leswika' ge ba dira seo.
  - c. Ge barutwana ba bolela, sepelasepela gomme o theeletše.
6. **Ruma thuto ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bitša morutwana o tee go abelananegelo ya gagwe le phapoši goba o botšiše barutwana ba 1–2 dipotšišo ka ga dikanegelo tša sehlopha sa bona.
    - Botšiša: Naa kanegelo ya X e be e le mabapi le eng?
    - Botšiša: Naa ke eng seo o se ratilego mabapi le kanegelo ya X?
  - b. Efa phapoši ditshwaotshwao tše dingwe tša kakaretšo go kaonafatša dikanegelo tša bona.
Mohlala: Gantši mathomong a kanegelo re bolela gore kanegelo e direga kae, le gore baanegwa ke bomang. Nakong ye e tlogo, leka go akaretša tshedimošo ye dikanegelong tša lena.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: aa

Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: aa**
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: maaka
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: m-aa-k-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: maano
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Laboraro.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 41.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go dukološa diatla tša rena ka go la ngele le la go ja.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: aa**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: aa
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: aa**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: aa**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Mathomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 65

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Mathomo.**

- Dudiša barutwana mmeteng.
- Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Thaloko* ya Marothodi a Letšatši la Seruthwane
- Bolela o re: *Kanegelo ye e mabapi le Letšatši la Seruthwane Afrika Borwa, e lego letšatši la pele la Lewedi. Bonolo le Mašoto ke bagwera bao ba sepedišanago mmogo ge ba e ya sekolong. Letšatši le lengwe ba lemoga gore moya o thomile go fiša gannyane, gomme ba bona dinonyane le matšoba a thoma go tšwelela. Mašoto o ile a lemoga gore ke Letšatši la Seruthwane. O lemoša Bonolo gore ba swanetše go kitimela gae ka morago ga sekolo ka gobane ngwanabo le bagwera ba gagwe ba rata go bapala batho metlae ka Letšatši la Seruthwane. Ka morago ga sekolo, basetsana ba lebala ka Letšatši la Seruthwane go fihlela morutiši a ba gopotša. Ba ile ba kitima ka lebelo le legolo eupša ge ba fihla gae, ba bona ngwanabo Mašoto! Naa ke motlae ofe wo a tlogo go go bapala ka Letšatši leo la Seruthwane.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?

2. **Dira Go Bala la Mathomo ka tsela ye e latelago:**

- Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
- Laetša barutwana diswantšho.
- Moo go nyakegago, ema o be o hlalose tše barutwana.
- Šupa tlotlontšu ya mantšu bjalo ka ge a tšwelela.
- Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 1 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: Go hlama ponokakanyo
  - Kgopela barutwana: Tswalela mahlo a gago gomme o leke go bona selo se sengwe ka leihlo la kgopolo kanegelong yeo. Naa o bona eng?

Go Ngwala: Laetša DMP le mošomo

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
54

Foreime ya go
ngwala:

Ke rata go
bapala...

E a thabiša
gobane...

Ke bapala le...

1. **Tsebiša nepišo ya DMP (Diboego le Melawana ya tšhomišo ya Polelo).**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla nepiša goš: Go netefatša gore lentšu la go dira (lediri) le nyalelana le gore ke mang yo dirago selo (sediri).
  - b. Ngwala lefoko letlapeng: Ke bapala kgwele ya maoto. O bapala kgwele ya maoto.
  - c. Šupa DMP: Lentšu la go dira (lediri) le nyalelana le gore ke mang yo a dirago selo (sediri).
2. **Tsebiša mošomo wa go ngwala.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla ba re: Thala seswantšho gomme o ngwale mafoko a mararo.
  - b. Bolela o re: Re tla ba re thala ebile re ngwala mabapi le: Papadi yeo ke e ratago kudu
3. **Hlalosa karabo ya gago ka go bolela pele ba ka ngwala.**
  - a. Bolela o re: Papadi yeo ke e ratago kudu ke...
4. **Laetša mošomo letlapeng.**
  - a. Thala ka pejana seswantšho sa go laetša: Wena o bapala papadi ya gago ye o e ratago kudu
  - b. Laetša barutwana ka fao o feleletšago foreime ya go ngwala.
  - c. Šupa DMP: Lentšu la go dira (lediri) le nyalelana le gore ke mang yo a dirago selo (sediri).

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 5&6

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 41.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 5 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 5 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 6.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: gw**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: gwanta
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: g-w-a-n-t-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: mogwapa
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labone.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 42.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ya rena ka ntle le ka gare.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: Aa**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: Aa
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: Aa**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: Aa**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Bobedi

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 65

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Bobedi.**
  - a. Dudiša barutwana mmeteng.
  - b. Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
  - c. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Thaloko* ya Marothodi a Letšatši la Seruthwane
  - d. Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: Go hlama ponokakanyo
    - E re, gopola, re boletše ka se maabane, ge ke go botšiša: Tswalela mahlo a gago gomme o leke go bona selo se sengwe ka leihlo la kgopolo kanegelong yeo. Naa o bona eng?
2. **Dira Go Bala la Bobedi ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
  - b. Bontšha barutwana seswantšho.
  - c. Šomiša mehlala yeo e lego letlakaleng la matseno go bontšha ka mohlala leano la kwešišo.
  - d. Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 2 ka tsela ye e latelago:
    - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
    - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
    - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.

Go Ngwala: Rulaganya o dire sengwalwakakanywa

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
54

Foreime ya go
ngwala:

Ke rata go
bapala...

E a thabiša
gobane...

Ke bapala le...

1. **Tsebiša mošomo wa mongwalo gape.**
  - a. Bolela o re: Gopolang gore beke ye re tla thala ra ba ra ngwala ka ga: Papadi yeo ke e ratago kudu
2. **Laela barutwana go gopola ka ga mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Tswalelang maahlo gomme o gopole ka moo o tlogo araba foreime ya go ngwala.
  - b. Bolela o re: Abelanang dikgopolo tša lena le mogwera.
  - c. Fanang ka dikgopolo tše diswa mabapi le mošomo gomme o be o ngwale mantšu ao letlapeng, mohl. go swara, go kgoma, kitimiša, go iphihla-le-go nyaka, Bhati, kgwele ya maoto
3. **Laela barutwana go bula letlakala le le nepagetšego ka pukung ya bona ya DBE.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo thala o be o ngwale dikgopolo tša gago.
  - b. Gopotša barutwana ka DMP: Lentšu la go dira (lediri) le nyalelana le gore ke mang yo a dirago selo (sediri).
4. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Kgopela barutwana go bolela dikgopolo tša bona.
  - b. Thuša barutwana bao ba palelwago go thoma mošomo wa go ngwala.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 7&8

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 42.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 7 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 7 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 8.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ahlaahla kanegelo ya go abelana go bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ahlaahla
foreime:
Kanegelo e be
e le mabapi
le...
Ke e rata ge
e...
Ke ithutile
gore...

1. **Lokiša barutwana ka hlahlo ya sehlopha.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Efa sehlopha se sengwe le se sengwe 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
  - c. Bolela o re: O tlo bolela fela ge o swere 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
2. **Dirang dipotšišo tša hlatlho.**
  - a. Gopotša barutwana ka go abelana ka dikanegelo tša go bala tša beke yeo.
  - b. Ngwala foreime ya hlatlho letlapeng.
  - c. Bala o be o hlalose potšišo ye ngwe le ye ngwe (lefoko le le thomago karabo).
  - d. Botša barutwana gore sehlopha se sengwe le se sengwe se tla fiwa moleko gomme o mongwe le o mongwe wa sehlopha o swanetše go fiwa sebaka sa go araba potšišo.
  - e. Ba hlohleletše go nagana ka dikarabo tše di fapanego.
3. **Laela barutwana go thoma ka dikahlatlho tša bona.**
  - a. Laela barutwana bao ba swerego 'mahlaka a go bolela/maswika' go thoma.
  - b. Sepelasepela moo phapošing gomme o ba fe thekgo moo e nyakegago.
  - c. Ka metsotswana e se kae ya go šala, bitša sehlopha go tla go abelana dikarabo tša bona.
4. **Boitokišo bja barutwana**
  - a. Hlaola barutwana ba 3–4 go dira Mošomo wa bomolomo ka Mošupologo.
  - b. Botša barutwana bao seo ba swanetšego go se lokiša ka Mošupologo. (Bona Lenaneothuto la GTB la Mošupologo)

Ditumatlhaka: Taelo ya go ngwala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana ka dipuku tša bona tša go ngwalela, dipene le dirula.**
  - a. Botša barutwana gore ba ngwale hlogo ye, 'Taelo ya go ngwala' gomme ba ngwale dinomoro 1–6 ka thoko ga letlakala.
  - b. Bitša mantšu a a tshela gore barutwana ba a ngwale kgauswi le dinomoro 1–6: *thaba, thoro, bathwana, maano, mogwera*
2. **Botša barutwana gore ba šomiše phentshele ya mmala go phošolla mošomo wa bona.**
  - a. Ngwala mantšu ao a tshela letlapeng.
  - b. Ge o ngwala bolela lentšu le lengwe le lengwe ka modumo.
  - c. Botša barutwana go dira sediko go diphošo tša bona ka phentshele ya mmala.
  - d. Botša barutwana go ngwalolla mantšu ao ka tshwanelo.
3. **Ela hloko mathata le kgatelopele ya barutwana.**
4. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labohlano.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 43.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Go Bala ka go Abelana: Dira ka Morago ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 65

1. **Lokišetša barutwana ka Morago ga go Bala.**
  - a. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Thaloko ya Marothodi a Letšatši la Seruthwane*
  - b. Hlalosa mošomo. Bolela o re: Lehono re ya go badišiša karolo ye re e ratago ya kanegelo.
2. **Laetša mošomo ka tsela ye:**
  - a. Tswalela mahlo gomme o itire eka o a nagana.
  - b. Bolela o re: E re ke nagane – ke swanetše go go botša karolo yeo ke e ratago kudu ya kanegelo ka mantšu a ka.
  - c. Bula mahlo gomme o botše barutwana karolo ya kanegelo yeo wena o e ratago.
  - d. Leka gore o se kgethe karolo ya kanegelo ye e lego molaleng moo mohlaleng wa gago.
  - e. Badišiša karolo ye ya kanegelo ka tatelano ya maleba.
  - f. Tsenya le dintlha tše bohlokwa bjalo ka maina a baanegwa.
3. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Botša barutwana go tswalela mahlo a bona gomme ba nagane ka karolo ya kanegelo yeo ba e ratago kudu.
  - b. Bolela o re: Nagana ka kgopolo ya gago, o se kopiše mošomo wa ka.
  - c. Se se latelago, botša barutwana go bula mahlo gomme ba šiedišane ka go botša bagwera ka karolo ya kanegelo yeo ba e ratago.
  - d. Bjalo ka ge barutwana ba bolela ka kanegelo, sepelasepela le go fa thekgo ka moo go nyakegago.
  - e. Mafelelong a thuto ye, bitša barutwana ba 1–2 go anega karolo ya kanegelo yeo ba e ratago kudu go barutwana.
4. **Dumelela barutwana go abelana mešomo ya bona.**
  - a. Efa barutwana metsotswana go laetša mešomo ya bona go bagwera ba bona.
  - b. Bitša barutwana go abelana mešomo ya bona le phapoši.

Go Ngwala: Dira sengwalwakakanywa o be o phošolle

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng la
54

Foreime ya go
ngwala:

Ke rata go
bapala...

E a thabiša
gobane...

Ke bapala le...

1. **Gopotša barutwana ka mošomo wa mongwalo.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tlile go feleletša mošomo wa go ngwala.
2. **Tsebiša mokgwa wa kgethologanyo.**
  - a. Sepelasepela ka moo phapošing go thuša barutwana bao ba palelwago.
  - b. Efa barutwana bao ba lego pele mošomo wa bonakwanana: Ngwala lefoko le lengwe go mongwalo wa gago.
3. **Laela barutwana go bala le go phošolla mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo ke nako ya go bala le go phošolla mongwalo wa lena.
  - b. Bolela o re, gopola go hlokomela seo: Lentšu la go dira (lediri) le nyalelana le gore ke mang yo a dirago selo (sediri).
4. **Ge nako e dumela, kgopela barutwana go abelana mongwalo wa bona barutwana ba ka abelana.**
  - a. Barutwana ba ka abelana mongwalo wa bona le mogwera.
  - b. Barutwana ba se bakae ba ka abelana mongwalo wa bona le phapoši.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 9&10

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 43.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 9 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 9 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 10.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Tsebiša Tabakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Diswantšho
le dilo tša
nnete tša
go bontšha
tabakgolo
Puku ya
Motheo

1. **Bontšha tabakgolo ye e beakantšwego:** *Re bolela ka go hlaboša lentšu*
2. **Botšiša dipotšišo tša boleta go tsošološa tsebo ya barutwana ya bo ka morago.**
  - *Naa ke dilo dife tšeo o naganago gore bana ba swanetše go bolela ka tšona?*
  - *Ke bomang batho ba go fapafapana bao o ka bolelago le bona ge o na le bothata?*
  - *Tsela ye botse kudu ya go bolela le motho ke efe ge o sa dumelelane le yena goba ge o galefile?*
3. **Thala mmepe wa monagano o šomiša dipotšišo le dikarabo tša barutwana.**
4. **Ngwala dikarabo tša gago moo mmepeng wa monagano go oketša tsebo ya barutwana.**
5. **Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 44**
6. **Botša barutwana gore ba tsepelele polelotlaleletšo ya morero.**
  - a. Balela polelotlaleletšo godimo.
  - b. Laela barutwana go bala le wena goba go boeletša ka morago ga gago: Molomo ga o bole.
7. **Ahlaahla polelotlaleletšo le barutwana.**
  - a. Botšiša: Naa o ka mpotša gore se se ra go reng? / Naa o ka kgona go bona Karabo?
  - b. Hlohleletša barutwana go abelana dikgopolo tša bona.
  - c. Hlalosa tlhaloso goba o fe karabo ka tsela ye e latelago:
Seka se ra gore go bolela goba go ntšha sa ka mafahleng a gago, ga go go senyetše selo. Ge o na le bothata goba tlhobaboroko o swanetše go bolela ka gobane ge o sa bolele ga go na motho ya a ka tsebago gore o tshwenywa ke eng.

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: ee

Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: ee**
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: beela
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: b-ee-l-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: seedi
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Mošupologo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 46.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go šikinya diatla
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: ee**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: ee
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: ee**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: ee**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Tsebiša kanegelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
Letlakala la
matseno 77

1. Tsebiša kanegelo.

- Bolela o re: Beke ye re tlo bala kanegelo ya hlogo ye, *Leina la ka ke Lehlogonolo.*
- Bolela o re: *Lehlogonolo o be a rata leina la gagwe gomme a ikwa a ikgantšha kudu ka lona. O be a rata go le bolela ka go hlaboša gaešita le go le opela. Letšatšing la mathomo la Mphato wa 1, morutiši wa gagwe o ile a bitša leina la gagwe gomme a mmontšha moo a swanetšego go dula gona. Ge a fihla tafoleng ya gagwe, a bona leina la 'Hlogi' le kgomareditšwe tafoleng. Ke moka, morutiši wa gagwe, a mmotša gore 'Lehlogonolo' e be e le ye telele kudu go ka e bitša. Morutiši wa gagwe o rile o tla thoma go mmitša 'Hlogi'. Lehlogonolo o ile a ikwa a nyamile gomme ka dinako tše dingwe o be a sa kwe ge morutiši a mmitša. Kanegelo e tšwelapele go hlaloša ka fao Lehlogonolo a bolelago ka sebetse ka ga leina la gagwe.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?
- Ka boripana laetša barutwana diswantšho ka kanegelong.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- Abelana le go hlaloša Tshedimošo ya Bokamorago ya kanegelo.
- Laetša barutwana moo kanegelo e diragetšego o šomiša mmepe wa Kgoboketšo ya Dikanegelo.
- Botšiša: Naa o na le potšišo mabapi le kanegelo?

3. Hlalosa leano la kwešišo.

- Bolela o re, beke ye re tlile go ithuta ka ga: go kamaka
- Hlalosetša barutwana leano leo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 1&2

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 46.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 1 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 1 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 2.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Go ruta tlotlontšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. **Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 44.
  - b. Bala goba o boeletše polelotlaleletšo gape.
  - c. Laetša barutwana lenaneo la tlotlontšu la tabakgolo.
  - d. Hlalosa gore mantšu a a tla re thuša go kwešiša le gona go bolela mabapi le tabakgolo.
  - e. Ba balele lenaneo leo la mantšu.
2. **Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu**
  - a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
    - *papetlana ya leina: Papetlana yeo e nago le leina la motho godimo ga yona.*
    - *go tšeelwa legato: Go tloša selo se sengwe gomme wa bea se sengwe legatong la sona*
    - *tshwenyegile: Go ikwa o tšhogile goba go nagana gore selo se sengwe se ka se sepele gabotse.*
3. **Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe:**

Š: Šupa seswantšho goba selo
D: Diragatša lentšu leo
H: Botša barutwana tlhaloso ya lentšu leo
B: Bolela lentšu leo lefokong

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: nj**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: njela
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohloko gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: n-j-e-l-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: nješa
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labobedi.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 47.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ka gare ga diatla re balela ka bo 5, ka morago re khutše.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: Ee**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: E.
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: Ee**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: Ee**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Pele ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 79

1. **Lokiša barutwana go mošomo wa Pele wa go Bala.**
  - a. Bitša barutwana ba dule mmeteng goba lebatong.
  - b. Dula ka pele ga barutwana o swere Kgoboketšo ya Dikanegelo.
  - c. Netefatša gore barutwana ka moka ba kgona go bona puku yeo.
  - d. Gopotša barutwana ka maitshwaro ao o a nyakago ka nako ya Go Bala ka go Abelane bjk. go dula ka go fera seseka; matsogo a lena a dule diropeng; theeletšang ka hlokomelo; le kwe ge le bitšwa; le emiše matsogo ge le botšiša.
2. **Dira Pele ga go Bala ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bolela hlogo ya kanegelo: *Leina la ka ke Lehlogonolo.*
  - b. Hlaloša mabokgoni a go akanya. Bolela o re: Ge re akanya re šomiša hlogo le diswantšho go leka go bona gore a e kaba kanegelo e mabapi le eng.
  - c. Laetša barutwana diswantšho letlakaleng le lengwe le le lengwe.
  - d. Botšiša: Naa e kaba go direga eng mo?
  - e. Botšiša: Ke eng seo se go naganantšhago gore diswantšho tše di ka ba di sepelelana?

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 3&4

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 47.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 3 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 3 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 4.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ruta tlotlontšu o ahlaahle seswantšho sa morero

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu

a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:

- *go bolela ka go hlaka: Go botša motho seo o se naganago, seo o se kwago goba seo o se hlokago*
- *go ba le sebetse: O ikemišetša go dira selo le ge o ikwa o tšhogile.*
- *motho yo mogolo yo a botegago: Motho o mogolo wa go netefatša gore bana ba bolokegile.*

b. Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 48.

b. Botša barutwana ditaba tše di latelago mabapi le seswantšho:

- *Ge o mongwe wa lapa goba mogwera a go diriša se sengwe sa go kweša bohloko goba go tšwa tseleng, leka go bolela ka sona. O ka bolela le motho yo o mo tshepago mabapi le sona, go swana le morutiši. Ge e ba go na le founo yeo o ka e šomišago, o ka letšetša Childline nomorong ya ga 116. Laene ye ke ya mphiwafela ebile motho yo a go fetolago o tlo go theeletša le go go thuša.*
- *Gantši, batho ba bagolo ga ba ke ba tseba ge e le gore bana ba na le mathata goba ba na le se sengwe seo se ba tshwenyago. Batho ba bagolo ga ba kgone go bala menagano. Ka lebaka leo, ge re na le mathata goba gona go abelana moo re ikwago ka gona, re swanetše go bolela le batho ba bagolo bao re ba tshepago.*
- *Ka nako ye ngwe maikutlo a rena a dira gore re ikwe re nyaka go goelela goba go lla goba go betha o mongwe. Mokgwa wo ga se o mobotse wa go rarolla mathata. Leka go hema ka mo go tseneletšego ga 10 ka go nanya. Ge o ikwa o le kaone, diriša lentšu la gago go bolela le go hlalosa maikutlo a gago.*

3. Ahlaahlang seswantšho seo.

a. Šomiša dipotšišo tše di latelago go ahlaahla seswantšho ka tsela ye e latelago:

- Botšiša potšišo ya pele.
- Laela barutwana go ahlaahla dipotšišo le bagwera ba bona.
- Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Aga tsebo ya barutwana ya morago ka go phošolla go se kwešišege le gona go abelana ditaba tša malebana le thutokgolo.
- Boeletša tshepedišo ye ka dipotšišo ka moka.

4. Dipotšišo:

- O nagana gore bana bao ba lego seswantšhong ba swanetše go dira eng ge ba ikwa ba sa šireletšega?*
- O nagana gore bana ba ba ka ya kae go nyaka thušo?*
- Na o kile wa ikwa o sa bolokega goba o sa ikwe gabotse?*

Ditumatlhaka: Ruta modumo o moswa, ka morago ga moo o kgaoganye, o tswake

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Karata tša
Medumo: ii

Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o mofsa: ii**
  - a. Bolela modumo woo x3.
  - b. Laetša barutwana Karata ya Modumo gomme o bale modumo x3.
  - c. Botša barutwana go theeletša gomme ba boeletše modumo.
  - d. Kgopela barutwana go bolela mantšu ao a thomago ka modumo woo goba a šomišago modumo woo.
2. **Bontšha barutwana gore ba ka kgaogantšha le go tswaka bjang modumo woo.**
  - a. Bolela lentšu: tiile
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: t-ii-l-e
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: tiiša
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Laboraro.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 49.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta tlhamego ya mongwalo wa tlhaka tše nnyane

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatsšeng menwana ya rena ka go dukološa diatla tša rena ka go la ngele le la go ja.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: ii**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: ii
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: ii**
  - a. Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, teseke goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: ii**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Mathomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 79

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Mathomo.**

- Dudiša barutwana mmeteng.
- Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Leina la ka ke Lehlogonolo*
- Bolela o re: *Lehlogonolo o be a rata leina la gagwe gomme a ikwa a ikgantšha kudu ka lona. O be a rata go le bolela ka go hlaboša gaešita le go le opela. Letšatšing la mathomo la Mphato wa 1, morutiši wa gagwe o ile a bitša leina la gagwe gomme a mmontšha moo a swanetšego go dula gona. Ge a fihla tafoleng ya gagwe, a bona leina la 'Hlogi' le kgomareditšwe tafoleng. Ke moka, morutiši wa gagwe, a mmotša gore 'Lehlogonolo' e be e le ye telele kudu go ka e bitša. Morutiši wa gagwe o rile o tla thoma go mmitša 'Hlogi'. Lehlogonolo o ile a ikwa a nyamile gomme ka dinako tše dingwe o be a sa kwe ge morutiši a mmitša. Kanegelo e tšwelapele go hlaloša ka fao Lehlogonolo a bolelago ka sebetse ka ga leina la gagwe.*

2. **Dira Go Bala la Mathomo ka tsela ye e latelago:**

- Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
- Laetša barutwana diswantšho.
- Moo go nyakegago, ema o be o hlalose tše barutwana.
- Šupa tlotlontšu ya mantšu bjalo ka ge a tšwelela.
- Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 1 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: go kamaka
  - Kgopela barutwana: Ke phopholetšo efe ye botse yeo re ka e dirago ka se yeo mongwadi a sego a re botša yona? O ka phopholetša eng ka dikgopolo / maikutlo a moanegwa?

Go Ngwala: Laetša DMP le mošomo

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ke ikwa ke...
ga...

Nka abelana
maikutlo a ka
le...

1. **Tsebiša nepišo ya DMP (Diboego le Melawana ya tšhomišo ya Polelo).**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla nepiša goš: Go šomiša khutlo mafelelong a lefoko.
  - b. Ngwala lefoko letlapeng: Nka bolela ka maikutlo a ka.
  - c. Šupa DMP: Lefoko le felela ka khutlo.
2. **Tsebiša mošomo wa go ngwala.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla ba re: Thala seswantšho gomme o ngwale mafoko a mararo.
  - b. Bolela o re: Re tla ba re thala ebile re ngwala mabapi le: Go abelana maikutlo a ka
3. **Hlalosa karabo ya gago ka go bolela pele ba ka ngwala.**
  - a. Bolela o re: Ge ke ikwa ke nyamile, nka abelana maikutlo a ka le...
4. **Laetša mošomo letlapeng.**
  - a. Thala ka pejana seswantšho sa go laetša: Wena o abelana maikutlo a gago le motho yo bohlokwa.
  - b. Laetša barutwana ka fao o feleletšago foreime ya go ngwala.
  - c. Šupa DMP: Lefoko le felela ka khutlo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 5&6

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 49.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 5 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 5 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 6.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Tsebiša motswako o moswa wa ditumammogo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Tsebiša modumo o tswakilwego o moswa: /w**
  - a. Ngwala foneme ka botee letlapeng gomme o bale ye nngwe le ye nngwe.
  - b. Se se latelago, kgopela morutwana go kopanšha medumo yeo e mebedi.
  - c. Kgopela barutwana gore ba bolele mantšu ao a thomago ka goba a šomišago modumo wo tswakilwego.
2. **Bontšha barutwana go arogantšha le go kopantšha mantšu ao a nago le motswako wo wa medumo.**
  - a. Bolela lentšu: lwala
  - b. Kgopela morutwana o mongwe le o mongwe go theeletša ka kelohlolo gomme ka morago a kgaogantšhe lentšu ka medumo: l-w-a-l-a
  - c. Ge morutwana a bolela modumo wo mongwe le wo mongwe, o ngwale godimo ga letlapa.
  - d. Ka morago ga moo, bitša morutwana o mongwe gore a tswake medumo ye a tle a kgone go bala lentšu.
  - e. Phošolla barutwana ge ba dira diphošo dife goba dife.
  - f. Boeletša ka lentšu le: lwela
3. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labone.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 50.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Ruta popego ya ditlhakakgolo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhate ya
Mongwalo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go huna menwana ya rena ka ntle le ka gare.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša barutwana mokgwa wo ba ka bopago: li**
  - a. Furalela barutwana.
  - b. Laela barutwana ba go ngwala ka ngele go bea dihlogo tša bona godimo ga teseke.
  - c. Šomiša letsogo la gago la go ja go dira tlhaka: li
  - d. Laela barutwana ba go ngwala ka la go ja go dira tlhaka le wena.
  - e. Boeletša le barutwana ba la ngele.
3. **Laela barutwana go ikgopotša ka go dira: li**
  - Bolela o re: Dira tlhaka yeo ka mokokotlong wa mogwera, tesekeng goba santeng.
4. **Laela barutwana go ikgopotša go ngwala: li**
  - a. Bolela o re: Ngwala tlhaka ye ka pukung ya gago makga a mararo x3.
  - b. Sepelasepela ka phapošing go lekola gore barutwana ba dirile bjang tlhaka tša bona.

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Bobedi

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 79

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Bobedi.**
  - a. Dudiša barutwana mmeteng.
  - b. Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
  - c. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Leina la ka ke Lehlogonolo*
  - d. Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: go kamaka.
    - E re, gopola, re boletše ka se maabane, ge ke go botšiša: Ke phopholetšo efe ye botse yeo re ka e dirago ka se yeo mongwadi a sego a re botša yona? O ka phopholetša eng ka dikgopolo / maikutlo a moanegwa?
2. **Dira Go Bala la Bobedi ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
  - b. Bontšha barutwana seswantšho.
  - c. Šomiša mehlala yeo e lego letlakaleng la matseno go bontšha ka mohlala leano la kwešišo.
  - d. Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 2 ka tsela ye e latelago:
    - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
    - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
    - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.

Go Ngwala: Rulaganya o dire sengwalwakakanywa

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ke ikwa ke...
ga...

Nka abelana
maikutlo a ka
le...

1. **Tsebiša mošomo wa mongwalo gape.**
  - a. Bolela o re: Gopolang gore beke ye re tla thala ra ba ra ngwala ka ga:
Go abelana maikutlo a ka
2. **Laela barutwana go gopola ka ga mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Tswalelang maahlo gomme o gopole ka moo o tlogo araba
foreime ya go ngwala.
  - b. Bolela o re: Abelanang dikgopolo tša lena le mogwera.
  - c. Fanang ka dikgopolo tše diswa mabapi le mošomo gomme o be o
ngwale mantšu ao letlapeng, mohl. thabile, nyamile, befetšwe, nyamile
maikutlo, thabile kudu, tshwenyegile, nyaka go tseba
3. **Laela barutwana go thoma go ngwala ka dipukung tša bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo thala o be o ngwale dikgopolo tša gago.
  - b. Gopotša barutwana ka DMP: Mpho ya koko
4. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Kgopela barutwana go bolela dikgopolo tša bona.
  - b. Thuša barutwana bao ba palelwago go thoma mošomo wa go ngwala.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 7&8

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 50.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 7 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 7 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 8.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ahlaahla kanegelo ya go abelana go bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ahlaahla
foreime:

Kanegelo e be
e le mabapi
le...

Ke ratile
baanegwa...
ka lebaka la
gore...

Ke ithutile
gore...

1. **Lokiša barutwana ka hlahlo ya sehlopha.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Efa sehlopha se sengwe le se sengwe 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
  - c. Bolela o re: O tlo bolela fela ge o swere 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
2. **Dirang dipotšišo tša hlatlho.**
  - a. Gopotša barutwana ka go abelana ka dikanegelo tša go bala tša beke yeo.
  - b. Ngwala foreime ya hlatlho letlapeng.
  - c. Bala o be o hlalose potšišo ye ngwe le ye ngwe (lefoko le le thomago karabo).
  - d. Botša barutwana gore sehlopha se sengwe le se sengwe se tla fiwa moleko gomme o mongwe le o mongwe wa sehlopha o swanetše go fiwa sebaka sa go araba potšišo.
  - e. Ba hlohleletše go nagana ka dikarabo tše di fapanego.
3. **Laela barutwana go thoma ka dikahlatlho tša bona.**
  - a. Laela barutwana bao ba swerego 'mahlaka a go bolela/maswika' go thoma.
  - b. Sepelasepela moo phapošing gomme o ba fe thekgo moo e nyakegago.
  - c. Ka metsotswana e se kae ya go šala, bitša sehlopha go tla go abelana dikarabo tša bona.
4. **Boitokišo bja barutwana**
  - a. Hlaola barutwana ba 3–4 go dira Mošomo wa bomolomo ka Mošupologo.
  - b. Botša barutwana bao seo ba swanetšego go se lokiša ka Mošupologo. (Bona Lenaneothuto la GTB la Mošupologo)

Ditumatlhaka: Taelo ya go ngwala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana ka dipuku tša bona tša go ngwalela, dipene le dirula.**
  - a. Botša barutwana gore ba ngwale hlogo ye, 'Taelo ya go ngwala' gomme ba ngwale dinomoro 1–6 ka thoko ga letlakala.
  - b. Bitša mantšu a a tshela gore barutwana ba a ngwale kgauswi le dinomoro 1–6: *lweša, diila, modiidi, njele, balwa*
2. **Botša barutwana gore ba šomiše phentshele ya mmala go phošolla mošomo wa bona.**
  - a. Ngwala mantšu ao a tshela letlapeng.
  - b. Ge o ngwala bolela lentšu le lengwe le lengwe ka modumo.
  - c. Botša barutwana go dira sediko go diphošo tša bona ka phentshele ya mmala.
  - d. Botša barutwana go ngwalolla mantšu ao ka tshwanelo.
3. **Ela hloko mathata le kgatelopele ya barutwana.**
4. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labohlano.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 51.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Go Bala ka go Abelana: Dira ka Morago ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 79

1. **Lokišetša barutwana ka Morago ga go Bala.**
  - a. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Leina la ka ke Lehlogonolo*
  - b. Hlalosa mošomo. Bolela o re: Lehono re ya go thala le go ngwala ka karolo yeo re e ratago kudu ya kanegelo.
2. **Laetša mošomo ka tsela ye:**
  - a. Tswalela mahlo gomme o itire eka o a nagana.
  - b. Bula maahlo a gago gomme o re: Karolo ya ka ye ke e ratago ya kanegelo ke ge...
  - c. Leka gore o se kgethe karolo ya kanegelo ye e lego molaleng moo mohlaleng wa gago.
  - d. Thala seswantšho letlapeng ka bonakwana. Ge o dutše o se thala, hlalosa gore ke eng seo o se thalago.
  - e. Oketša mafoko a 1–2 ka ga sethalwa sa gago: Ke ratile...
3. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Botša barutwana go tswalela mahlo a bona gomme ba nagane ka karolo ya kanegelo yeo ba e ratago kudu.
  - b. Bolela o re: Nagana ka kgopolo ya gago, o se kopiše mošomo wa ka.
  - c. Sa go latela, botša barutwana go bula mahlo a bona gomme ba ahlaahle dikarabo le bagwera ba bona.
  - d. Ka morago ga moo, laela barutwana go thala karolo yeo ya kanegelo ka dipukung tša bona.
  - e. Thuša barutwana go oketša mafoko a 1–2 go sethalwa sa bona.
4. **Dumelela barutwana go abelana mešomo ya bona.**
  - a. Efa barutwana metsotswana go laetša mešomo ya bona go bagwera ba bona.
  - b. Bitša barutwana go abelana mešomo ya bona le phapoši.

Go Ngwala: Dira sengwalwakakanywa o be o phošolle

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Foreime ya go
ngwala:

Ke ikwa ke...
ga...

Nka abelana
maikutlo a ka
le...

1. **Gopotša barutwana ka mošomo wa mongwalo.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tlile go feleletša mošomo wa go ngwala.
2. **Tsebiša mokgwa wa kgethologanyo.**
  - a. Sepelasepela ka moo phapošing go thuša barutwana bao ba palelwago.
  - b. Efa barutwana bao ba lego pele mošomo wa bonakwanana: Ngwala lefoko le lengwe go mongwalo wa gago.
3. **Laela barutwana go bala le go phošolla mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo ke nako ya go bala le go phošolla mongwalo wa lena.
  - b. Bolela o re, gopola go hlokomela seo: Mpho ya koko
4. **Ge nako e dumela, kgopela barutwana go abelana mongwalo wa bona barutwana ba ka abelana.**
  - a. Barutwana ba ka abelana mongwalo wa bona le mogwera.
  - b. Barutwana ba se bakae ba ka abelana mongwalo wa bona le phapoši.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 9&10

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 51.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 9 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 9 ditiesekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 10.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Bomolomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. **Dudiša barutwana go lebelela bao ba tsenago le bona ka phapošing ge ba tšweletša ditlhagišo tša bomolomo.**
2. **Gopotša barutwana ka mošomo wo o latelago: Go abelana ditaba tša gago**
  - a. Re botše gore ditaba tša gago di mabapi le eng. Bolela o re:
    - Lehono ke tlile go le botša ka...
    - Ke moka, bolela ditaba tša gago.
    - Re botše ka seo se diregilego ka tatelano ya maleba.
    - Re botše ka dintlhakgolo tša ditaba tša gago.
    - Feleletša ka go re botša ka fao o ikwago ka ditaba tša gago.
3. **Gopotša barutwana ka mabokgoni a go fa polelo:**
  - a. Ge o abelana ditaba tša gago, gopola go:
    - Re botše gore ditaba tša gago di mabapi le eng
    - Re botše gore di diregile neng
    - Re botše gore naa di diragetše mang
    - Bolela mafoko a gago go ya ka tatelano ya maleba
    - Bolela dilo gatee fela – se ipoeletše
    - Bolelela godimo ka lentšu la go tlhaka
4. **Bitša barutwana ba o ba kgethilego go tla go fa polelo ka go šielana.**
  - a. Aga tshepo ya barutwana ka go ba leboga nako le nako ge ba seno fa polelo le gona go ba fa dipolelo tša maleba.
  - b. Mafelelong a thuto, efa sehlopha ditshwaotshwao tše dingwe tša kakaretšo go kaonafatša ditlhagišo tša bona. Mohlala: Ke ile ka katana le go kwa ba bangwe ba lena. Ke kgopela le bolele ka mantšu a kwagalago – re nyaka go kwa seo le lekago go se bolela.

Ditumatlhaka: Boeletša medumo ka moka yeo e rutilwego ka Kotara ya 3

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kotara ya
3 Thuto-
medumo
Dikarata tša
Medumo
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana khapeteng goba lebatong ka pele ga gago.**
  - a. Botša barutwana gore ba theeletše leina la bona.
  - b. Ge o bitša leina la morutwana, ba swanetše go bala modumo mo karateng ya medumo yeo o e emišetšago godimo.
  - c. Bitša leina la morutwana yo mongwe. Morutwana yo o swanetše go bolela lentšu leo le thomago ka modumo woo goba le šomišago modumo woo.
  - d. Dira se ka lebelo. Dira gore e kwagale bjalo ka papadi ya go thabiša eupša ela hloko barutwana bao ba thatafalelwago.
  - e. Ge morutwana a dira phošo, 'theeletša ka kelohloko' gomme o bolele modumo gape.
2. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Mošupologo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 52.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Boeletša ditlhaka ka moka tšeo di rutilwego ka Kotara ya 3

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Tekolo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go šobagantšha pampiri gomme ra boa ra e phutholla
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša mokgwa wa go bopa ditlhaka ka moka tše nnyane tšeo di rutilwego ka Kotara ya 3.**
  - a. Ngwala tlhaka ye nngwe le ye nngwe ya ditlhaka tše nnyane letlapeng.
  - b. Ge o ngwala, hlalosa ntlha ya mathomo, tlhahlo le ntlha ya go feleletša tlhaka.
  - c. Botša barutwana go thala motholadi wa tlhaka ye nngwe le ye nngwe ka dipukung tša bona tša go ngwalela, ba tlogele sekgoba sa monwana magareng ga tlhaka ye nngwe le ye nngwe.
  - d. Botša barutwana go netefatša gore ba kgona go bopa tlhaka ye nngwe le ye nngwe ka go nepagala.
3. **Lekola sebopego sa ditlhaka tše nnyane tša barutwana.**
  - a. Ge barutwana ba ngwala, sepelasepela o lekole sebopego sa bona sa ditlhaka.
  - b. Efa thekgo ge go nyakega.
  - c. Ela hloko barutwana bao ba sa kgonego go bopa ditlhaka ka nepagalo.

Go Bala ka go Abelana: Tsebiša kanegelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
Letlakala la
matseno 91

1. Tsebiša kanegelo.

- Bolela o re: Beke ye re tlo bala kanegelo ya hlogo ye, *Sekhipa sa Bohlale* se seswa.
- Bolela o re: *Mokibelo o mongwe, Bohlale o ile a ya toropong le koko wa gagwe. Sa pele, ba ile ba ya posong. Se se latelago, ba ile ba ya pankeng. Mafelelong, Koko o ile a iša Bohlale lebenkeleng la diaparo gomme a mmotša gore a ka kgetha sekipa se seswa. Bohlale o be a rata dikhipa tšeo di nago le diswantšho tša dilori le Tainasoro, eupša Koko o ile a gana. O be a nyaka gore Bohlale a kgethe sekipa sa mmala wo mopinki. Bohlale le Koko ba ile ba palelwa ke go dumelelana, ka fao mafelelong, Koko o ile a rekela Bohlale sekipa se sešweu se se tlwaelegilego. Bohlale o ile a ikwa a nyamile, eupša ka morago mmagwe o ile a ba le kgopolo ye kgolo yeo e fetotšego tšohle! Kanegelo e tšwela pele go hlaloša kgopolo ya mmago Bohlale.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?
- Ka boripana laetša barutwana diswantšho ka kanegelong.

2. Aga tsebo ya barutwana ya bokamorago.

- Abelana le go hlaloša Tshedimošo ya Bokamorago ya kanegelo.
- Laetša barutwana moo kanegelo e diragetšego o šomiša mmepe wa Kgoboketšo ya Dikanegelo.
- Botšiša: Naa o na le potšišo mabapi le kanegelo?

3. Hlalosa leano la kwešišo.

- Bolela o re, beke ye re tlile go ithuta ka ga: go kamaka
- Hlalosetša barutwana leano leo.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 1&2

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 52.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 1 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 1 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 2.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Go ruta tlotlontšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tlotlontšu
dikarata-
kgadima,
diswantšho,
dilo

Puku ya
Motheo

1. **Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 44.
  - b. Bala goba o boeletše polelotlaleletšo gape.
  - c. Laetša barutwana lenaneo la tlotlontšu la tabakgolo.
  - d. Hlalosa gore mantšu a a tla re thuša go kwešiša le gona go bolela mabapi le tabakgolo.
  - e. Ba balele lenaneo leo la mantšu.
2. **Diriša ŠDHB go ruta tlotlontšu**
  - a. Ruta mantšu a tlotlontšu ao a latelago:
    - *go kgahlwa: Go lebelela selo ka kgahlego ye kgolo.*
    - *tharollo yeo go yona motho yo mongwe le yo mongwe a ineelago go se nene gore batho ka bobedi ba kgone go kwana.*
    - *šišinya: Go fa kgopolo ya seo motho a ka se dirago.*
3. **Diriša maano a ŠDHB ao a loketšego lentšu le lengwe le le lengwe:**

Š: Šupa seswantšho goba selo
D: Diragatša lentšu leo
H: Botša barutwana tlhaloso ya lentšu leo
B: Bolela lentšu leo lefokong

Ditumatlhaka: Boeletša medumo ka moka yeo e rutilwego ka Kotara ya 3

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kotara ya
3 Thuto-
medumo
Dikarata tša
Medumo

Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana khapeteng goba lebatong ka pele ga gago.**
  - a. Botša barutwana gore ba theeletše leina la bona.
  - b. Ge o bitša leina la morutwana, ba swanetše go bala modumo mo karateng ya medumo yeo o e emišetšago godimo.
  - c. Bitša leina la morutwana yo mongwe. Morutwana yo o swanetše go bolela lentšu leo le thomago ka modumo woo goba le šomišago modumo woo.
  - d. Dira se ka lebelo. Dira gore e kwagale bjalo ka papadi ya go thabiša eupša ela hloko barutwana bao ba thatafalelwago.
  - e. Ge morutwana a dira phošo, 'theeletša ka kelohloko' gomme o bolele modumo gape.
2. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labobedi.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 53.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Boeletša ditlhaka ka moka tšeo di rutilwego ka Kotara ya 3

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Tekolo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**
  - a. Bolela o re: A re ruthufatseng menwana ya rena ka go itiriša o kare re raloka piano.
  - b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.
2. **Laetša mokgwa wa go bopa ditlhaka ka moka tše kgolo tšeo di rutilwego ka kotara ya 3.**
  - a. Ngwala tlhaka ye nngwe le ye nngwe ya ditlhaka tše kgolo letlapeng.
  - b. Ge o ngwala, hlalosa ntlha ya mathomo, tlhahlo le ntlha ya go feleletša tlhaka.
  - c. Botša barutwana go thala motholadi wa tlhaka ye nngwe le ye nngwe ka dipukung tša bona tša go ngwalela, ba tlogele sekgoba sa monwana magareng ga tlhaka ye nngwe le ye nngwe.
  - d. Botša barutwana go netefatša gore ba kgona go bopa tlhaka ye nngwe le ye nngwe ka go nepagala.
3. **Lekola sebopego sa ditlhaka tše kgolo tša barutwana.**
  - a. Ge barutwana ba ngwala, sepelasepela o lekole sebopego sa bona sa ditlhaka.
  - b. Efa thekgo ge go nyakega.
  - c. Ela hloko barutwana bao ba sa kgonego go bopa ditlhaka ka nepagalo.

Go Bala ka go Abelana: Dira Pele ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 93

1. **Lokiša barutwana go mošomo wa Pele wa go Bala.**
  - a. Bitša barutwana ba dule mmeteng goba lebatong.
  - b. Dula ka pele ga barutwana o swere Kgoboketšo ya Dikanegelo.
  - c. Netefatša gore barutwana ka moka ba kgona go bona puku yeo.
  - d. Gopotša barutwana ka maitshwaro ao o a nyakago ka nako ya Go Bala ka go Abelane bj. go dula ka go fera seseka; matsogo a lena a dule diropeng; theeletšang ka hlokomelo; le kwe ge le bitšwa; le emiše matsogo ge le botšiša.
2. **Dira Pele ga go Bala ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bolela hlogo ya kanegelo: *Sekhipa sa Bohlale se seswa*
  - b. Hlalosa mabokgoni a go akanya. Bolela o re: Ge re akanya re šomiša hlogo le diswantšho go leka go bona gore a e kaba kanegelo e mabapi le eng.
  - c. Laetša barutwana diswantšho letlakaleng le lengwe le le lengwe.
  - d. Botšiša: Naa e kaba go direga eng mo?
  - e. Botšiša: Ke eng seo se go naganantšhago gore diswantšho tše di ka ba di sepelelana?

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 3&4

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le dipentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 53.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 3 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tiišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 3 ditsekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 4.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Dikanegelo tša Boitlhamelo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Lokiša barutwana go anega dikanegelo tša boitlhamelo.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Botša barutwana go bula Dipuku tša motheo tša go Bala letlakala 54.
2. **Laela barutwana go lebelela seswantšho.**
  - a. Botšiša: Naa o bona eng mo seswantšhong?
3. **Botša barutwana gore yo mongwe le yo mongwe o swanetše go hlama kanegelokopana ka ga seswantšho.**
4. **Botša barutwana ka fao ba ka beakanyago kanegelo ya bona. Bolela o re:**
  - a. Efa moanegwa o mongwe le o mongwe kanegelong ya gago leina.
  - b. Bolela gore kanegelo e direga kae.
  - c. Kanegelo ya gago e swanetše go ba le mathomo, bogare le mafelelo.
  - d. Seswantšho se se bontšha fela karolo ya kanegelo ya gago.
    - Seswantšho se ka laetša mathomo a kanegelo ya gago.
    - Seswantšho se ka laetša bogare bja kanegelo ya gago.
    - Seswantšhose ka laetša mafelelo a kanegelo ya gago.
  - e. O ka thoma kanegelo ya gago ka gore:
    - ____ o be a sa tsebe gore a dire eng, eupša a tšea sephetho sa go...
5. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go nagana ka kanegelo ya bona ka setu.
  - b. Go tloga moo, laela barutwana go šiedišana ka go anegela sehlopha sa bona kanegelo. O ka rata go šomiša 'lehlaka la go bolela/leswika' ge ba dira seo.
  - c. Ge barutwana ba bolela, sepelasepela gomme o theeletše.
6. **Ruma thuto ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bitša morutwana o tee go abelananegelo ya gagwe le phapoši goba o botšiše barutwana ba 1–2 dipotšišo ka ga dikanegelo tša sehlopha sa bona.
    - Botšiša: Naa kanegelo ya X e be e le mabapi le eng?
    - Botšiša: Naa ke eng seo o se ratilego mabapi le kanegelo ya X?
  - b. Efa phapoši ditshwaotshwao tše dingwe tša kakaretšo go kaonafatša dikanegelo tša bona.
Mohlala: Gantši mathomong a kanegelo re bolela gore kanegelo e direga kae, le gore baanegwa ke bomang. Nakong ye e tlogo, leka go akaretša tshedimošo ye dikanegelong tša lena.

Ditumatlhaka: Raloka papadi ya ditumatlhaka. Ketane ya mantšu

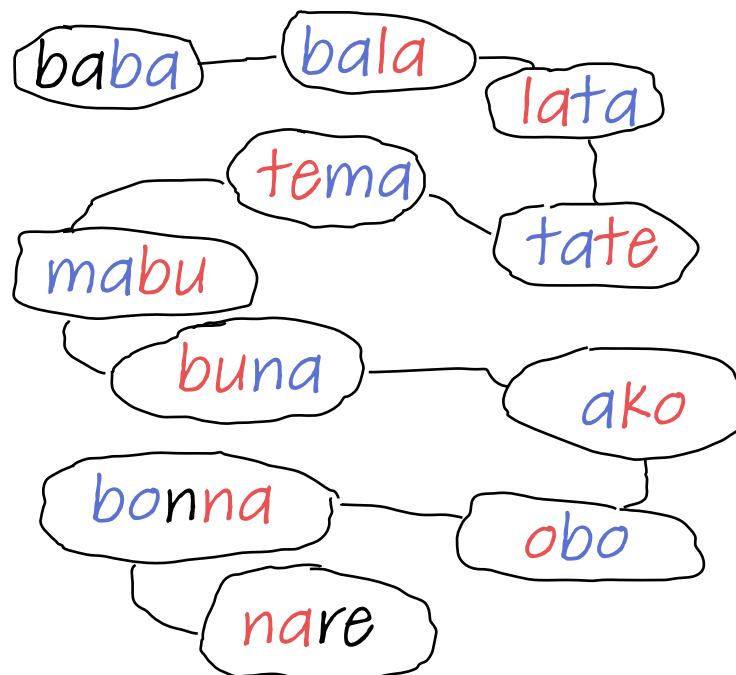
NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Lephephe
la A4 la
barutwana

1. **Dudiša barutwana go tšea šedi ya bona.**
2. **Bontšha papadi yeo go barutwana mo letlapeng.**
  - a. Ngwala letlapeng.
  - b. Botša barutwana go bapala ka bobedi.
  - c. Morutwana wa 1 o swanetše go šomiša modumo wo o lego letlapeng go ngwala lentšu.
  - d. Morutwana wa 2 o tšea ditlhaka tša mafelelo tše pedi tša lentšu go thoma lentšu le leswa.
  - e. Barutwana ba tšwela pele go bapala go fihlele lephephe la bona le tletše ka ketane ya mantšu.
3. **Efa phere ye nngwe le ye nngwe lephephe gomme o ngwale modumo wa mathomo letlapeng: b**
4. **Sepelasepela moo gomme o thuše barutwana ka fao go nyakegago.**
  - a. Ka morago ga metsotso ye 10, bitša barutwana go tšea šedi.
  - b. Kgopela bobedi di se kae go bala mantšu a bona. Ge ba dutše ba bala, ngwala mantšu letlapeng gomme o lebelele gore ketane ya bona e bopilwe ka tshwanelo.
  - c. Reta barutwana mešomong wa bona.

Ela hloko: Mošomo wo o a boeletšwa go o dira ka diphensele tša mebala.

5. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Laboraro.**

- Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 55.
- Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
- Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Kopolla mafoko

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Tekolo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**

- Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go šobagantšha pampiri gomme ra boa ra e phutholla
- Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.

2. **Ngwala mafoko a a latelago letlapeng:**

- Bana ba a lwala.
  - Buti o a njela.
- Laela barutwana go kopiša mafoko ka dipukung tša bona tša go ngwalela.
  - Ba swanetše go kopolla ka bothakga le ka nepagalo ka mo go kgonegago.

3. **Lekola bokgoni bja barutwana bja go kopiša mafoko.**

- Ge barutwana ba ngwala, sepelasepela gomme o ele hloko barutwana bao ba thatafalelwago ke:
  - Go kopiša mafoko ka nepagalo
  - Go bopa ditlhaka le mantšu ka nepagalo le ka bothakga
  - Go fetša mantšu ka nako ye e abetšwego

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Mathomo

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 93

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Mathomo.**

- Dudiša barutwana mmeteng.
- Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
- Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Sekhipa sa Bohlale se seswa*
- Bolela o re: *Mokibelo o mongwe, Bohlale o ile a ya toropong le koko wa gagwe. Sa pele, ba ile ba ya posong. Se se latelago, ba ile ba ya pankeng. Mafelelong, Koko o ile a iša Bohlale lebenkeleng la diaparo gomme a mmošša gore a ka kgetha sekhipa se seswa. Bohlale o be a rata dikhpa tšeo di nago le diswantšho tša dilori le Tainasoro, eupša Koko o ile a gana. O be a nyaka gore Bohlale a kgethe sekhipa sa mmala wo mopinki. Bohlale le Koko ba ile ba palelwa ke go dumelelana, ka fao mafelelong, Koko o ile a rekela Bohlale sekhipa se sešweu se se tlwaelegilego. Bohlale o ile a ikwa a nyamile, eupša ka morago mmagwe o ile a ba le kgopolo ye kgolo yeo e fetotšego tšohle! Kanegelo e tšwela pele go hlaloša kgopolo ya mmago Bohlale.*
- Botšiša: Naa go na le se o se tsebago mabapi le se?

2. **Dira Go Bala la Mathomo ka tsela ye e latelago:**

- Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
- Laetša barutwana diswantšho.
- Moo go nyakegago, ema o be o hlalose tše barutwana.
- Šupa tlotlontšu ya mantšu bjalo ka ge a tšwelela.
- Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 1 ka tsela ye e latelago:
  - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
  - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
  - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.
- Gopotša barutwana mabapi le mkgwa wa tekatlhaologanyo.
  - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: go kamaka
  - Kgopela barutwana: Ke phopholetšo efe ye botse yeo re ka e dirago ka se yeo mongwadi a sego a re botša yona? O ka phopholetša eng ka dikgopolo / maikutlo a moanegwa?

Go Ngwala: Laetša DMP le mošomo

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng
la 61

Foreime ya go
ngwala:

Ke bona...

Ke rata
sebapadišwa
se ka
gobane...

Ke rata
sebapadišwa
se go feta...

1. **Tsebiša nepišo ya DMP (Diboego le Melawana ya tšhomišo ya Polelo).**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla nepiša goš: Go šomiša madiri (mantšu a tiro) ka lebaka la bjale go ngwala ka selo seo se diregago lehono.
  - b. Ngwala lefoko letlapeng: Ke reka dibapadišwa.
  - c. Šupa DMP: Lediri, goba lentšu la tiro le laetša gore tiro e direga lehono.
2. **Tsebiša mošomo wa go ngwala.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tla ba re: Thala seswantšho gomme o ngwale mafoko a mararo.
  - b. Bolela o re: Re tla ba re thala ebile re ngwala mabapi le: Go kgetha sebapadišwa.
  - c. Bolela o re: Ke bona... lebenkeleng la dibapadišwa. Seo ke sebapadišwa seo ke nyakago!
3. **Laetša mošomo letlapeng.**
  - a. Thala ka pejana seswantšho sa go laetša: Wena o swere sebapadišwa
  - b. Laetša barutwana ka fao o feleletšago foreime ya go ngwala.
  - c. Šupa DMP: Lediri, goba lentšu la tiro le laetša gore tiro e direga lehono.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 5&6

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 55.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 5 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 5 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 6.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Raloka papadi ya ditumatlhaka. Ketane ya mantšu

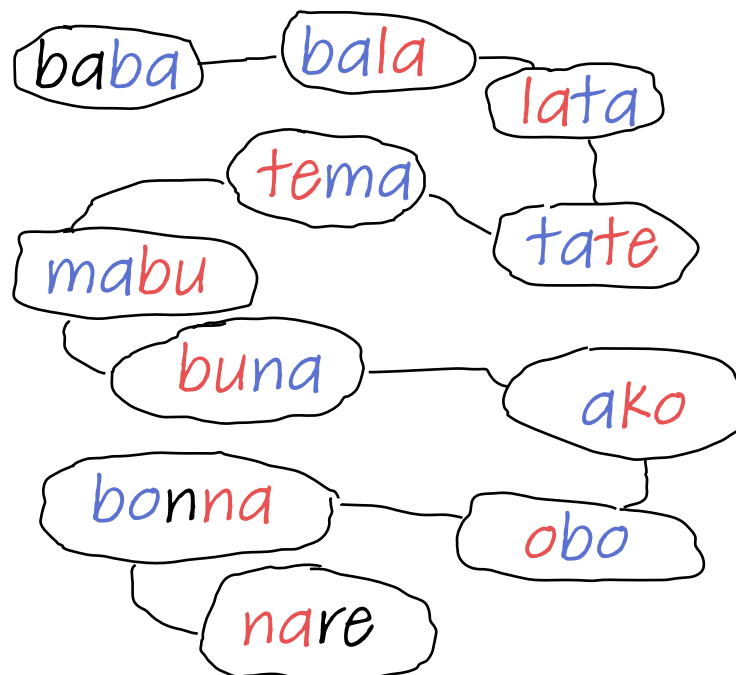
NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Lephephe
la A4 la
barutwana

1. **Dudiša barutwana go tšea šedi ya bona.**
2. **Bontšha papadi yeo go barutwana mo letlapeng.**
  - a. Ngwala letlapeng.
  - b. Botša barutwana go bapala ka bobedi.
  - c. Morutwana wa 1 o swanetše go šomiša modumo wo o lego letlapeng go ngwala lentšu.
  - d. Morutwana wa 2 o tšea ditlhaka tša mafelelo tše pedi tša lentšu go thoma lentšu le leswa.
  - e. Barutwana ba tšwela pele go bapala go fihlele lephephe la bona le tletše ka ketane ya mantšu.
3. **Efa phere ye nngwe le ye nngwe lephephe gomme o ngwale modumo wa mathomo letlapeng: b**
4. **Sepelasepela moo gomme o thuše barutwana ka fao go nyakegago.**
  - a. Ka morago ga metsotso ye 10, bitša barutwana go tšea šedi.
  - b. Kgopela bobedi di se kae go bala mantšu a bona. Ge ba dutše ba bala, ngwala mantšu letlapeng gomme o lebelele gore ketane ya bona e bopilwe ka tshwanelo.
  - c. Reta barutwana mešomong wa bona.

Ela hloko: Mošomo wo o a boeletšwa go o dira ka diphensele tša mebala.

5. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labone.**

- a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 56.
- b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
- c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Mongwalo: Kopolla mafoko

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Tekolo

1. **Lokišetša barutwana go dira mongwalo.**

- a. Bolela o re: A re ruthufatšeng menwana ya rena ka go itiriša o kare re raloka piano.
- b. Lekola le go beakanya boemo bja barutwana le mokgwa wa go swara phentshele.

2. **Ngwala mafoko a a latelago letlapeng:**

- Malome o tiile.
  - ba namela thaba.
- a. Laela barutwana go kopiša mafoko ka dipukung tša bona tša go ngwalela.
  - b. Ba swanetše go kopolla ka bothakga le ka nepagalo ka mo go kgonegago.

3. **Lekola bokgoni bja barutwana bja go kopiša mafoko.**

- a. Ge barutwana ba ngwala, sepelasepela gomme o ele hloko barutwana bao ba thatafalelwago ke:
  - Go kopiša mafoko ka nepagalo
  - Go bopa ditlhaka le mantšu ka nepagalo le ka bothakga
  - Go fetša mantšu ka nako ye e abetšwego

Go Bala ka go Abelana: Dira Go Bala la Bobedi

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 93

1. **Lokišetša barutwana go Bala la Bobedi.**
  - a. Dudiša barutwana mmeteng.
  - b. Ba gopotše ka maitshwaro ao a nyakegago.
  - c. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Sekhipa sa Bohlale se seswa*
  - d. Gopotša barutwana mabapi le mokgwa wa tekatlhaologanyo.
    - Bolela o re, beke ye re ithuta ka ga: go kamaka
    - E re, gopola, re boletše ka se maabane, ge ke go botšiša: Ke phopholetšo efe ye botse yeo re ka e dirago ka se yeo mongwadi a sego a re botša yona? O ka phopholetša eng ka dikgopolo / maikutlo a moanegwa?
2. **Dira Go Bala la Bobedi ka tsela ye e latelago:**
  - a. Bala letlakala le lengwe le le lengwe la kanegelo godimo, ga bonolo o kwagale.
  - b. Bontšha barutwana seswantšho.
  - c. Šomiša mehlala yeo e lego letlakaleng la matseno go bontšha ka mohlala leano la kwešišo.
  - d. Mafelelong a kanegelo, botšiša potšišo ya Go Bala 2 ka tsela ye e latelago:
    - Lebiša thwii Potšišo ya 1 & 2 go morutwana yo a itšeng.
    - Lebiša Potšišo 3 go phapoši ka moka. Kgopela barutwana go ahlaahla potšišo le bagwera.
    - Bitša barutwana ba se bakae go abelana dikarabo tša bona.

Go Ngwala: Rulaganya o dire sengwalwakakanywa

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng
la 61

Foreime ya go
ngwala:

Ke bona...

Ke rata
sebapadišwa
se ka
gobane...

Ke rata
sebapadišwa
se go feta...

1. **Tsebiša mošomo wa mongwalo gape.**
  - a. Bolela o re: Gopolang gore beke ye re tla thala ra ba ra ngwala ka ga: Go kgetha sebapadišwa.
2. **Laela barutwana go gopola ka ga mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Tswalelang maahlo gomme o gopole ka moo o tlogo araba foreime ya go ngwala.
  - b. Bolela o re: Abelanang dikgopolo tša lena le mogwera.
  - c. Fanang ka dikgopolo tše diswa mabapi le mošomo gomme o be o ngwale mantšu ao letlapeng, mohl. popi ya bere, mpopi, letata, papadi ya go hlama ditshwantšho, terene, diboloko, taenasoro, ntlo ya popi.
3. **Laela barutwana go bula letlakala le le nepagetšego ka pukung ya bona ya DBE.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo thala o be o ngwale dikgopolo tša gago.
  - b. Gopotša barutwana ka DMP: Lediri, goba lentšu la tiro le laetša gore tiro e direga lehono.
4. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Kgopela barutwana go bolela dikgopolo tša bona.
  - b. Thuša barutwana bao ba palelwago go thoma mošomo wa go ngwala.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 7&8

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 56.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 7 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 7 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 8.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Ahlaahla kanegelo ya go abelana go bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ahlaahla
foreime:

Kanegelo e be
e le mabapi
le...

Ke ratile
baanegwa...
ka lebaka la
gore...

Ke ithutile
gore...

1. **Lokiša barutwana ka hlahlo ya sehlopha.**
  - a. Beakanya barutwana ka dihlopha tša 4.
  - b. Efa sehlopha se sengwe le se sengwe 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
  - c. Bolela o re: O tlo bolela fela ge o swere 'lehlaka la go bolela goba leswika'.
2. **Dirang dipotšišo tša hlatlho.**
  - a. Gopotša barutwana ka go abelana ka dikanegelo tša go bala tša beke yeo.
  - b. Ngwala foreime ya hlatlho letlapeng.
  - c. Bala o be o hlalose potšišo ye ngwe le ye ngwe (lefoko le le thomago karabo).
  - d. Botša barutwana gore sehlopha se sengwe le se sengwe se tla fiwa moleko gomme o mongwe le o mongwe wa sehlopha o swanetše go fiwa sebaka sa go araba potšišo.
  - e. Ba hlohleletše go nagana ka dikarabo tše di fapanego.
3. **Laela barutwana go thoma ka dikahlatlho tša bona.**
  - a. Laela barutwana bao ba swerego 'mahlaka a go bolela/maswika' go thoma.
  - b. Sepelasepela moo phapošing gomme o ba fe thekgo moo e nyakegago.
  - c. Ka metsotswana e se kae ya go šala, bitša sehlopha go tla go abelana dikarabo tša bona.
4. **Boitokišo bja barutwana**
  - a. Hlaola barutwana ba 3–4 go dira Mošomo wa bomolomo ka Mošupologo.
  - b. Botša barutwana bao seo ba swanetšego go se lokiša ka Mošupologo. (Bona Lenaneothuto la GTB la Mošupologo)

Ditumatlhaka: Taelo ya go ngwala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Dudiša barutwana ka dipuku tša bona tša go ngwalela, dipene le dirula.**
  - a. Botša barutwana gore ba ngwale hlogo ye, 'Taelo ya go ngwala' gomme ba ngwale dinomoro 1–6 ka thoko ga letlakala.
  - b. Bitša mantšu a a tshela gore barutwana ba a ngwale kgauswi le dinomoro 1–6: *leeba, meedi, megwapa, thuto, mangwalo*
2. **Botša barutwana gore ba šomiše phentshele ya mmala go phošolla mošomo wa bona.**
  - a. Ngwala mantšu ao a tshela letlapeng.
  - b. Ge o ngwala bolela lentšu le lengwe le lengwe ka modumo.
  - c. Botša barutwana go dira sediko go diphošo tša bona ka phentshele ya mmala.
  - d. Botša barutwana go ngwalolla mantšu ao ka tshwanelo.
3. **Ela hloko mathata le kgatelopele ya barutwana.**
4. **Hlathollela barutwana ka mešongwana ya Puku ya Motheo ya Labohlano.**
  - a. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 57.
  - b. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go go thuša go dira mohlala wa mošomo wo mongwe le wo mongwe.
  - c. Laetša ka mo go dirwago mešongwana ya go ngwala letlapeng.

Ela Hloko: Botša barutwana gore ba tlile go dira mešongwana ye le balekane ba bona ka nako ya go bala.

Go Bala ka go Abelana: Dira ka Morago ga go Bala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Kgoboketšo
ya
Dikanegelo,
letlakala la 93

1. **Lokišetša barutwana ka Morago ga go Bala.**
  - a. Gopotša barutwana mabapi le tabakgolo ya kanegelo: *Sekhipa sa Bohlale se seswa*
  - b. Hlalosa mošomo. Bolela o re: Lehono re ya go thala le go dira ditšhupetšo karolong yeo re e ratago kudu ya kanegelo.
2. **Laetša mošomo ka tsela ye:**
  - a. Tswalela mahlo gomme o itire eka o a nagana.
  - b. Bula maahlo a gago gomme o re: Karolo ya ka ye ke e ratago ya kanegelo ke ge...
  - c. Leka gore o se kgethe karolo ya kanegelo ye e lego molaleng moo mohlaleng wa gago.
  - d. Thala seswantšho letlapeng ka bonakwana. Ge o dutše o se thala, hlalosa gore ke eng seo o se thalago.
  - e. Ngwala 1-2 ya dišupo.
3. **Laela barutwana go feleletša mošomo.**
  - a. Botša barutwana go tswalela mahlo a bona gomme ba nagane ka karolo ya kanegelo yeo ba e ratago kudu.
  - b. Bolela o re: Nagana ka kgopolo ya gago, o se kopiše mošomo wa ka.
  - c. Sa go latela, botša barutwana go bula mahlo a bona gomme ba ahlaahle dikarabo le bagwera ba bona.
  - d. Ka morago ga moo, laela barutwana go thala karolo yeo ya kanegelo ka dipukung tša bona.
  - e. Thuša barutwana go oketša 1-2 ya dišupo moo dithalweng tša bona.
4. **Dumelela barutwana go abelana mešomo ya bona.**
  - a. Efa barutwana metsotswana go laetša mešomo ya bona go bagwera ba bona.
  - b. Bitša barutwana go abelana mešomo ya bona le phapoši.

Go Ngwala: Dira sengwalwakakanywa o be o phošolle

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Pukutšhomo
ya DBE 2,
letlakaleng
la 61

Foreime ya go
ngwala:

Ke bona...

Ke rata
sebapadišwa
se ka
gobane...

Ke rata
sebapadišwa
se go feta...

1. **Gopotša barutwana ka mošomo wa mongwalo.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tlile go feleletša mošomo wa go ngwala.
2. **Tsebiša mokgwa wa kgethologanyo.**
  - a. Sepelasepela ka moo phapošing go thuša barutwana bao ba palelwago.
  - b. Efa barutwana bao ba lego pele mošomo wa bonakwanana: Ngwala lefoko le lengwe go mongwalo wa gago.
3. **Laela barutwana go bala le go phošolla mongwalo wa bona.**
  - a. Bolela o re: Gabjalo ke nako ya go bala le go phošolla mongwalo wa lena.
  - b. Bolela o re, gopola go hlokomela seo: Lediri, goba lentšu la tiro le laetša gore tiro e direga lehono.
4. **Ge nako e dumela, kgopela barutwana go abelana mongwalo wa bona barutwana ba ka abelana.**
  - a. Barutwana ba ka abelana mongwalo wa bona le mogwera.
  - b. Barutwana ba se bakae ba ka abelana mongwalo wa bona le phapoši.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Šoma le Dihlopha tša 9&10

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

1. **Beakanya barutwana go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Netefatša gore barutwana ba tseba dihlopha tša bona tša go bala.
  - b. Dudiša barutwana ka bobedi ba sware Dipuku tša Motheo tša go bala, dipuku tša go ngwalela le diphentshele.
  - c. Laela barutwana go bula Puku ya Motheo go letlakala la 57.
2. **Dira mešomo ya Puku ya Motheo ya tša letšatši le barutwana.**
Gopotša barutwana seo ba swanetšego go se dira go feleletša mošongwana o mongwe le o mongwe.
3. **Bitša Sehlopha sa 9 go lefelo la go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa.**
  - a. Dudiša dihlopha ka Dipuku tša Motheo tša bona.
  - b. Bitša morutwana ka o tee ka o tee go bala medumo ya ditlhaka.
  - c. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go feleletša mešongwana ya go bala ka go hlatholla mantšu.
  - d. Bitša morutwana o mongwe le o mongwe go bala mantšu goba temana go tšwa mošomong wa beke ye e fetilego.
  - e. Hlokomela barutwana bao ba nyakago thušo.
  - f. Hlokomela medumo yeo e nyakago go tlišetšwa.
  - g. Romela barutwana ba sehlopha sa 9 ditekeng tša bona gomme o bitše barutwana ba barutwana ba Sehlopha sa 10.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Bapala dipapadi tša tlotlontšu: Go diragatša goba go thala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhoko le
letlapa la go
ngwalela

1. **Dira lenaneo la mantšu ka moka a tlotlontšu ao e lego madiri goba maina.**
2. **Botša barutwana gore kotareng ye go tlo boeletšwa mantšu a tlotlontšu ao ba ithutilego ona.**
3. **Efa barutwana ditaelo tše di latelago:**
  - a. Re tlo bapala 'ka go diragatša goba go thala'.
  - b. Ke tlo kgetha morutwana 'yo a tlogo bapala'.
  - c. Morutwana o tla ka pele ga phapoši gomme ke mo sebela lentšu ka tsebeng.
  - d. Morutwana o swanetše go diragatša lentšu GOBA go thala seswantšho sa lentšu leo letlapeng.
  - e. Ka moka ka phapošing ka moka ba swanetše go emiša matsogo a bona go phopholetša lentšu.
  - f. Motho 'yo a tlogo bapala' o bitša barutwana gore ba arabe potšišo.
  - g. Motho yo a kgonnogo karabo ke yena a tlogo go bapala. O tla ka pele gomme ke tla mo sebela lentšu ka tsebeng.
4. **Bitša morutwana wa mathomo gore a tle a bapale gomme re thome papadi.**

Ditumatlhaka: Ngwala dingwalwa tšeo di ka hlathollwago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. Ngwala foneme tše 5 tšeo barutwana ba ithutilego tšona goba di boeleditšwego letlapeng.
2. Hlalosetša barutwana gore ba tlo bapala papadi ya ditumatlhaka go ithabiša.
3. Hlalosa gore ba tlo ngwala mantšu, mafoko goba le kanegelo gomme ba diriša medumo yeo FELA.
4. Bopa lefoko le tee le le lekopana bjalo ka mohlala gomme o le ngwale letlapeng (Goba ngwala mantšu ge lefoko le sa kgonege.)
5. Kgotela barutwana go lekola ge eba mantšu goba lefoko la gago le nepagetše:
  - a. Naa le thoma ka tlhaka e kgolo?
  - b. Naa le felela ka khutlo, leswaopotšišo goba leswaomakalo?
  - c. Naa o šomišitše fela difoneme tše 5 tše di lego letlapeng?
6. Se se latelago efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go ngwala mantšu goba lefoko/mafoko.
7. Botša barutwana gore ba fapanye dipuku le go lekola mošomo.
8. Bitša barutwana bao ba nago le mantšu a mantši a a nepagetšego gore ba bale mošomo wa bona ka go hlaboša lentšu.
9. Ge ba bala ngwala mantšu goba mafoko letlapeng.
10. Lekola gabedi go bona gore ba šomišitše difoneme tše 5 fela.
11. Reta barutwana ka moka ka maiteko a bona.

Mongwalo: Mohlala kamoo o ka phatlalatšago mongwalo wa gago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Mohlala wa
morutiši:
mošomo wa
go ngwala

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Pele ga ge mphato o thoma, lokiša letlapa la gago malebana le thuto ye.**
  - a. Kgetha o tee wa mešomo ya go ngwala go tšwa kotareng yeo. Thala o be o ngwale mohlala wa mošomo letlapeng.
  - b. Akaretša le phošo ye e lego ka go SPM kotareng yeo, bjalo ka: Tlhaka ya (lefoko le le thomago karabo). ga se tlhakakgolo.
2. **Tsebiša barutwana ka go phatlalatša.**
  - a. Bolela o re: Beke ye re tlo phatlalatša mošongwana wa rena wa go ngwala go tšwa kotareng.
  - b. Bolela o re: Ge re phatlalatša mongwalo wa rena re o lokišetša go tla go abelana wona le batho ba bangwe. Re kgetha mošomo wa rena wa go phala e mengwe, re netefatša gore o hlwekile ebile o bonala gabotse, go tloga moo re o abelana le ba bangwe go o bala le go ipshina ka wona.
  - c. Laetša sengwalwakakanywa sa gago letlapeng. Hlalosa gore wo ke mošomo wo le o kgethilego gore o phatlalatšwe.
3. **Bontšha mohlala wa go phatlalatša letlapeng.**
  - a. Thala gape gomme o ngwale mongwalo wa gago letlapeng. Dira se ka bothakga o be o akaretše le ditabanatabana tše dingwe.
  - b. Bala mongwalo ka go hlaboša lentšu go tšwa sengwalwakakanyweng.
  - c. Laetša diphošo tšeo o di dirilego ka go SPM. Bolela o re: Ke dirile phošo. Tlhaka ya (lefoko le le thomago karabo). ga se tlhakakgolo. Ke tla lokiša se ge ke se phatlalatša.
  - d. Ngwala lefoko gape ka bothakga.
  - e. Laetša SPM yeo e phošotšwego: Tlhaka ya go thoma lentšu ke tlhakakgolo.

Go Bala ka go Abelana: Mohlala kamoo o ka phatlalatšago mongwalo wa gago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Mohlala wa
morutiši:
mošomo wa
go ngwala

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

Go tšwelapele go tšwa thutong ya go feta.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo
Puku ya
Tekolo

1. Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.

- Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
- Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
- Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
- Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.

2. Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.

- Šomiša melekwanana ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
- Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
- Rekhota dipolelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
- Šomiša dipolelo tšeo go fa tshedimošo e mpsa ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
- Gape šomiša dipolelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Bapala dipapadi tša tlotlontšu: Go diragatša goba go thala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhoko le
letlapa la go
ngwalela

1. **Dira lenaneo la mantšu ka moka a tlotlontšu ao e lego madiri goba maina.**
2. **Botša barutwana gore kotareng ye go tlo boeletšwa mantšu a tlotlontšu ao ba ithutilego ona.**
3. **Efa barutwana ditaelo tše di latelago:**
  - a. Re tlo bapala 'ka go diragatša goba go thala'.
  - b. Ke tlo kgetha morutwana 'yo a tlogo bapala'.
  - c. Morutwana o tla ka pele ga phapoši gomme ke mo sebela lentšu ka tsebeng.
  - d. Morutwana o swanetše go diragatša lentšu GOBA go thala seswantšho sa lentšu leo letlapeng.
  - e. Ka moka ka phapošing ka moka ba swanetše go emiša matsogo a bona go phopholetša lentšu.
  - f. Motho 'yo a tlogo bapala' o bitša barutwana gore ba arabe potšišo.
  - g. Motho yo a kgonnogo karabo ke yena a tlogo go bapala. O tla ka pele gomme ke tla mo sebela lentšu ka tsebeng.
4. **Bitša morutwana wa mathomo gore a tle a bapale gomme re thome papadi.**

Ditumatlhaka: Ngwala dingwalwa tšeo di ka hlathollwago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. Ngwala foneme tše 6 tšeo barutwana ba ithutilego tšona goba di boeeditšwego letlapeng.
2. Hlalosetša barutwana gore ba tlo bapala papadi ya ditumatlhaka go ithabiša.
3. Hlalosa gore ba tlo ngwala mantšu, mafoko goba le kanegelo gomme ba diriša medumo yeo FELA.
4. Bopa lefoko le tee le le lekopana bjalo ka mohlala gomme o le ngwale letlapeng (Goba ngwala mantšu ge lefoko le sa kgonege.)
5. Kgotela barutwana go lekola ge eba mantšu goba lefoko la gago le nepagetše:
  - a. Naa le thoma ka tlhaka e kgolo?
  - b. Naa le felela ka khutlo, leswaopotšišo goba leswaomakalo?
  - c. Naa o šomišitše fela difoneme tše 6 tše di lego letlapeng?
6. Se se latelago efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go ngwala mantšu goba lefoko/mafoko.
7. Botša barutwana gore ba fapanye dipuku le go lekola mošomo.
8. Bitša barutwana bao ba nago le mantšu a mantši a a nepagetšego gore ba bale mošomo wa bona ka go hlaboša lentšu.
9. Ge ba bala ngwala mantšu goba mafoko letlapeng.
10. Lekola gabedi go bona gore ba šomišitše difoneme tše 6 fela.
11. Reta barutwana ka moka ka maiteko a bona.

Mongwalo: Barutwana ba naganišiša le go kgetha

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Dipuku tša
barutwana
tša go
ngwalela
Dipampiri
tša A4 tše di
lokologilego

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Pele mphato o ka thoma, lokiša sengwalwakakanywa sa phatlalatšo pampiring.**
  - a. Kopolla sethalwa sa gago se se phatlaladitšwego le sengwalwa sa gago godimo ga lephephe leo le ngwathilwego go bontšha barutwana.
  - b. Netefatša go lota sengwalwakakanywa sa phatlalatšo go tlo šoma ka nako ya go aba thuto.
2. **Laela barutwana go lebelela morago go mongwalo wa bona wa kotara.**
  - a. Efa barutwana nako go bala mongwalo wa bona wa kotara.
  - b. Botšiša: Naa ke mošomo wa mongwalo ofe wo o o ratilego kudu go tšwa kotareng ye?
  - c. Bitša barutwana ba se bakae go abelana mošomo wa mongwalo wo ba o ratilego kotareng yeo.
3. **Laela barutwana go kgetha mošongwana wa mongwalo go o phatlalatša.**
  - a. Botšiša: Naa ke mošongwana ofe wa mongwalo woo o tlogo go o phatlalatša le go o abelana kotareng ye?
  - b. Efa barutwana nako ya gore ba kgethe gore ke ofe mošomo wa mongwalo wo o tlogo phatlalatšwa.
  - c. Laela barutwana go botša molekane wa gagwe gore ke mošomo ofe wa mongwalo woo ba tlogo phatlalatša.
4. **Laela barutwana go phatlalatša pampiring gore mošomo wa bona o bontšhwe.**
  - a. Bolela o re: Ge re dira phatlalatšo ga re ngwale ka gare ga dipuku tša rena bjalo ka mehleng. Re ngwala godimo ga pampitšhana gore mošomo wa rena o abelanwe gabonolo.
  - b. Laetša barutwana mohlala wa gago wa mošomo wo o phatlaladitšwego pampiring ye e sa tlemago ke selo.
  - c. Neela barutwana dipampiri tsa go dira phatlalatšo.
5. **Laela barutwana go thoma phatlalatšo.**
  - a. Bolela o re: Bjale thoma go phatlalatša mošomo wa gago. Gopola gore o swanetše go netefatša gore o hlwekile le go bonagala gabotse, gore o lokele go ka abelanwa le ba bangwe.

Go Bala ka go Abelana: Barutwana ba naganišiša le go kgetha

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Dipuku tša
barutwana
tša go
ngwalela

Dipampiri
tša A4 tše di
lokologilego

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

Go tšwelapele go tšwa thutong ya go feta.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwanana ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipolelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipolelo tše go fa tshedimošo e mpsa ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipolelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Bapala dipapadi tša tlotlontšu: Go diragatša goba go thala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhoko le
letlapa la go
ngwalela

1. **Dira lenaneo la mantšu ka moka a tlotlontšu ao e lego madiri goba maina.**
2. **Botša barutwana gore kotareng ye go tlo boeletšwa mantšu a tlotlontšu ao ba ithutilego ona.**
3. **Efa barutwana ditaelo tše di latelago:**
  - a. Re tlo bapala 'ka go diragatša goba go thala'.
  - b. Ke tlo kgetha morutwana 'yo a tlogo bapala'.
  - c. Morutwana o tla ka pele ga phapoši gomme ke mo sebela lentšu ka tsebeng.
  - d. Morutwana o swanetše go diragatša lentšu GOBA go thala seswantšho sa lentšu leo letlapeng.
  - e. Ka moka ka phapošing ka moka ba swanetše go emiša matsogo a bona go phopholetša lentšu.
  - f. Motho 'yo a tlogo bapala' o bitša barutwana gore ba arabe potšišo.
  - g. Motho yo a kgonnogo karabo ke yena a tlogo go bapala. O tla ka pele gomme ke tla mo sebela lentšu ka tsebeng.
4. **Bitša morutwana wa mathomo gore a tle a bapale gomme re thome papadi.**

Ditumatlhaka: Ngwala dingwalwa tšeo di ka hlathollwago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. Ngwala foneme tše 7 tšeo barutwana ba ithutilego tšona goba di boeeditšwego letlapeng.
2. Hlalosetša barutwana gore ba tlo bapala papadi ya ditumatlhaka go ithabiša.
3. Hlalosa gore ba tlo ngwala mantšu, mafoko goba le kanegelo gomme ba diriša medumo yeo FELA.
4. Bopa lefoko le tee le le lekopana bjalo ka mohlala gomme o le ngwale letlapeng (Goba ngwala mantšu ge lefoko le sa kgonege.)
5. Kgotela barutwana go lekola ge eba mantšu goba lefoko la gago le nepagetše:
  - a. Naa le thoma ka tlhaka e kgolo?
  - b. Naa le felela ka khutlo, leswaopotšišo goba leswaomakalo?
  - c. Naa o šomišitše fela difoneme tše 7 tše di lego letlapeng?
6. Se se latelago efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go ngwala mantšu goba lefoko/mafoko.
7. Botša barutwana gore ba fapanye dipuku le go lekola mošomo.
8. Bitša barutwana bao ba nago le mantšu a mantši a a nepagetšego gore ba bale mošomo wa bona ka go hlaboša lentšu.
9. Ge ba bala ngwala mantšu goba mafoko letlapeng.
10. Lekola gabedi go bona gore ba šomišitše difoneme tše 7 fela.
11. Reta barutwana ka moka ka maiteko a bona.

Mongwalo: Barutwana ba phatlalatša sengwalwa sa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Dipuku tša
barutwana
tša go
ngwalela

Dipampiri
tša A4 tše di
lokologilego

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tsebiša gape phatlalatšo go barutwana.**
  - a. Bolela o re: Lehono re tla fetša go phatlalatša sengwalwa sa rena.
  - b. Bolela o re: Ge re phatlalatša sengwalwa sa rena re o lokišetša go tla go abelana wona le batho ba bangwe. Re kgetha mošomo wa rena wa go phala e mengwe, re netefatša gore o hlwekile ebile o bonala gabotse, go tloga moo re o abelana le ba bangwe go o bala le go ipshina ka wona.
2. **Laela barutwana go tšwelapele ka go phatlalatša.**
  - a. Bolela o re: Bjale tšwelapele go phatlalatša mošomo wa gago wa maabane. Gopola go go hlwekiša gabotse gore o be o kwagalago go abelwa batho ba bangwe.
3. **Sepelasepela ka phapošing gomme o thuše barutwana ka o tee ka o tee.**
  - a. Thuša barutwana bao ba palelwago, kgetha o be o phatlalatše mošongwana wa bona.

Go Bala ka go Abelana: Barutwana ba phatlalatša sengwalwa sa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Dipuku tša
barutwana
tša go
ngwalela
Dipampiri
tša A4 tše di
lokologilego

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

Go tšwelapele go tšwa thutong ya go feta.

Go Ngwala: Barutwana ba phatlalatša sengwalwa sa bona

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Dipuku tša
barutwana
tša go
ngwalela

Dipampiri
tša A4 tše di
lokologilego

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

Go tšwelapele go tšwa thutong ya go feta.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwa ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipoelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipoelo tšeo go fa tshedimošo e mpsha ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipoelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Ngwala dingwalwa tšeo di ka hlathollwago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. Ngwala foneme tše 8 tšeo barutwana ba ithutilego tšona goba di boeeditšwego letlapeng.
2. Hlalosetša barutwana gore ba tlo bapala papadi ya ditumatlhaka go ithabiša.
3. Hlalosa gore ba tlo ngwala mantšu, mafoko goba le kanegelo gomme ba diriša medumo yeo FELA.
4. Bopa lefoko le tee le le lekopana bjalo ka mohlala gomme o le ngwale letlapeng (Goba ngwala mantšu ge lefoko le sa kgonege.)
5. Kgotela barutwana go lekola ge eba mantšu goba lefoko la gago le nepagetše:
  - a. Naa le thoma ka tlhaka e kgolo?
  - b. Naa le felela ka khutlo, leswaopotšišo goba leswaomakalo?
  - c. Naa o šomišitše fela difoneme tše 8 tše di lego letlapeng?
6. Se se latelago efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go ngwala mantšu goba lefoko/mafoko.
7. Botša barutwana gore ba fapanye dipuku le go lekola mošomo.
8. Bitša barutwana bao ba nago le mantšu a mantši a a nepagetšego gore ba bale mošomo wa bona ka go hlaboša lentšu.
9. Ge ba bala ngwala mantšu goba mafoko letlapeng.
10. Lekola gabedi go bona gore ba šomišitše difoneme tše 8 fela.
11. Reta barutwana ka moka ka maiteko a bona.

Mongwalo: Laetša ka mohlala ka moo o ka phatlalatšago sengwalwa sa gago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. Tsebiša barutwana ka go hlagiša.

- Bolela o re: Beke ye re tla hlagiša mongwalo wa rena wo o phatladišwego.
- Bolela o re: Ge re hlagiša mongwalo wa rena, re o abelana le ba bangwe Re hlalosa sethalwa sa rena gomme re bala mongwalo wa rena Re bolela ka go hlaboša lentšu le ka mo go kwagalago gore motho o mongwe le o mongwe a kwe.
- Bolela o re: Ge re feditše go bolela, re ka sepelasepela ka phapošing go bontšha dithalwa tša rena go bohle.
- Bolela o re: Ge ba bangwe ba tšweletša, re theeletša ka kelohlolo. Ka mehla re laetša botho le go opa diatla ge ba feditše.

2. Laetša go hlagiša go phapoši.

- Emišetša sengwalwakakanywa sa gago sa phatlalatšo godimo gore bohle ba kgone go se bona.
- Ka bonako hlalosa sethalwa sa gago gomme o bale mongwalo wa gago. Ba laetše go bolela ka go hlaboša lentšu le gona ka go kwagala gore bohle ba kgone go kwa.
- Laela barutwana go opa diatla ge o feditše.

3. Sepelasepela ka phapošing go bontšha sethalwa sa gago go bohle.

4. Laela barutwana go itokišetša go hlagiša.

- Bolela o re: Nagana ka lefoko leo le ka hlalosago sethalwa sa gago le go itlwaetša go bala mongwalo wa gago.

5. Efa barutwana metsotswana ya go nagana le go bala.

6. Laela barutwana go alela mogwera ditaba tša gagwe.

- Laela barutwana go hlalosa sethalwa sa bona le go balela balekane mongwalo wa bona.

Go Bala ka go Abelana: Laetša ka mohlala ka moo o ka phatlalatšago sengwalwa sa gago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

Tšwelopele ya thuto ya pele.

Go Ngwala: Laetša ka mohlala ka moo o ka phatlalatšago sengwalwa sa gago

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

Tšwelopele ya thuto ya pele.

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwanana ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipolelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipolelo tšeo go fa tshedimošo e mpsha ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipolelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Bapala dipapadi tša tlotlontšu: Go diragatša goba go thala

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Tšhoko le
letlapa la go
ngwalela

1. **Dira lenaneo la mantšu ka moka a tlotlontšu ao e lego madiri goba maina.**
2. **Botša barutwana gore kotareng ye go tlo boeletšwa mantšu a tlotlontšu ao ba ithutilego ona.**
3. **Efa barutwana ditaelo tše di latelago:**
  - a. Re tlo bapala 'ka go diragatša goba go thala'.
  - b. Ke tlo kgetha morutwana 'yo a tlogo bapala'.
  - c. Morutwana o tla ka pele ga phapoši gomme ke mo sebela lentšu ka tsebeng.
  - d. Morutwana o swanetše go diragatša lentšu GOBA go thala seswantšho sa lentšu leo letlapeng.
  - e. Ka moka ka phapošing ka moka ba swanetše go emiša matsogo a bona go phopholetša lentšu.
  - f. Motho 'yo a tlogo bapala' o bitša barutwana gore ba arabe potšišo.
  - g. Motho yo a kgonnogo karabo ke yena a tlogo go bapala. O tla ka pele gomme ke tla mo sebela lentšu ka tsebeng.
4. **Bitša morutwana wa mathomo gore a tle a bapale gomme re thome papadi.**

Ditumatlhaka: Ngwala dingwalwa tšeo di ka hlathollwago

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. Ngwala foneme tše 10 tšeo barutwana ba ithutilego tšona goba di boeeditšwego letlapeng.
2. Hlalosetša barutwana gore ba tlo bapala papadi ya ditumatlhaka go ithabiša.
3. Hlalosa gore ba tlo ngwala mantšu, mafoko goba le kanegelo gomme ba diriša medumo yeo FELA.
4. Bopa lefoko le tee le le lekopana bjalo ka mohlala gomme o le ngwale letlapeng (Goba ngwala mantšu ge lefoko le sa kgonege.)
5. Kgopela barutwana go lekola ge eba mantšu goba lefoko la gago le nepagetše:
  - a. Naa le thoma ka tlhaka e kgolo?
  - b. Naa le felela ka khutlo, leswaopotšišo goba leswaomakalo?
  - c. Naa o šomišitše fela difoneme tše 10 tše di lego letlapeng?
6. Se se latelago efa barutwana metsotso ye mmalwa ya go ngwala mantšu goba lefoko/mafoko.
7. Botša barutwana gore ba fapanye dipuku le go lekola mošomo.
8. Bitša barutwana bao ba nago le mantšu a mantši a a nepagetšego gore ba bale mošomo wa bona ka go hlaboša lentšu.
9. Ge ba bala ngwala mantšu goba mafoko letlapeng.
10. Lekola gabedi go bona gore ba šomišitše difoneme tše 10 fela.
11. Reta barutwana ka moka ka maiteko a bona.

Go Bala ka go Abelana: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tsebiša gape go hlagiša go barutwana.**
  - a. Bolela o re: Gopola gore beke ye re tšile go hlagiša mongwalo wa rena wa phatlalatšo.
  - b. Bolela o re: Ge re hlagiša mongwalo wa rena, re o abelana le ba bangwe Re hlalosa sethalwa sa rena gomme re bala mongwalo wa rena Re bolela ka go hlaboša lentšu le ka mo go kwagalago gore motho o mongwe le o mongwe a kwe.
  - c. Bolela o re: Ge re feditše go bolela, re ka sepelasepela ka phapošing go bontšha dithalwa tša rena go bohle.
2. **Bolela o re: Ge ba bangwe ba tšweletša, re theeletša ka kelohlolo. Ka mehla re laetša botho le go opa diatla ge ba feditše.**
3. **Bitša barutwana go hlagiša go phapoši.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
  - d. Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.

Go Ngwala: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo

Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwanana ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipolelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipolelo tšeo go fa tshedimošo e mpsha ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipolelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Raloka dipapadi tša tlotlontšu tša: Maina le Madiri?

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. **Dira lenaneo la mantšu ka moka a tlotlontšu ao e lego madiri goba maina.**
2. **Botša barutwana gore maina ke mantšu a go thea dilo maina gomme madiri ke tiro goba mantšu a go dira.**
3. **Efa barutwana ditaelo tše di latelago:**
  - a. Re ya go bapala papadi ya 'leina goba lediri'.
  - b. Ke tla bolela lentšu.
  - c. Ge e le leina o swanetše go emišetša monwana o tee godimo.
  - d. Ge e le lediri o swanetše go emišetša menwana e mebedi godimo.
  - e. Le tla šoma ka bobedi go dira lefoko ka lentšu, leo le bontšhago gore le re go reng.
  - f. Ke tla bitša bobedi tša go fapana gore di bolele mafoko a tšona.
4. **Bolela lentšu la mathomo gomme o thome papapdi.**

Ditumatlhaka: Aga le go bontšha mantšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Hlama ya
go bapala,
polasitini,
dikhurumelo
tša mabotlelo,
wulu, pasta,
bj.bj.

1. Eyang lefelong le le bulegilego.
2. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la go šomela le lego gona.
3. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la pontšho le lego gona.
4. Arolang barutwana ka dihlopha tša ba 2-4.
5. Abelang sehlopha se sengwe le se sengwe didirišwa tše di lego gona.
6. Botša sehlopha se sengwe le se sengwe gore se nagane ka lentšu leo ba ka le ngwalago.
7. Se se latelago, botša dihlopha gore di hlame lentšu leo ka didirišwa tše di lego gona.
8. Ge dihlopha di šetše di hlamilile lentšu la tšona di swanetše go le bontšha lefelong la pontšho.
9. Dumelela barutwana go sepelasepela le go bala mantšu a ba bangwe.
10. Leboga barutwana o ba botše gore ba hlwekiše.

Mongwalo: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka go Abelana: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo
Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwanana ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipolelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipolelo tše go fa tshedimošo e mpsha ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipolelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Raloka dipapadi tša tlotlontšu tša: Maina le Madiri?

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo

1. **Dira lenaneo la mantšu ka moka a tlotlontšu ao e lego madiri goba maina.**
2. **Botša barutwana gore maina ke mantšu a go thea dilo maina gomme madiri ke tiro goba mantšu a go dira.**
3. **Efa barutwana ditaelo tše di latelago:**
  - a. Re ya go bapala papadi ya 'leina goba lediri'.
  - b. Ke tla bolela lentšu.
  - c. Ge e le leina o swanetše go emišetša monwana o tee godimo.
  - d. Ge e le lediri o swanetše go emišetša menwana e mebedi godimo.
  - e. Le tla šoma ka bobedi go dira lefoko ka lentšu, leo le bontšhago gore le re go reng.
  - f. Ke tla bitša bobedi tša go fapana gore di bolele mafoko a tšona.
4. **Bolela lentšu la mathomo gomme o thome papapdi.**

Ditumatlhaka: Aga le go bontšha mantšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Hlama ya
go bapala,
polasitini,
dikhurumelo
tša mabotlelo,
wulu, pasta,
bj.bj.

1. Eyang lefelong le le bulegilego.
2. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la go šomela le lego gona.
3. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la pontšho le lego gona.
4. Arolang barutwana ka dihlopha tša ba 2-4.
5. Abelang sehlopha se sengwe le se sengwe didirišwa tše di lego gona.
6. Botša sehlopha se sengwe le se sengwe gore se nagane ka lentšu leo ba ka le ngwalago.
7. Se se latelago, botša dihlopha gore di hlame lentšu leo ka didirišwa tše di lego gona.
8. Ge dihlopha di šetše di hlamile lentšu la tšona di swanetše go le bontšha lefelong la pontšho.
9. Dumelela barutwana go sepelasepela le go bala mantšu a ba bangwe.
10. Leboga barutwana o ba botše gore ba hlwekiše.

Mongwalo: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka go Abelana: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo
Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwanana ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipolelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipolelo tšeo go fa tshedimošo e mpsha ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipolelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Raloka dipapadi tša tlotlontšu tša: Maina le Madiri?

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo.

1. **Dira lenaneo la mantšu ka moka a tlotlontšu ao e lego madiri goba maina.**
2. **Botša barutwana gore maina ke mantšu a go thea dilo maina gomme madiri ke tiro goba mantšu a go dira.**
3. **Efa barutwana ditaelo tše di latelago:**
  - a. Re ya go bapala papadi ya 'leina goba lediri'.
  - b. Ke tla bolela lentšu.
  - c. Ge e le leina o swanetše go emišetša monwana o tee godimo.
  - d. Ge e le lediri o swanetše go emišetša menwana e mebedi godimo.
  - e. Le tla šoma ka bobedi go dira lefoko ka lentšu, leo le bontšhago gore le re go reng.
  - f. Ke tla bitša bobedi tša go fapana gore di bolele mafoko a tšona.
4. **Bolela lentšu la mathomo gomme o thome papapdi.**

Ditumatlhaka: Aga le go bontšha mantšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Hlama ya
go bapala,
polasitini,
dikhurumelo
tša mabotlelo,
wulu, pasta,
bj.bj.

1. Eyang lefelong le le bulegilego.
2. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la go šomela le lego gona.
3. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la pontšho le lego gona.
4. Arolang barutwana ka dihlopha tša ba 2-4.
5. Abelang sehlopha se sengwe le se sengwe didirišwa tše di lego gona.
6. Botša sehlopha se sengwe le se sengwe gore se nagane ka lentšu leo ba ka le ngwalago.
7. Se se latelago, botša dihlopha gore di hlame lentšu leo ka didirišwa tše di lego gona.
8. Ge dihlopha di šetše di hlamilile lentšu la tšona di swanetše go le bontšha lefelong la pontšho.
9. Dumelela barutwana go sepelasepela le go bala mantšu a ba bangwe.
10. Leboga barutwana o ba botše gore ba hlwekiše.

Mongwalo: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka go Abelana: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Ngwala: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo
Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwan ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipelo tše go fa tshedimošo e mpsha ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Ditumatlhaka: Aga le go bontšha mantšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Hlama ya
go bapala,
polasitini,
dikhurumelo
tša mabotlelo,
wulu, pasta,
bj.bj.

1. Eyang lefelong le le bulegilego.
2. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la go šomela le lego gona.
3. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la pontšho le lego gona.
4. Arolang barutwana ka dihlopha tša ba 2–4.
5. Abelang sehlopha se sengwe le se sengwe didirišwa tše di lego gona.
6. Botša sehlopha se sengwe le se sengwe gore se nagane ka lentšu leo ba ka le ngwalago.
7. Se se latelago, botša dihlopha gore di hlame lentšu leo ka didirišwa tše di lego gona.
8. Ge dihlopha di šetše di hlamilwe lentšu la tšona di swanetše go le bontšha lefelong la pontšho.
9. Dumelela barutwana go sepelasepela le go bala mantšu a ba bangwe.
10. Leboga barutwana o ba botše gore ba hlwekiše.

Mongwalo: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka go Abelana: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Ngwala: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo
Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwanana ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipolelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipolelo tšeo go fa tshedimošo e mpsha ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipolelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

Go Theeletša le go Bolela: Raloka dipapadi tša tlotlontšu tša: Maina le Madiri?

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Ga go
didirišwa tše
di nyakegago
mo.

1. **Dira lenaneo la mantšu ka moka a tlotlontšu ao e lego madiri goba maina.**
2. **Botša barutwana gore maina ke mantšu a go thea dilo maina gomme madiri ke tiro goba mantšu a go dira.**
3. **Efa barutwana ditaelo tše di latelago:**
  - a. Re ya go bapala papadi ya 'leina goba lediri'.
  - b. Ke tla bolela lentšu.
  - c. Ge e le leina o swanetše go emišetša monwana o tee godimo.
  - d. Ge e le lediri o swanetše go emišetša menwana e mebedi godimo.
  - e. Le tla šoma ka bobedi go dira lefoko ka lentšu, leo le bontšhago gore le re go reng.
  - f. Ke tla bitša bobedi tša go fapana gore di bolele mafoko a tšona.
4. **Bolela lentšu la mathomo gomme o thome papapdi.**

Ditumatlhaka: Aga le go bontšha mantšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Hlama ya
go bapala,
polasitini,
dikhurumelo
tša mabotlelo,
wulu, pasta,
bj.bj.

1. Eyang lefelong le le bulegilego.
2. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la go šomela le lego gona.
3. Bontšhang barutwana moo lefelo la bona la pontšho le lego gona.
4. Arolang barutwana ka dihlopha tša ba 2-4.
5. Abelang sehlopha se sengwe le se sengwe didirišwa tše di lego gona.
6. Botša sehlopha se sengwe le se sengwe gore se nagane ka lentšu leo ba ka le ngwalago.
7. Se se latelago, botša dihlopha gore di hlame lentšu leo ka didirišwa tše di lego gona.
8. Ge dihlopha di šetše di hlamile lentšu la tšona di swanetše go le bontšha lefelong la pontšho.
9. Dumelela barutwana go sepelasepela le go bala mantšu a ba bangwe.
10. Leboga barutwana o ba botše gore ba hlwekiše.

Go Bala ka go Abelana: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Ngwala: Barutwana ba hlagiša mongwalo wa bona

NAKO
20 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Barutwana
ba
phatlalatša
sengwalwa sa
bona

Diriša nako ye go phatlalatša le go tlhagiša mongwalo wa bona.

1. **Tšwela pele go bitša barutwana gore ba tšweletše ka phapošing.**
  - a. Bitša barutwana ka o tee ka o tee go tla pele ka phapošing go hlagiša.
  - b. Efa morutwana o mongwe le o mongwe 1–2 ya metsotso go hlalosa sethalwa sa bona le go bala mongwalo wa bona.
  - c. Ge ba feditše, ba sepelesepele ba bontšhe seswantšho sa bona.
2. **Ge ba dutše ba hlagiša, netefatša gore phapoši e theeeditše ka tlhokomelo. Ba gopotše go opa diatla ge morutwana o mongwe le o mongwe a hlagiša.**
3. **Bontšha mošomo wo o phatlaladitšwego wa barutwana ka moka ka pukung ya phapoši goba mo letlapeng la ditsebišo.**

Go Bala ka Sehlopha sa go Hlahlwa: Dira Teko ya Thelelo ya go Bala ka Molomo

NAKO
30 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Puku ya
Motheo
Puku ya
Tekolo

1. **Dudiša barutwana ba sware Dipuku tša Motheo.**
  - a. Botša barutwana go bula letlakala la mathomo la Dipuku tša Motheo.
  - b. Botša barutwana go šoma mmogo le bagwera ba bona.
  - c. Botša barutwana go lekola ge e ba ba ka bala medumo ya ditumatlhaka ka moka ga tšona.
  - d. Botša barutwana go šiedišana ka go bala mantšu le dingwalwa ka moka gape.
2. **Botša barutwana ka o tee ka o tee go dira meleko ya TBM.**
  - a. Šomiša melekwanana ya TBM yeo o e filwego ka Pukwana ya Tekolo.
  - b. Latela ditaelo tša go dira diteko tša Mabokgoni a Polelo TBM ka gare ga Pukwana ya Kelo.
  - c. Rekhota dipolelo tša morutwana o mongwe le o mongwe.
  - d. Šomiša dipolelo tšeo go fa tshedimošo e mpsha ya dihlopha tša go bala tša bokgoni bjo bo swanago.
  - e. Gape šomiša dipolelo tše go ngwala dintlha tša go nyaka go lokišwa kotareng ye e tlogo.

Mafelelo a letšatši: Go bala ka go hlaboša lentšu

NAKO
15 ya
metsotso

DIDIRIŠWA:
Didirišwa tša
morutiši

- Šomiša didirišwa tša gago: PukuKgolo, Kgoboketšo ya dikanegelo, le Dipuku tša Dikanegelo tša maleba.
- Šomiša nako ye go bontšha go bala ka thelelo, le go hlagiša.
- Mošongwana wo o tšwetšapele lerato la barutwana la go rata dikanegelo le go bala.
- Gape o bopa tlotlontšu ya bona, tsebo ya bokamorago le mogopolo wa go šoma. Tše ke mabokgoni a bohlokwa a kwešišo.

